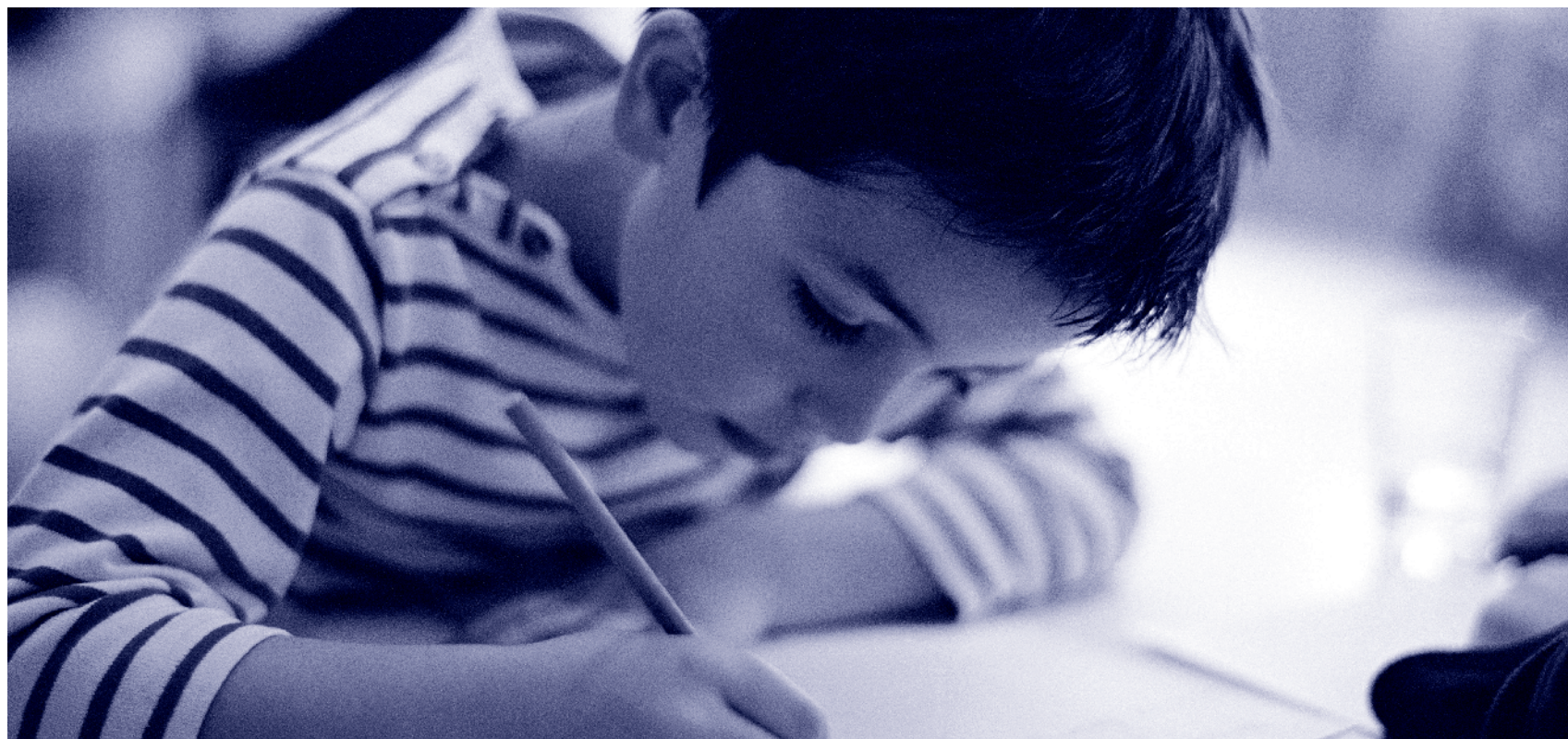
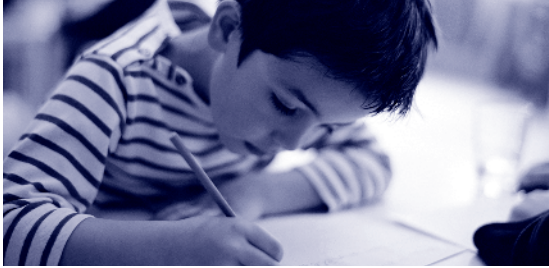

Jaarverslag 07-08

Vlaamse Onderwijsraad

Depotnummer
D/2008/6356/4

Vlaamse Onderwijsraad
Kunstlaan 6 bus 6
1210 Brussel
info@vlor.be
www.vlor.be
tel. 02 219 42 99
fax 02 219 81 18

Verantwoordelijke uitgever:
Mia Douterlungne

Opmaak: voilà
www.la-voila.be

Druk: Gazelle
www.gazelle.be

Voorwoord

Ook in zijn zeventiende werkjaar heeft de Vlor opnieuw in korte tijd heel wat adviezen over strategische beleidsvraagstukken afgeleverd: welgeteld 31 adviezen op vraag van de minister van Onderwijs en Vorming en 17 adviezen op eigen initiatief.

Als strategische adviesraad kon de Vlor de visie en bekommernissen van het onderwijsveld meegeven over belangrijke dossiers, zoals u kunt lezen in dit jaarverslag.

De Vlor streeft hierbij naar adviezen die niet alleen voldoende draagvlak hebben maar ook degelijk onderbouwd zijn, gestaafd met wetenschappelijk onderzoek en/of praktijkervaringen.

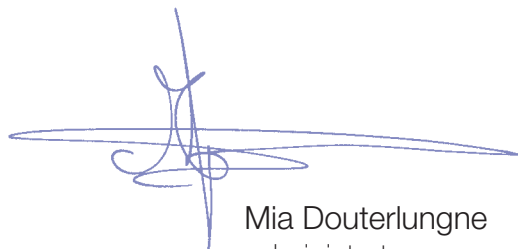
Zo kon de raad voor zijn advies over het hoger beroepsonderwijs putten uit de probleemverkenning *Tertiair onderwijs; een verkenning*. Daardoor kon de Vlor op korte termijn een sterk uitgewerkt advies geven over dit complexe dossier. De praktijkervaringen die nu opgedaan worden in 13 samenwerkingsprojecten rond HBO zullen zeker een meerwaarde bieden voor de verdere uitbouw van dit HBO.

Zorgbeleid in onderwijs is een ander voorbeeld van een veelzijdige benadering in de Vlor. Leerzorg blijft een cruciaal dossier. Op vraag van de minister heeft de raad twee werkgroepen opgericht om, in opvolging van het advies over leezorg, belangrijke thema's als draagkracht en competentie-ontwikkeling verder uit te diepen. Met het project *Leerkracht Veerkracht* heeft de Vlor zich ingespannen om de inzichten over werken met kinderen en jongeren met gedrags- en emotionele problemen te verspreiden in het hele leerplichtonderwijs. Het advies op eigen initiatief over kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen bevat ondermeer een inventarisatie-onderzoek.

De Vlor biedt ook een forum voor overleg over uitzichten van het onderwijsbeleid op macroniveau. Dit overleg tussen geleidingen kan het draagvlak van onderwijsvernieuwingen enkel maar vergroten.

Gelijke kansen is bijvoorbeeld altijd een rode draad in de Vlor-werking geweest. Zo konden OVB- en GOK-begeleiders in de Vlor ervaringen uitwisselen en nieuwe ideeën uitwerken. Nu deze begeleiders opgenomen worden in de reguliere werking wordt het overleg hertekend. Om alle begeleiders de vruchten te laten plukken van 15 jaar GOK-werking heeft de Vlor *OOg voor meer gelijke onderwijskansen* gepubliceerd, een handleiding van begeleiders voor begeleiders. Hij wil zeker met alle onderwijspartners een kritisch platform blijven voor de verdere uitbouw van gelijke onderwijskansen.

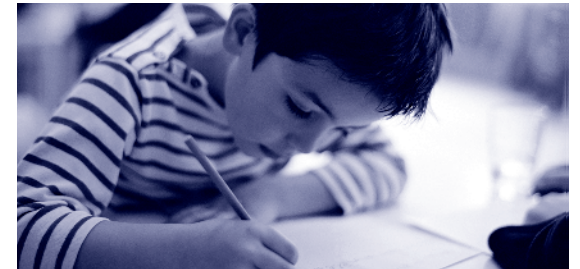
Het is tot slot niet meer dan gepast om alle onderwijspartners te danken voor de tijd en energie die zij spenderen aan het overleg- en advieswerk voor een kwaliteitsvol, billijk en rechtvaardig onderwijs. Zonder dit draagvlak blijven veel plannen en vernieuwingen dode letter.

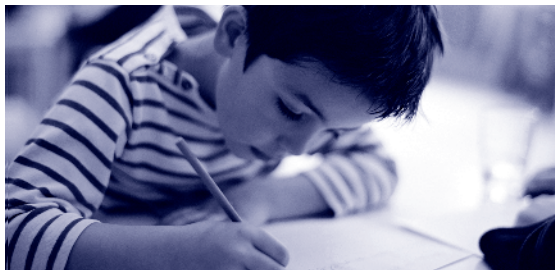
Mia Douterlungne
administrateur-generaal

Ann Demeulemeester
voorzitter

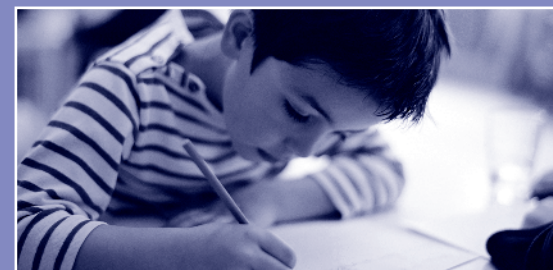

Missie

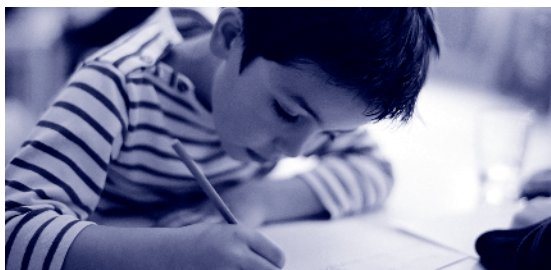
De Vlaamse Onderwijsraad is de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Alle groepen in de samenleving die daarbij betrokken zijn, hebben vertegenwoordigers in de Vlor. Zij overleggen er om samen de kwaliteit, redelijkheid en rechtvaardigheid van onderwijs en vorming in Vlaanderen verder te verbeteren.

De Vlaamse Onderwijsraad

- 1 Wat is de Vlaamse Onderwijsraad**
- 2 Wat doet de Vlaamse Onderwijsraad**
- 3 Wie is de Vlor**
- 4 Permanent secretariaat**
- 5 Internationale dimensie**

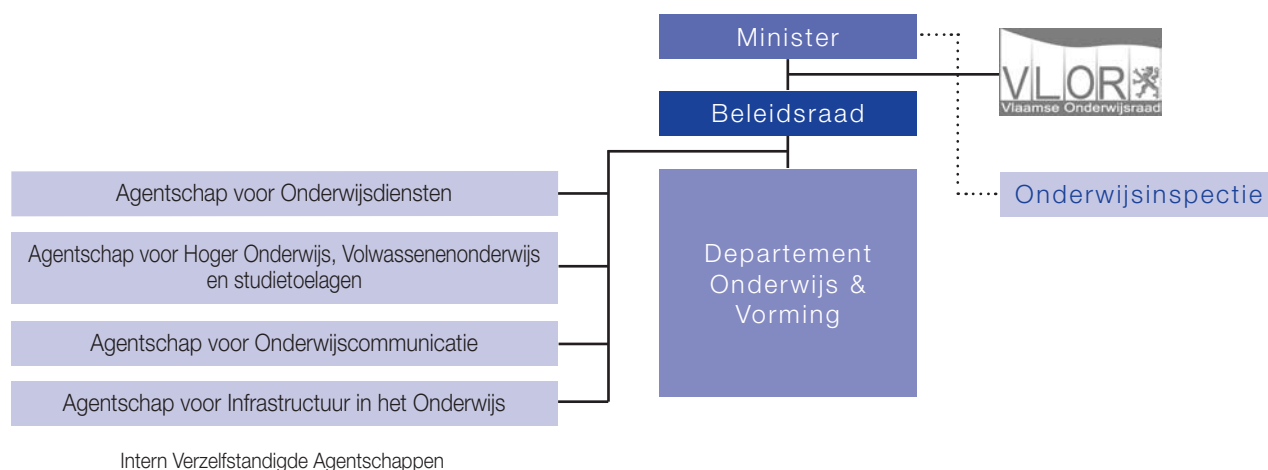
1 Wat is de Vlaamse Onderwijsraad

De Vlaamse Onderwijsraad (Vlor) is de strategische adviesraad voor het beleidsdomein Onderwijs en Vorming. Als advies- en overlegorgaan speelt hij een belangrijke rol in de voorbereiding van het onderwijsbeleid, maar hij werkt onafhankelijk van de bevoegde minister en het departement Onderwijs en Vorming.

De Vlor kan advies geven of overleg organiseren over alle onderwijsmateries waarvoor de Vlaamse Gemeenschap bevoegd is: het onderwijs in strikte zin, maar ook andere sectoren van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming zoals de centra voor leerlingenbegeleiding (CLB) en de deeltijdse vorming.

Daarenboven beoordeelt de raad op eigen initiatief of op vraag geregeld initiatieven van andere beleidsdomeinen die duidelijk gevolgen hebben voor het onderwijs.

Beleidsdomein Onderwijs en Vorming

Structuur

De Vlaamse Onderwijsraad bestaat uit een Algemene Raad en vier deelraden, een voor elk onderwijsniveau. De Algemene Raad behandelt overkoepelende thema's, de deelraden behandelen autonoom de thema's van hun onderwijsniveau. Elke raad heeft een bureau dat de raadsvergadering voorbereidt en de procedures vastlegt. De Algemene Raad of het Vast Bureau coördineert de adviezen van de deelraden en ziet toe op de samenhang.

Onder de vleugels van de raden werken talrijke commissies en werkgroepen voor specifieke onderwerpen of onderwijsvormen en -sectoren.¹ Alles samen zijn meer dan duizend onderwijsmensen op een of andere manier betrokken bij overleg in de Vlor over zeer uiteenlopende thema's. Zij zorgen ervoor dat de onderwijspraktijk inspraak heeft in het onderwijsbeleid.

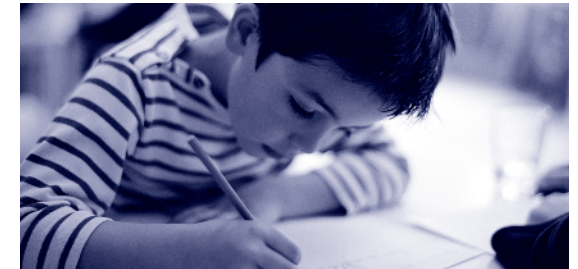
Representatief

De Vlor is representatief samengesteld. In de Vlor hebben vertegenwoordigers zitting van:

- schoolbesturen uit de verschillende onderwijsnetten,
- besturen van vormings- en opleidingscentra,
- directeurs, coördinatoren en instellingshoofden,
- het personeel,
- leerlingen, studenten, cursisten en ouders,
- centra voor leerlingenbegeleiding,
- socio-culturele en socio-economische organisaties,
- ervaringsdeskundigen uit het onderwijs.

Iedereen die bij onderwijs en vorming betrokken is, heeft dus een stem in de Vlor: instellingen, gebruikers en maatschappelijke organisaties. Samen zorgen ze ervoor dat de Vlor het hele onderwijsbeleid kan bekijken vanuit een onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke invalshoek.

1. Een organigram van de Vlor is opgenomen als Bijlage 3

“Wijs beleid door overleg”

Omdat zoveel verschillende actoren lid zijn van de Vlor, is hij een goede barometer voor wat het brede onderwijsveld van het beleid verwacht. Via het overleg en het advieswerk kan het onderwijsveld invloed hebben op het beleid. Omgekeerd kan de overheid steun vinden voor beleidsvoorstellen, zodat ze meer kans maken om ingeburgerd te raken in de onderwijspraktijk. Die wisselwerking tussen onderwijsveld en beleid heeft de Vlor samengevat in zijn motto *Wijs beleid door overleg*. Als strategisch overlegorgaan wil hij daartoe bijdragen.

Permanent secretariaat

Het permanent secretariaat van de Vlor ondersteunt de werking van de raden zowel praktisch als inhoudelijk. Het organiseert en stoffeert vergaderingen en activiteiten, verzorgt de communicatie en bereidt de publicaties voor. De medewerkers volgen de onderwijsactualiteit en de stand van het wetenschappelijk onderzoek op, bereiden de besprekingen voor, schrijven ontwerpteksten en verwoorden de conclusies in adviezen, verslagen, enz. (zie punt 4)

2 Wat doet de Vlaamse Onderwijsraad

2.1 Advies

De Vlor is in de eerste plaats een adviesraad. Hij beoordeelt de beleidsplannen van de overheid en doet zelf voorstellen voor het onderwijsbeleid. De raad bracht dit werkjaar 48 adviezen uit.⁴

De minister van Onderwijs en Vorming is verplicht om de Vlor advies te vragen over zijn beleidsnota of beleidsbrie-

ven en voorontwerpen van decreet (bijv. over de financiering van het leerplichtonderwijs, het stelsel van leren en werken of de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen) en uitvoeringsbesluiten in verband met de organisatie van tijdelijke projecten (bijv. proefprojecten over studie- en beroepskeuze en over werkplekleren). Hij kan ook beslissen om voor andere uitvoeringsbesluiten advies te vragen (bijv. in verband met de samenstelling van een beroepscommissie voor het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid).⁵ Het Vlaams Parlement kan de Vlor eveneens om advies vragen over onderwijsthema's. Daarnaast geven diverse decreten of besluiten de Vlor adviesbevoegdheid over welomschreven onderwerpen, zoals eindtermen en ontwikkelingsdoelen, prioritaire thema's voor onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) of het programmeren van nieuwe opleidingen.⁶ Dit werkjaar bracht de raad 31 adviezen uit op verzoek.

De Vlor toetst de beleidsplannen aan onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria. Hij onderzoekt of ze wenselijk, haalbaar en aanvaardbaar zijn, en hij peilt naar het effect ervan op de instellingen, de gebruikers en de samenleving.

Concept- en discussienota's spelen een belangrijke rol in de beleidsvoorbereiding van deze minister. Daarin ontvouwt hij zijn visie op een belangrijk onderwijsthema en hoe hij dat wil regelen. Nog voor de komst van een voorontwerp van decreet, kan het onderwijsveld nadenken en reageren. Als reactie op concept- of discussienota's adviseerde de Vlor onder meer over hoger beroepsonderwijs, het hoger kunstonderwijs of de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs. Soms vraagt de minister het advies over een specifiek onderwerp voor hij een regeling uitwerkt, zoals over het frisdrankenaanbod op scholen.

Historiek

De Vlor werd 18 jaar geleden opgericht met onderwijsdecreet II van 31 juli 1990. De onderwijsraad vergaderde effectief vanaf 1991. In 2002 vereenvoudigde de raad zijn structuur tot een Algemene Raad en vier deelraden. Door de afdelingen bij de deelraden af te schaffen, anticipeerde de Vlor op hervormingen in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid², het kaderdecreet op de strategische adviesraden en het participatiedecreet.³

Titel IV van het participatiedecreet, dat ook de inspraak op school regelt, trad in 2006 in werking. Dat gebeurde in twee fasen. De bepalingen over de nieuwe samenstelling van de Vlaamse Onderwijsraad gingen in op 1 januari 2006. De overige artikelen werden van kracht op 1 april 2006, samen met de reorganisatie van het beleidsdomein Onderwijs en Vorming in het kader van Beter Bestuurlijk Beleid. Sindsdien is de Vlor een strategische adviesraad. Dit had gevolgen voor de samenstelling en de werking van de Vlor. Op 1 april 2007 werd de beleidsovereenkomst van kracht die de Vlor, de minister en de onderwijsadministratie afsloeten. (zie 2.4 en 3.1)

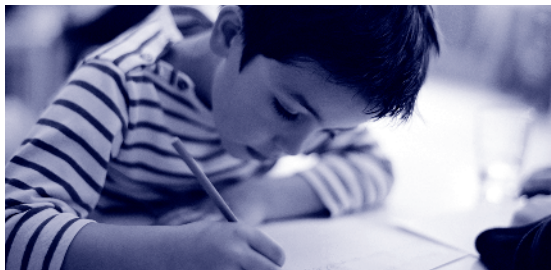
² Met de operatie Beter Bestuurlijk Beleid heeft de Vlaamse overheid de diensten van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap en de Vlaamse openbare en wetenschappelijke instellingen herschikt in dertien beleidsdomeinen met een gelijklopende structuur. Elk beleidsdomein krijgt één strategische adviesraad. Voor Onderwijs en Vorming is dat de Vlor gebleven.

³ VLAAMS PARLEMENT, Decreet strategische adviesraden, 18 juli 2003 en VLAAMSE PARLEMENT, Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad, 2 april 2004

⁴ Bijlage 4 geeft per raad een overzicht van de uitgebrachte adviezen.

⁵ ALGEMENE RAAD, Advies omtrent het ontwerpbesluit tot samenstelling van een beroepscommissie omtrent het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid; 22 november 2007

⁶ Bijlage 2 geeft een overzicht van deze specifieke bevoegdheden.

Gemeenschappelijke beleidsontwikkeling

In januari 2006 begon in de Vlor het debat over een toekomstig leezorgkader. Vertegenwoordigers van het gewoon- en buitengewoon onderwijs, personeel, ouders en leerlingen overlegden rechtstreeks met kabinetsleden en medewerkers van het departement Onderwijs en Vorming over een ander concept om de hulp aan leerlingen met leerproblemen en functiebeperkingen te organiseren.

De Vlor stapte daarmee voor het eerst in een geheel nieuwe vorm van overleg, gericht op gezamenlijke beleidsontwikkeling. In plaats van te *oordelen* over een concept of voorontwerp van decreet, treden de onderwijspartners rechtstreeks in debat met de beleidsmakers om samen een werkzaam, haalbaar en aanvaardbaar beleid te ontwerpen.

Na dit intensieve overleg presenteerde de minister half november 2006 een ontwerp van conceptnota over leezorg. De Vlor schakelde daarop over naar een klassieke adviesprocedure. Dit werkjaar hield hij een brede evaluatie van deze nieuwe werkwijze. (zie Deel 2 punt 4.4).

De onderwijsraad brengt ook uit eigen beweging advies uit. Dan geeft hij zijn visie op de hoofdlijnen van het onderwijsbeleid of op maatschappelijke ontwikkelingen of beleidsinitiatieven in andere domeinen die het onderwijs beïnvloeden. Er waren 17 adviezen op eigen initiatief; onder meer over onderwijsonderzoek, de flexibilisering van het hoger onderwijs, de tweede fase van de modularisering van de basiseducatie of over de cruciale rol van onderwijs voor onderzoek en innovatie (samen met de VRWB).⁷

De raad kan ook vertrouwelijke aanbevelingen uitbrengen. De overheid kan op die manier voorstellen discreet toetsen aan de inzichten van het onderwijsveld zonder dat beide partijen al door standpunten gebonden zijn. De raad bezorgde de minister dit werkjaar een aanbeveling over de hervorming van het secundair onderwijs en over de registratie van studenten met een functiebeperking.

2.2 Overleg

Daarnaast is de Vlor een overlegforum waar diverse onderwijspartners visies en ideeën uitwisselen over de organisatie en de toekomst van het Vlaamse onderwijs. Dat overleg is praktijkgericht en levert tastbare resultaten op. Voorbeelden zijn:

- de sectorcommissies waar onderwijs en arbeidsmarkt elkaar ontmoeten;
- de engagementsverklaringen over de meerwaarde van diversiteit in het leerplicht- en hoger onderwijs;
- de overlegplatformen tussen inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten.

De Vlor organiseert verschillende projecten, bijv. over gezondheidsbevordering of over de begeleiding van leerlingen met ernstige gedrags- en emotionele problemen (Leer-kracht Veer-kracht) in het leerplichtonderwijs. Hij

coördineert ook de invoering van sommige onderwijsvernieuwingen, zoals de begeleiding van het ondersteuningsbeleid voor gelijke onderwijskansen (GOK) (zie 2.2 in deel 2). De overheid en de onderwijspartners werken dan op een gestructureerde manier samen.

2.3 De Vlor als kenniscentrum

Degelijk advieswerk herkent men onder meer aan de mate waarin het een consensus bevat tussen zoveel mogelijk onderwijspartners en/of adequaat de verschillende standpunten in kaart brengt. Maar een adviesorgaan moet ook de stand van het wetenschappelijk onderzoek volgen. De Vlor steunt zijn adviezen op actuele onderzoeken en internationale rapporten. Als kenniscentrum van onderwijs organiseert de Vlor ook talrijke studiedagen en vormingsmomenten voor uiteenlopende doelgroepen.⁸ Hij neemt ook externe experts in de arm bij de voorbereiding van adviezen of om zelf onderwijskundige problemen te verkennen.

Probleemverkenningen

In de probleemverkenningen bekijkt de Vlor, met de medewerking van wetenschappers en ervaringsdeskundigen, toekomstige strategische keuzes waar het onderwijsbeleid voor staat of nieuwe ontwikkelingen en problemen die opduiken. Het is niet de bedoeling meteen een standpunt te bepalen. In de eerste plaats wil de raad zicht krijgen op alle aspecten van een onderwijskundig probleem om een eventueel advies later beter te onderbouwen. De gevolgen van de flexibilisering van het hoger onderwijs zijn een goed voorbeeld (zie Deel 2 punt 8). De Vlor publiceerde dit werkjaar ook probleemverkenningen over tertiair onderwijs (Deel 2 punt 3.1.5), competentie-ontwikkelen onderwijs (Deel 2 punt 5.2) en over de overgang van basis- naar

⁷ De Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid

⁸ Bijlage 5 geeft een overzicht van de activiteiten op dat vlak tijdens het voorbije werkjaar.

secundair onderwijs (Deel 2 punt 7.3). De probleemverkenning over publieke informatie over scholen verscheet in september 2008.

Documentatiedienst

De documentatiedienst beheert de informatie over onderwijs voor de personeelsleden van het secretariaat, de leden en geïnteresseerde derden. De collectie bestaat voornamelijk uit naslagwerken, bibliografische instrumenten, wetenschappelijke documentatie, onderwijstijdschriften en de bewegingspers (o.m. bladen van de organisaties vertegenwoordigd in de Vlor). Door de documentatiedienst in een glazen ruimte naast de onthaalbalie te plaatsen, nodigt de Vlor zijn leden expliciet uit om er binnen te stappen en gebruik te maken van de dienstverlening. Men kan de catalogus ter plaatse en vanaf de Vlor-computers raadplegen via een Windows-gestuurde vereenvoudiging van de specifieke zoektaal (CDS-ISIS).

Om de kennisdeling tussen de personeelsleden van het secretariaat te vergroten, is er een interne portaalwebsite in Sharepoint. Daarop kunnen zij snel nuttige informatie, linken en documenten oproepen en het overzicht van vergaderingen en activiteiten raadplegen. De documentatiedienst beheert ook het inhoudelijke archief van de Vlor.

2.4 De Vlor na Beter Bestuurlijk Beleid

Sinds Beter Bestuurlijk Beleid 1 op april 2006 in werking trad voor het *Vlaams Ministerie van Onderwijs en Vorming*, is de Vlor officieel de strategische adviesraad voor dat beleidsdomein. Titel IV van het participatiedecreet bepaalt de opdracht, samenstelling, werking en financiering van de Vlor. Het legt ook vast welke artikelen van het decreet op de strategische adviesraden van 18 juli 2003 op de Vlor van toepassing zijn.⁹ De opdrachten van de Vlor spitsen

zich meer toe op wat van strategisch belang is voor de ontwikkeling van het onderwijs in Vlaanderen.

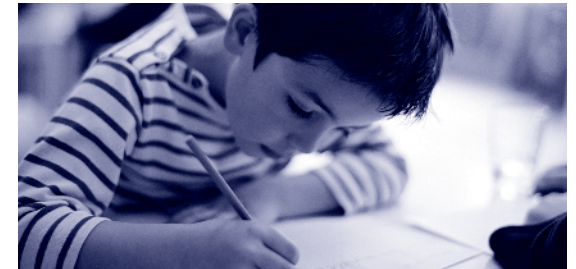
Alle strategische adviesraden hebben de opdracht om bij te dragen tot de vorming van een beleidsvisie. Zij kunnen uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over de hoofdlijnen van het beleid en over toekomstig beleid, om in te spelen op maatschappelijke ontwikkelingen. De Vlor brengt al langer toekomstgerichte adviezen uit op eigen initiatief en kan onder deze bepalingen verder proactief werken. Eventueel studiewerk gebeurt in de Vlor in functie van de decretale advies- en overlegfuncties, vooral om adviezen degelijk te onderbouwen. Positief is dat het participatiedecreet expliciet vermeldt dat de Vlor bij het uitbrengen van advies of bij het organiseren van overleg pedagogische, onderwijskundige en maatschappelijke criteria hanteert als invalshoeken.

De gewone adviestermijn is vastgelegd op 30 kalenderdagen. Een spoedadvies moet de Vlor binnen tien werkdagen afleveren. De Vlor heeft de minister gevraagd om de decretale mogelijkheid te scheppen om die adviestermijn in overleg met de raad te verlengen zodat hij voor belangrijke decreten die grondig ingrijpen op pedagogische, maatschappelijke en onderwijskundige aspecten van het onderwijs, meer tijd kan krijgen om een goed gedragen advies uit te brengen.¹⁰

De raad vindt het belangrijk dat hij op eigen initiatief advies kan uitbrengen over transversaal onderwijsbeleid, als thema's uit aangrenzende beleidsdomeinen (bijv. Werk, Welzijn, Milieu, Inburgering of Wetenschap en Innovatie) relevant zijn voor onderwijs en vorming.

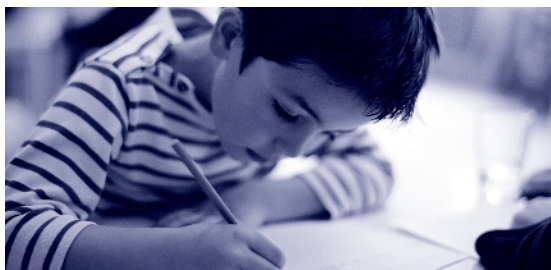
Beleidsovereenkomst

Het decreet strategische adviesraden bepaalt dat de samenwerking tussen de Vlor, de onderwijsadministratie en

⁹ Bijlage 1 bevat de artikelen van het decreet strategische adviesraden die via het participatiedecreet op de Vlor van toepassing zijn.

¹⁰ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs XVII, 14 januari 2008

Enkele cijfers

Het aantal mandaten in de raden van de Vlor bedraagt 151.

Algemene Raad: 39 (+ voorzitter)

Raad Basisonderwijs: 24

Raad Secundair Onderwijs: 30

Raad Hoger Onderwijs: 26

Raad Levenslang en Levensbreed Leren: 32

Voor alle mandaten (behalve de voorzitter) zijn er werkende leden en plaatsvervangers.

Volgens het decreet op de strategische adviesraden mag hoogstens 2/3 van de effectieve leden van hetzelfde geslacht zijn. In de praktijk tellen de vijf raden samen 47% vrouwen.

de minister en zijn kabinet formeel wordt vastgelegd in een beleidsovereenkomst voor vier jaar. In overleg hebben zij de opdrachten van de Vlor, de wijze van samenwerking, de informatie-uitwisseling en allerlei praktische aspecten vastgelegd. De beleidsovereenkomst is sinds 1 april 2007 van kracht.

De regering kan volgens het decreet op de strategische adviesraden afwijken van een advies als ze in de nota bij de definitieve goedkeuring motiveert waarom. Als het advies gaat over beslissingen die de Vlaamse Regering niet hoeft goed te keuren, zal de overheid in een brief aan de Vlor motiveren waarom ze afwijkt van het advies.

3 Wie is de Vlor

3.1 De samenstelling

De Vlor heeft een brede samenstelling. Alle groepen in de samenleving die betrokken zijn bij onderwijs en vorming hebben vertegenwoordigers in de Vlor. De meesten zetelen namens de representatieve organisaties van schoolbesturen, van de onderwijsvakbonden, de centra voor leerlingenbegeleiding, de ouderverenigingen, de leerlingen en studenten, de sociale partners en socio-culturele organisaties.

Sinds 1 januari 2006 zetelen in alle raden, behalve in de Raad Hoger Onderwijs ook rechtstreeks verkozen directeurs en gecoöpteerde ervaringsdeskundigen.¹¹ De 13 rechtstreeks verkozen directeurs vervangen de vertegenwoordigers van het bestuurspersoneel die voorheen aangeduid werden door de vakbonden en inrichtende machten. De Vlor organiseerde daarvoor in de herfst van 2005 verkiezingen onder alle directeurs in het basis-, het secundair en het volwassenenonderwijs, en directeurs of

coördinatoren van de centra voor leerlingenbegeleiding, voor deeltijds kunstonderwijs en voor basiseducatie. In de Raad Hoger Onderwijs duiden VLIR en VLHORA acht instellingshoofden aan die de universiteiten en hogescholen vertegenwoordigen.

De twee gecoöpteerde ervaringsdeskundigen (en hun plaatsvervangers) in de raden werden aangeduid door de overige raadsleden na een oproep tot kandidaatstelling. De vertegenwoordigers van de cursisten in de Raad Levenslang en Levensbreed Leren zijn eveneens gecoöpteerd. In de Raad Levenslang en Levensbreed Leren zetelen ook vertegenwoordigers van de opleidingsverstrekkers VDAB, SYNTRA-Vlaanderen en SoCiuS, naast de klassieke 'inrichtende machten' van het onderwijs.¹² In alle raden zijn er twee mandaten voor sociaal-culturele organisaties. De Verenigde Verenigingen¹³ duidt de vertegenwoordigers aan.

Ann Demeulemeester is de voorzitter van de Vlor. Zij werd verkozen door de leden van de Algemene Raad. Zij bekleedt het mandaat niet namens een bepaalde geleding en zit de Algemene Raad voor met raadgevende stem.

Inbreng van deskundigen en praktijkmensen

Ongeveer de helft van de leden van de vier deelraden heeft rechtstreeks voeling met de praktijk. Ze zijn bijvoorbeeld leraar, directeur, zorgcoördinator of CLB-medewerker, of ze werken met onderwijsmensen samen als pedagogisch adviseur. In de Algemene Raad bedraagt die verhouding ongeveer 30%. In commissies en werkgroepen zetelen heel wat leraren en docenten.

Voor deskundigen van de overheid of uit de academische wereld zijn geen aparte mandaten in de raden van de Vlor. Het participatiedecreet laat wel toe dat de raden deskundigen uitnodigen op hun vergaderingen. Omdat de onder-

¹¹ De volledige samenstelling van de verschillende raden is opgenomen in Bijlage 4

¹² VDAB: Vlaamse Diest voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding; SYNTRA: het Vlaams Agentschap voor Ondernemingsvorming - Syntra Vlaanderen; SoCiuS: Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Werk

¹³ De Verenigde Verenigingen brengen de zogenaamde middenveldorganisaties samen.

wijsraad de inbreng van deskundigen erg nuttig vindt, heeft hij met de onderwijsadministratie en de onderwijsinspectie afgesproken om vaste contactpersonen op raadsvergaderingen uit te nodigen. Wetenschappers worden op basis van hun specifieke kennis ad hoc uitgenodigd in functie van het thema.

4 Permanent secretariaat

Het permanent secretariaat van de Vlor staat in voor de praktische organisatie en de inhoudelijke ondersteuning van de onderwijsraad. Leidraad voor de inhoudelijke inbreng is de *Visie op onderwijs* die de Vlor in juni '99 heeft vastgelegd.¹⁴

4.1 Personeel

Het secretariaat telt 36 medewerkers: 13 mannen, 23 vrouwen. Er zijn 7 contractuelen, 13 gedetacheerden, 14 statutairen en 2 leerwerkers uit het deeltijds onderwijs die werkervaring opdoen.

Het zogenaamde raamstatuut, dat de principes en veranderingen van Beter Bestuurlijk Beleid vertaalt voor personeelsaangelegenheden, is sinds 1 april 2006 van toepassing op de personeelsleden van de Vlaamse Onderwijsraad. De Vlor heeft zijn arbeidsreglement daaraan aangepast. Een ontwerp van een specifiek besluit is in 2008 overgemaakt aan de minister van Onderwijs en Vorming zodat de procedure voor goedkeuring op de Vlaamse Regering kan worden verdergezet. Het onderwijsdecreet XVIII bevat een nieuwe reglementaire basis voor de aanstelling van gedetacheerden bij de Vlor en legt hun vergoedingen en verlofregeling vast.¹⁵

Drie medewerkers werden na hun proeftijd vast benoemd: een beleidsadviseur en twee personen op het niveau van

medewerker. Twee statutaire personeelsleden zijn overgestapt naar andere agentschappen van de Vlaamse overheid en een contractueel personeelslid nam verlof zonder wedde. Volgens de geëigende procedures heeft het permanent secretariaat een nieuwe personeelsmedewerker, boekhouder en documentaliste in dienst genomen ter vervanging.

Voor vier projecten heeft de Vlor nieuwe projectmedewerkers aangetrokken:

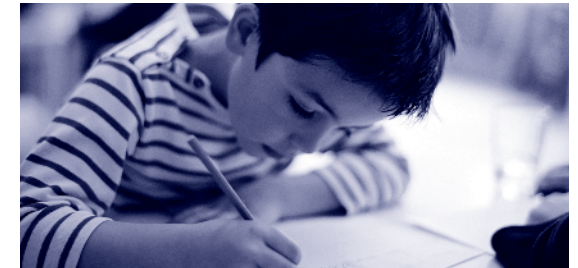
- een proefproject over de inschaling van toekomstige HBO-opleidingen;
- het project *Samenwerking hoger beroepsonderwijs (HBO-SAM)*;
- het project *Leerkracht Veerkracht*;
- het samenstellen van een implementatiehandboek over GOK-begeleiding.

De Vlor ondersteunt het actieplan over stage en werkervaringsplaatsen. Twee leerlingen uit het deeltijds beroepsonderwijs werden in het kader van dit actieplan ingeschakeld; één aan de receptie en één voor administratieve ondersteuning.

Drie collega's hebben met succes deelgenomen aan generieke proeven voor niveau C die de Vlaamse overheid heeft georganiseerd in opvolging van een eerder afgesloten CAO. Zij kunnen nu deelnemen aan functie-specifieke selecties binnen de Vlaamse overheid.

Vormingsbeleid

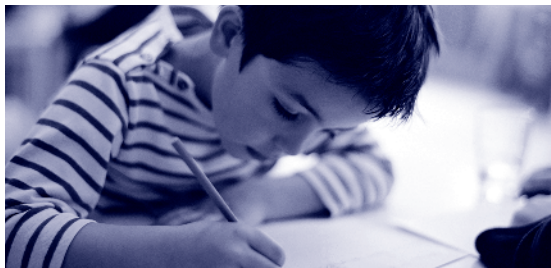
Het permanent secretariaat organiseert voor zijn eigen medewerkers regelmatig interne vorming; dit werkjaar bijv. over de beleidscyclus en de totstandkoming van Vlaamse regelgeving. In functionerings- en evaluatiegesprekken wordt bij alle medewerkers systematisch gepeild naar individuele vormingsbehoeften. In opvolging daarvan volg-

De kantoren in het Artemisgebouw in de Kunstlaan

¹⁴ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, *Visie op onderwijs*, Brussel, juni 1999

¹⁵ Vlaamse Parlement; Decreet betreffende het onderwijs, XVIII, goedgekeurd op 25 juni 2008

den collega's vorming rond ICT-vaardigheden (MS Office), powerpoint, timemanagement en zelforganisatie. Er is een evaluatie- en opvolgingssysteem ontwikkeld voor gevolgde vormingen.

4.2 Informatica en communicatie

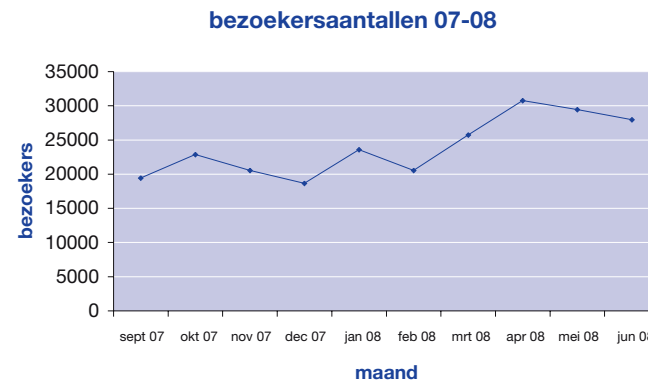
Vlor-intranet

Het intranet van de Vlor vormt de ruggengraat van de ledencommunicatie. Op die afgesloten website, afgeleid van het elektronisch leerplatform *Dokeos*, kunnen leden van raden en commissies en de deelnemers aan tijdelijke werkgroepen zich snel en doelgericht informeren over de werkzaamheden waar zij rechtstreeks bij betrokken zijn, bijvoorbeeld de agenda en voorbereidende documenten van vergaderingen raadplegen. Zij kunnen ook een opvolgingsdocument consulteren waarmee zij de weg van een (ontwerp)advies doorheen de organisatie kunnen opvolgen, samen met de eventuele wijzigingen aan de regelgeving die ermee verband houden. De dienst informatica verzorgt een interne helpdesk voor de medewerkers en de leden van de Vlor.

www.vlor.be

Voor de externe communicatie is de site erg belangrijk. Maandelijks kent hij gemiddeld bijna 24.000 bezoekers. Op jaarbasis hebben 96.000 unieke bezoekers de site een of meerdere keren geraadpleegd om adviezen te bekijken, publicaties te bestellen, in te schrijven voor een activiteit of zich in het algemeen te informeren over de Vlor of over zijn projecten. Via de site lopen ook tientallen vragen om informatie binnen.

Gemiddelde bezoekersaantallen site 07-08

Andere kanalen

Alle leden van de Vlor, alle scholen en CLB's ontvangen vier maal per jaar *In beraad*. Deze nieuwsbrief met een oplage van 7000 ex. geeft een overzicht van de werkzaamheden en kondigt nieuwe initiatieven aan.

Om zich voor te stellen aan nieuwe leden, bezoekers en deelnemers aan Vlor-activiteiten, heeft de Vlor een kennismakingsfolder gemaakt. Nieuwe leden van raden, commissies en werkgroepen ontvangen ook een welkomstbrochure met wegwijsinformatie. Alle Vlor-publicaties die Garant heeft gepubliceerd, zijn in een overzichtsfolder verzameld.

Via de kranten en bewegingspers probeert de Vlor zijn naambekendheid en de weerklank van zijn standpunten en activiteiten bij de publieke opinie te vergroten, om ook langs die weg invloed uit te oefenen op het onderwijsbeleid. De raad verspreidde acht persberichten o.a. over enkele van zijn publicaties en zijn standpunten over talen

in het volwassenenonderwijs, een taalregeling in hoger onderwijs, de internationale dimensie in onderwijs en het gezamenlijke advies met de VRWB. Af en toe informeert de raad gericht specifieke doelgroepen die belang hebben bij een advies, publicatie of activiteit.

Er is een algemeen en een gedetailleerd stroomschema ontwikkeld om het adviesproces in de organisatie te visualiseren en te verbeteren.

Communicatieonderzoek

Twee groepen derdejaarsstudenten uit de bacheloropleiding *Communicatiemanagement* van de Arteveldehogeschool hebben als case study onderdelen van de externe communicatie van de Vlor onderzocht. Het imago-onderzoek leert dat de naamsbekendheid van de Vlor bij directies en instellingshoofden zeer hoog is (98 %). De doelgroep weet redelijk goed wat de taken van de Vlor zijn. Zij hebben een overwegend neutraal tot positief beeld van de onderwijsraad, al kunnen de scores voor kenmerken als inhoudelijk sterk (65 %), dynamisch (30 %) of snel (20 %) beter. In een tevredenheidsonderzoek peilden de studenten bij een representatief deel van directies, instellingshoofden en Vlor-leden naar hun oordeel over de Vlor-website, het intranet en de nieuwsbrief. De meeste respondenten tonen zich globaal tevreden over het informatieaanbod. De bekendheid van de site (70 %) en het effectief gebruik (47 %) kunnen nog beter. Opvallend is ook dat meer dan een kwart van de respondenten aangeeft *In beraad* niet te ontvangen. Maar wie de nieuwsbrief ontvangt, leest er ook effectief in (92 %). Als onderdeel van hun case study formuleerden de studenten nadien adviezen en suggesties op basis van hun onderzoek. De onderzoeksresultaten en adviezen zijn grondstof bij het opstellen van een communicatieplan.

4.3 Netwerking

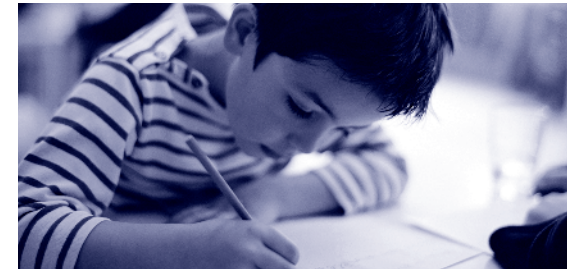
De Vlor heeft zijn bezoeken aan de geledingen verdergezet. Doel is elkaar beter te leren kennen en te vernemen wat de prioriteiten en verwachtingen zijn van de organisaties die overleggen in de Vlor. Dit werkjaar bezochten de stafleden van het secretariaat VSOA, VSK, VCLB, VCOV, de Verenigde Verenigingen en VLHORA.

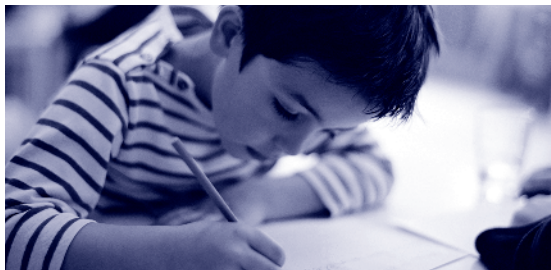
De Vlor is lid van het netwerk voor management in de Vlaamse overheid (MOVI). Dat is bedoeld om de onderlinge communicatie en de uitwisseling van expertise tussen de overheidsinstellingen te verbeteren. De Vlor neemt deel aan werkgroepen over bedrijfseconomische boekhouding, human resources management, informatica, pr & communicatie, statuut en vorming & opleiding. De raad is ook vertegenwoordigd in het managementcomité en in de raad van bestuur van MOVI.

De Vlor en de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid brachten dit jaar een gezamenlijk advies uit.¹⁶ Enkele leden van het permanent secretariaat zetelen ook in stuurgroepen van bijvoorbeeld VIONA en OBPWO-onderzoek, het Steunpunt GOK ...

5 Internationale dimensie

De Vlor heeft belangstelling voor internationale onderwijsontwikkelingen. Een aparte commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid volgt het Europese onderwijsbeleid op de voet. Het verzamelen, verspreiden en organiseren van overleg over het internationale onderwijsbeleid is een opdracht die in de beleidsovereenkomst is ingeschreven. De commissie stelde op het einde van het werkjaar een samenvattende stand van zaken op voor de Algemene Raad van juni met de voornaamste tendensen in het internationale onderwijsbeleid. Het overzicht op de Vlor-website van beleidsdocumenten die de Europese

Unie in verband met onderwijs en vorming publiceerde, werd geactualiseerd.¹⁷

De Algemene Raad bracht een advies uit over de internationale dimensies van het Vlaamse onderwijs en reageerde op de Europese consultatie over 'scholen voor de 21ste eeuw'.¹⁸ De Raad Hoger Onderwijs sprak zich uit over hoe de internationale mobiliteit in het hoger onderwijs zou kunnen verbeteren.¹⁹

Op de bijeenkomsten van de commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid wordt geregeld een stand van zaken van het Europese onderwijsbeleid gegeven. Een staf lid nam in november 2007 deel aan een Arion-studiebezoek over competenties in Finland. Een ander staf lid woonde in Lissabon een conferentie bij over EVC in hoger onderwijs.

Het permanent secretariaat van de Vlor onderhoudt goede contacten met de onderwijsraad van de Franstalige Gemeenschap, de *Conseil de l'éducation et de la formation*, en met de Nederlandse Onderwijsraad. Het secretariaat onderhoudt ook contacten met de OESO.

EUNEC

De Vlor is een actief lid van het Europese netwerk van onderwijsraden (EUNEC). Dat werpt zich op als een platform voor informatie-uitwisseling en debat tussen de onderwijsraden in de EU-lidstaten. De Vlor zetelt in het uitvoerend comité. Op die manier kan de Vlor nauwe contacten onderhouden met onderwijsraden uit landen die een vergelijkbaar onderwijsstelsel en/of een gelijkaardige werking hebben.

De Europese Commissie heeft EUNEC in 2008 officieel erkend en gesubsidieerd als Europese organisatie actief op het gebied van onderwijs en opleiding voor de volgen-

de drie jaar. Dat is gebeurd in de vorm van een partnerschap in het kader van het Jean Monet-programma.

De Vlor nam als lid van EUNEC deel aan twee internationale bijeenkomsten van het netwerk:

(1) Van 8 tot 10 oktober 2007 organiseerde EUNEC in samenwerking met het Portugese voorzitterschap van de Europese Unie een conferentie in Lissabon met meer dan 80 deelnemers uit 19 landen. Er werd van gedachten gewisseld over '*Evidence based education policy and practice*'. Eind augustus 2007 had de Europese Commissie over dit thema een werkdocument gepubliceerd.²⁰ Beatriz Pont van de OESO stelde de resultaten voor van de studie '*No More Failures: 10 steps to equity in education*'.²¹ Ook de doelstellingen van de Europese Unie in verband met 'Equity in education' en voorbeelden van goede praktijk in verschillende lidstaten kwamen aan bod. Tot slot van de conferentie reflecteerden de onderwijsraden aan de hand van de resultaten van de eerste twee conferentiedagen over hun rol in het beleidsproces.²²

(2) Van 16 tot 18 juni 2008 organiseerden EUNEC en de Spaanse Nationale Onderwijsraad een conferentie in Madrid over '*Learning outcomes, a gadget or a new paradigm?*' Er namen meer dan 100 personen deel uit 18 landen. Uitgangspunt waren de resultaten van een Cedefop-studie in 32 Europese landen over de verschuiving van input- naar outputgericht onderwijs.²³ De deelnemers debatteerden over de betekenis van de term 'leerresultaten' en de invloed van het concept op hun onderwijssysteem. Die invloed werd geïllustreerd met praktijkvoorbeelden uit België (Franse Gemeenschap), Spanje, Portugal, Noorwegen en Nederland. De conferentie besteedde ook aandacht aan de rol van onderwijsraden en stakeholders in onderwijshervormingen.²⁴

17 VLAAMSE ONDERWIJSRAAD; Onderwijs en opleiding 2010: de belangrijkste beleidsinitiatieven en documenten in onderwijs en vorming sinds 2000, juni 2008.

Link naar dit compendium: <http://www.vlor.be/bestanden/documenten/projecten/doc032Compendium-NL.doc>

18 ALGEMENE RAAD, Advies 'Naar een sterkere internationalisering van het Vlaamse onderwijs', 20 december 2007 en AR, Reactie op de Europese consultatie 'Scholen voor de 21ste eeuw', 13 december 2007

19 RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de randvoorwaarden voor internationale mobiliteit in het Vlaamse hoger onderwijs, 11 maart 2008

20 European Commission, *Towards more knowledge-based policy and practice in education and training*, Commission Staff Working Document, 28 augustus 2007.

Geconsulteerd op http://ec.europa.eu/education/policies/2010/doc/sec1098_en.pdf

21 Organisation for Economic Co-operation and Development, Directorate for Education (November 2007) *No More Failures: Ten Steps to Equity in Education*, 143 p.

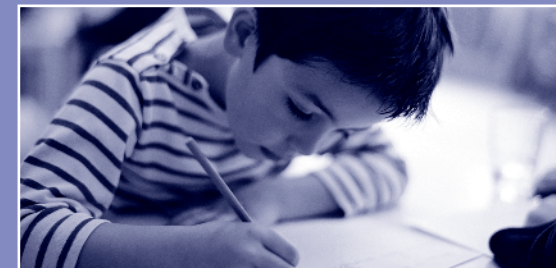
Downloadbaar via http://www.oecd.org/document/54/0,3343,en_2649_39263231_39676214_1_1_1_1,00.html

22 EUNEC, Statement 12: Statements on the conclusions of the EUNEC conference in Lisbon, 24 oktober 2007. Zie www.eunec.eu > Statements

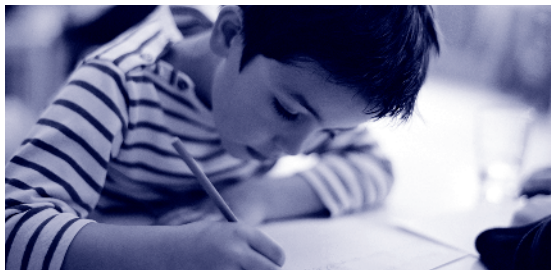
23 CEDEFOP (2008), *The shift to learning outcomes*, 47 p. Enkel downloadbaar via http://www.trainingvillage.gr/etw/Upload/Information_resources/Bookshop/494/4079_en.pdf

24 EUNEC, Statement 13: Reflections and statements on learning outcomes: the need for clarification, 18 juni 2008. zie www.eunec.eu > Statements

Een jaar onderwijsbeleid door de ogen van de Vlor

- 1 **Beleidsmethoden**
- 2 **Gelijke kansen als centrale doelstelling**
- 3 **Vier hoofdassen van het onderwijsbeleid**
- 4 **Een zorgzaam onderwijsbeleid**
- 5 **Competenties en kwalificaties**
- 6 **Brede opdracht van onderwijs**
- 7 **Onderwijsaanbod en organisatie leerplichtonderwijs**
- 8 **Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek**
- 9 **Onderwijs en vorming voor volwassenen**

De Vlaamse Onderwijsraad heeft een gevuld werkjaar achter de rug. Onderwijsminister Frank Vandenbroucke vroeg de onderwijsraad om advies over verscheidene belangrijke ontwerpdecreten of concept- en discussienota's. Naast de 31 adviezen op vraag, bracht de raad ook op eigen initiatief 17 adviezen uit en bereidde hij zich voor op belangrijke dossiers die in aantocht zijn zoals het kwaliteitsdecreet, de aanpassing van de eindtermen technologie en de vakoverschrijdende eindtermen. Dit jaarverslag brengt beknopt verslag uit van de adviezen en activiteiten tijdens het schooljaar 2007-2008. De structuur weerspiegelt die van de beleidsnota *Vandaag kampioen in wiskunde, morgen ook in gelijke kansen*¹ van de minister van Onderwijs en Vorming. De thematische indeling keert ook terug in zijn beleidsbrief *Gelijke kansen op de hele onderwijsladder. Een tienkamp*² voor 2007-2008.

Beleidsbrief

Het advies over de beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2007-2008 bevat zoals elk jaar de visie en de reacties van de onderwijspartners op de beleidsprioriteiten en klemtonen van de minister.

De raad pleit voor een systematische en wetenschappelijk onderbouwde beleidsevaluatie van alle vernieuwingen. In het algemeen vindt de raad dat om de vele vernieuwingsprocessen die de minister voorstelt ingang te laten vinden, een gedragen en realistische implementatiestrategie nodig is, waarin de verschillende onderwijsactoren hun rol kunnen spelen in functie van hun opdracht. Het verbaasde de Vlor dat de minister sommige vernieuwingen aankondigt alsof ze gerealiseerd zullen worden met een communicatie-instrument. Het is van belang om de samenhang en overzichtelijkheid tussen dossiers goed te bewaken en te communiceren, zodat scholen bij de start

van een implementatietraject duidelijk weten hoe verschillende thema's met elkaar verbonden zijn. Voor het eerst koppelde de minister een kostenplaatje aan de voorstellen. De Vlor waardeerde deze vernieuwing. Maar om hun globale financiering te kunnen inschatten, moeten scholen bijvoorbeeld de toekomstige samenhang kennen tussen de financiering van het leerplichtonderwijs, het leezorgkader en het GOK-beleid.

1 Beleidsmethoden

1.1 Onderwijsvernieuwing via proeftuinen

De proeftuinen zijn bedoeld om op microniveau na te gaan hoe men een concrete onderwijsvernieuwing het best in de praktijk brengt en welke effecten ze heeft, alvorens haar op grote schaal in te voeren. De onderwijsraad vindt het zinvol dat scholen nieuwe pedagogische concepten kunnen uittesten via een tijdelijk project en daarvoor eventueel kunnen afwijken van de bestaande regelgeving.

In zijn probleemverkenning over de overgang tussen basis- en secundair onderwijs (zie punt 7.3) heeft de raad bijdragen over drie proeftuinen opgenomen als goede praktijkvoorbeelden.³ In zijn advies over het onderwijs aan kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen heeft de Vlor voorgesteld om over dit thema enkele proeftuinen op te starten.⁴ (zie punt 4.3)

Studie- en beroepskeuze en werkplekieren

In juni 2007 kondigde de minister een oproep aan voor proefprojecten ter verbetering van de studie- en beroepskeuze (voor lager en secundair onderwijs) en ter verster-

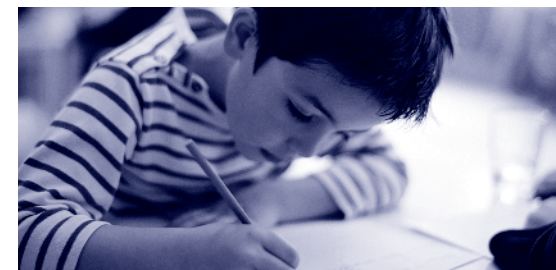
1 FRANK VANDENBROUCKE (2004), *Vandaag kampioen in wiskunde, morgen ook in gelijke kansen*; beleidsnota Onderwijs en Vorming 2004-2009, Brussel.

2 FRANK VANDENBROUCKE (2007), *Gelijke kansen op de hele onderwijsladder. Een tienkamp*. Beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2007-2008, Brussel, 26 oktober 2007.

3 VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, (2008) *De overgang van het basis- naar het secundair onderwijs; een verkenning*. Antwerpen-Apeldoorn, Vlor-Garant, 195 p.

4 ALGEMENE RAAD, advies over onderwijs aan kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen, 26 juni 2008

king van het werkplekleren (voor secundair onderwijs). In zijn spoedadvies over het ontwerpbesluit van de Vlaamse Regering sluit de raad zich in grote lijnen aan bij de inhoud van het besluit. Hij baseert zich hiervoor op zijn adviezen over de competentie-agenda en over werkplekleren⁵. Hij vreest echter dat lagere scholen en samenwerkingsverbanden van alleen scholen uit het basisonderwijs zich niet erg aangesproken zullen voelen door de thema's van deze oproep. Hij vindt het ook jammer dat de centra voor volwassenenonderwijs geen projecten kunnen indienen en dat de Leertijd volledig uit de tijdelijke projecten wordt gehouden.

De Vlor betreurt dat hij pas om advies werd gevraagd na de onderhandelingen met vakorganisaties en inrichtende machten. Deze geleidingen kunnen daardoor eigenlijk geen opmerkingen meer maken op het ontwerp van besluit aangezien ze er al een akkoord over gaven. De Vlor ontving de adviesvraag bovendien op het moment dat de oproep bij de scholen aankwam. Zo verwordt het advies tot een formaliteit.

In verband met studiekeuze organiseerde de Vlor een workshop voor het *Vlaanderen in Actie*-Atelier over 'talent' op 15 mei 2008 in de buurt van Leuven. (zie 3.1.1)

Verlenging proeftuinen

De overheid voerde dit werkjaar ook mogelijkheden in om proeftuinen te verlengen. De Vlor gaat daar in grote lijnen mee akkoord maar vindt wel dat een proeftuin slechts één keer verlengd kan worden⁶. Dat hoeft niet noodzakelijk meteen voor drie jaar te zijn. De Vlor vond dat de overheid vooraf moest beslissen of ze de bijkomende middelen verder toekent bij een eventuele verlenging, zodat de scholen vóór ze een verlenging aanvroegen, wisten of ze de extra middelen die ze voor het project krijgen, behiel-

den. De raad vroeg om voorzichtig te zijn met het verder toekennen van extra middelen bij het verlengen van projecten die niet afwijken van de bestaande regelgeving. Er zijn immers heel wat scholen die eveneens vernieuwend werken binnen de bestaande regelgeving, maar daar geen bijkomende middelen voor ontvangen. De Vlor vond ook dat de stuurgroep die de aanvragen tot verlenging beoordeelt, niet kon beslissen om aan een project andere afwijkingen toe te kennen of bepaalde afwijkingen niet meer toe te laten. Daarover moet de regering beslissen, zodat de rechtszekerheid gegarandeerd is.

Instellingen voor deeltijds kunstonderwijs (DKO) kunnen eveneens proefprojecten organiseren om (organisatorische, onderwijskundige- of doelgroepspecifieke) vernieuwingen uit te testen. De Raad Levenslang en Levensbreed Leren adviseerde daarover in oktober 2006⁷ en volgde het thema dit jaar verder op. Via een voorstel van decreet – waarover de Vlor geen advies kon uitbrengen – keurde het Vlaams Parlement een decreet goed dat de mogelijkheid schept om deze projecten te verlengen als aan enkele bijkomende voorwaarden is voldaan.

1.2 Beleidsvoorbereidend onderzoek

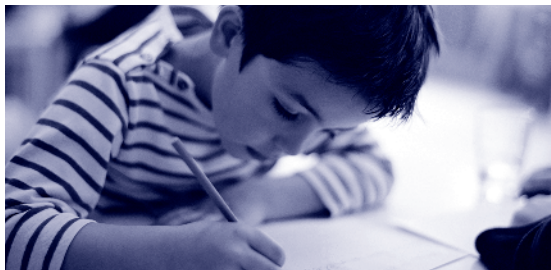
1.2.1 Een nieuw kader voor onderwijskundig onderzoek

De beleidsnota breekt een lans voor een sterkere onderbouwing van het onderwijsbeleid met cijfers en resultaten van wetenschappelijk onderzoek. Hij stelt ook een hervorming van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek (OBPWO) in het vooruitzicht. De regering wil de resultaten van wetenschappelijk onderzoek meer en beter in de beleidsvoorbereiding integreren. Dit sluit aan bij de internationale tendens van *evidence*

5 ALGEMENE RAAD, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten rond studie- en beroepskeuze en rond werkplekleren, 27 september 2007

6 ALGEMENE RAAD, Advies over wijzigingen aan besluiten over tijdelijke projecten in het basisonderwijs en het secundair onderwijs, 24 april 2008

7 RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het deeltijds kunstonderwijs, 26 oktober 2006

Inventarisatieonderzoek

De Vlor neemt de wetenschappelijke onderbouwing van beleidsadvies zelf ook ernstig. Een voorbeeld hiervan is het inventarisatie-onderzoek over kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen. Het eindrapport is als bijlage opgenomen in het Vlor-advies over dat thema. Het onderzoek werd uitgevoerd door het Centrum voor Gezins- en Orthopedagogiek van de K.U.Leuven onder leiding van prof. dr. Bea Maes en kwam tot stand in samenwerking met de werkgroep Delta van de Vlor, het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH) en het expertisecentrum Multiplus.

based onderwijsbeleid. Zowel de OESO als de Europese Unie pleiten voor een sterkere wisselwerking tussen onderzoeksgegevens en vaststellingen over het functioneren van het onderwijssysteem, en het onderwijsbeleid.

De Vlor bracht op eigen initiatief een advies ten gronde uit over onderwijsonderzoek. Hij doet daarin voorstellen om de organisatie, effectiviteit, timing, toepassing, weerklink en opvolging van onderwijskundig onderzoek en zijn resultaten te verbeteren.⁸

De Vlor pleit voor een beter gebruik van onderzoeksresultaten in het onderwijsbeleid en voor meer beleidsevaluerend onderwijsonderzoek. De plaats van onderwijsonderzoek in de beleidscyclus is vaak onduidelijk. Zo formuleert de overheid onderzoeksvragen soms te laat om nog impact te kunnen hebben op beleidsbeslissingen. Een voorbeeld zijn de evaluatie-onderzoeken over eindtermen.⁹ De Vlor vroeg om die beter te valoriseren bij de herziening van de eindtermen. De Vlor pleit voor een betere planning van evaluatie-onderzoek. Sommige initiatieven worden beschouwd als een evaluatie zonder dat een vernieuwing of een project onafhankelijk beoordeeld wordt op zijn meerwaarde én op zijn grenzen. De Vlor stelt ook vast dat beleidsevaluaties die zijn vastgelegd in een decreet, niet systematisch worden opgevolgd en begroot zodat het onmogelijk wordt om aan systematische beleidsevaluatie te doen. Zo is de geplande evaluatie van de ontwikkelingsdoelen buitengewoon onderwijs nooit doorgevoerd.¹⁰

Het valt de Vlor vooral zwaar dat er te weinig praktijkgericht onderwijsonderzoek gebeurt en dat het onderzoek – onder meer het OBPWO – niet goed aansluit bij de noden van de onderwijspraktijk. Hij vindt het ook jammer dat sectoren zoals het buitengewoon onderwijs, volwassenenonderwijs, deeltijds kunstonderwijs en deeltijds onderwijs zelden aan bod komen in onderwijskundig onderzoek.

Het gebrek aan middelen voor onderwijsonderzoek is een ander groot knelpunt. In 2007 bedroeg het budget nog 57% van het budget van 1997. Het aandeel van OBPWO en het Steunpunt Studie- en Schoolloopbanen (SLL) samen vertegenwoordigt slechts 0,19 % van het totale budget voor wetenschapsbeleid van de Vlaamse Regering. Andere financieringsmogelijkheden (FWO, onderzoeksfondsen universiteiten, IWT, Viona, ...) ¹¹ zijn uiteraard maar in beperkte mate bedoeld voor onderwijsonderzoek.

Op zoek naar oplossingen stelt de Vlor voor om de volgende soorten onderzoeken te financieren en verder uit te bouwen:

- *beleidsgericht onderzoek*. Het huidige OBPWO zou zich dan beperken tot beleidsvoorbereidend onderzoek. Daarnaast zou voor elke nieuwe beleidsmaatregel systematisch moeten bekeken worden of beleidsevaluerend onderzoek wenselijk is. De financiering van dat evaluerend onderzoek hoort thuis in de begroting van de nieuwe maatregel.
- *praktijkgericht onderzoek*. De Vlor stelt voor een afzonderlijk fonds voor praktijkgericht onderzoek op te richten om te garanderen dat er meer praktijkgericht onderzoek wordt uitgevoerd.
- *strategisch basisonderzoek*, zoals nu bestaat in het IWT.
- *fundamenteel onderzoek*, zoals nu bestaat in het FWO en onderzoeksfondsen van de universiteiten.

Om onderwijsonderzoek (in zijn brede betekenis zoals hierboven) meer ontplooiingskansen te geven, moeten ook een aantal **randvoorwaarden** gerealiseerd zijn.

- Extra middelen voor onderwijsonderzoek zijn nodig. Men mag de bestaande middelen niet versnipperen over de soorten onderwijsonderzoek.
- De looptijd van het onderzoek moet kunnen variëren

⁸ ALGEMENE RAAD, Advies ten gronde over onderwijsonderzoek, 20 december 2007

⁹ Vast Bureau, Standpunt over de wijze van aanpassen van de eindtermen; 10 januari 2008 (einddocument)

¹⁰ RAAD BASISONDERWIJS en RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, advies over de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon onderwijs, 21 mei 2008 en 5 juni 2008

¹¹ FWO is Fonds voor Wetenschappelijk Onderzoek. IWT is Instituut voor de aanmoediging van Innovatie door Wetenschap en Technologie in Vlaanderen. VIONA is Vlaams Interuniversitair Onderzoeksnetwork Arbeidsmarktrapportering.

in functie van het onderwerp, de onderzoeksmethode, de dringendheid van de vraag, enz.

- Om de informatiedoorstroming te verbeteren naar beleidsverantwoordelijken en praktijkmensen is een databank voor onderwijsonderzoek nodig. Dit veronderstelt duidelijke afspraken over de vrijgave van onderzoek en open communicatie vanwege het beleid en de onderzoekers naar het onderwijsveld. De pedagogische begeleiding, lerarenopleiders, nascholingsinitiatieven,... staan in voor een creatieve vertaling van onderwijsonderzoek naar de praktijk.
- Meer aandacht voor de loopbaan van onderzoekers, de relatie tussen onderzoek en maatschappelijke dienstverlening in een academische loopbaan en voor samenwerkingsverbanden zal de kwaliteit van onderzoek helpen garanderen.
- Sterkere samenwerking met het onderwijsveld. Resultaten van onderzoek kunnen scholen een meerwaarde bieden voor het dagelijkse handelen (winwinsituatie). Onderzoeksprojecten beter op elkaar afstemmen en eventueel integreren, kan overbevraging tegengaan. De onderzoekers moeten minstens altijd feedback geven aan deelnemende scholen.

1.2.2 Prioriteiten binnen het onderwijs- onderzoek

De Vlor wil zeker betrokken worden bij de programmering van het beleidsevaluerend en het praktijkgericht onderzoek. Ook dit jaar adviseerde de raad op eigen initiatief over zinvolle thema's voor OBPWO-onderzoek, vóór de besluitvorming in een eindfase zit.¹² De vier deelraden bereidden het advies mee voor en deden suggesties voor hun onderwijsniveau.

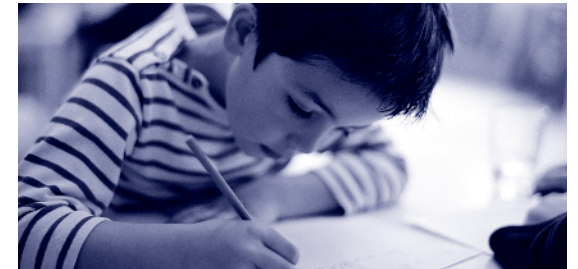
De Vlor pleit voor *beleidsevaluerend* onderzoek over het

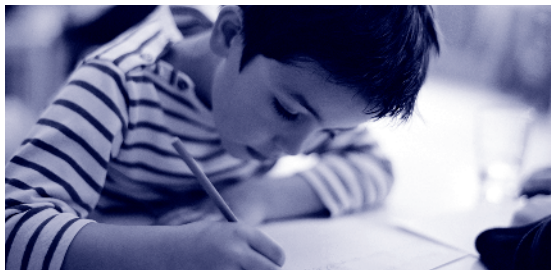
participatiedecreet; de deelname van basisscholen aan buitenschoolse activiteiten, het nieuwe financieringsdecreet en zijn impact op het gelijke kansenbeleid, schoolkosten in het secundair onderwijs, de flexibilisering van het hoger onderwijs en studiekosten in het hoger onderwijs.

Hij vindt het zinvol om (*vak*)*didactisch en praktijkgericht onderzoek* te voeren naar flexibele groeperingsvormen in het basisonderwijs, de keuzeprocessen in de overgang tussen verschillende onderwijsniveaus en het begeleid zelfstandig leren en studeren.

De Vlor vraagt de minister om in het kader van het OBPWO, dat beleidsvoorbereidend is, onderzoek te laten verrichten over de volgende thema's:

- de relatie tussen beleidsvoerend vermogen, welbevinden (van leerlingen en personeel) en schoolprestaties;
- de relatie tussen onderwijsvernieuwing en het beleidsvoerend vermogen van scholen en de plaats van het concept 'proeftuin';
- de uitstroom van de leerlingen uit het buitengewoon (basis)onderwijs en de instroom van leerlingen in de B-stroom;
- de zorgvragen in het gewoon basisonderwijs;
- de problematiek van de studiekeuze in het hoger onderwijs en het hoger beroepsonderwijs;
- de financieel-economische situatie van leerders in het volwassenenonderwijs en deeltijdse trajecten in het hoger onderwijs;
- toegankelijkheid en gelijke onderwijskansen in het deeltijds kunstonderwijs voor jonge en volwassen leerders;
- publieke informatie over scholen.

1.3 Samenwerking met andere beleidsdomeinen en -niveaus

In een kennissamenleving is onderwijs een cruciale sector. Veel beleidsdomeinen zoals economie en werk, welzijn, gezondheidszorg, armoedebestrijding, samenlevingsopbouw e.a. zien onderwijs als een van de motoren om hun beleidsdoelstellingen te realiseren. Onderwijs vormt immers jonge mensen tot kritische burgers en competente werknemers. Volwassenen krijgen in het onderwijs de kans om competenties verder te ontwikkelen en om zich op bestaande of nieuwe maatschappelijke ontwikkelingen te oriënteren. Daarom proberen heel wat beleidsdomeinen initiatieven te nemen op het vlak van onderwijs en impulsen te formuleren voor onderwijsvernieuwing. Dit is zowel een Vlaams als een Europees fenomeen.

Het is voor onderwijs telkens weer een uitdaging om de balans te vinden tussen omgaan met gerechtvaardigde maatschappelijke verwachtingen en het realiseren van de eigen pedagogische opdracht. Deze evenwichtsoefening met de invloeden van een transversaal beleid kwam ook het voorbije jaar aan bod in de Vlor. We verwijzen naar enkele initiatieven uit de beleidsbrief zoals de implementatie van integrale jeugdhulpverlening, de uitwerking van het convenant Welzijn-Onderwijs, het actieplan suicidepreventie.¹³ Het pleidooi voor een evenwichtige benadering van de opdrachten van het (leerplicht)onderwijs in relatie met andere maatschappelijke sectoren zoals werk, welzijn, innovatie, ... geldt ook voor het Europese niveau.¹⁴

Maar een dubbele voorzichtigheid is wenselijk. Ten eerste missen transversale onderwijsinitiatieven soms samenhang, of zijn verwachtingen tegenstrijdig of onrealistisch. Daarom kunnen andere maatschappelijke segmenten hun verwachtingen niet eenzijdig opleggen. De raad vindt het wezenlijk dat dit soort transversaal beleid tot stand komt in

overleg met de onderwijsgeledingen. Ten tweede spreekt het voor zich dat deze sectoren mee investeren in de verwachtingen die ze ten aanzien van onderwijs formuleren.

Typevoorbeeld van transversale beleidslijnen zijn de educaties die in onderwijs worden aangeboden. Een belangrijk voorbeeld van transversaal beleid in het voorbije werkjaar was het project *Vlaanderen in actie* (VIA) en de competentie-agenda waarin de Lissabondoelstellingen voor Vlaanderen worden geactualiseerd. Deze economische en sociale uitdagingen hebben ook veel impact op de maatschappelijke verwachtingen ten opzichte van het onderwijssysteem (zie punt 3.1.1). Een betere ondersteuning van de keuzeprocessen van jongeren is zeker een van de speerpunten van dit beleidsprogramma. Op het VIA-atelier van 16 mei hield de Vlor een workshop over studiekeuze en studieloopbaan.

Bij de voorbereiding van de visietekst en het daaropvolgende advies over onderwijs voor kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen, heeft de Vlor samengewerkt met vertegenwoordigers uit de sector Welzijn. Een belangrijk element in het advies is immers de geïntegreerde samenwerking tussen de onderwijs- en de welzijnssector (zie punt 4.3). De raad vroeg de minister om hierover te overleggen met de minister van Welzijn.¹⁵ Onderwijs wordt ook mee betrokken in de netwerking vanuit Welzijn voor de "integrale jeugdhulpverlening", al waren er dit jaar geen nieuwe initiatieven die de Vlor heeft opgevolgd. Wel maakten de commissies voor het buitengewoon basis- en secundair onderwijs een stand van zaken op over integrale jeugdhulp en de plaats die het (buitengewoon) onderwijs daarin inneemt. Het is duidelijk dat als de welzijnssector kampt met wachtlijsten, dit gevolgen heeft voor de scholen die met intense problemen van jongeren worden geconfronteerd en niet bevoegd zijn om er antwoorden op te geven.

¹³ ALGEMENE RAAD, Advies over de beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2007-2008, 22 november 2007

¹⁴ VAST BUREAU, Reactie op de Europese consultatie 'Scholen voor de 21e eeuw', 13 december 2007

¹⁵ ALGEMENE RAAD, advies over onderwijs aan kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen, 26 juni 2008

Education & Training 2010

Op de Europese top van Lissabon in maart 2000 keurden de staats- en regeringsleiders een ambitieus plan goed om Europa tegen 2010 de meest competitieve kenniseconomie ter wereld te laten worden en om het sociale model van Europa te moderniseren. Het Europese onderwijsbeleid kwam toen in een stroomversnelling terecht omdat het de ontwikkeling van de kenniseconomie en bepaalde sociale doelstellingen moet helpen realiseren.

Om de invoering van hervormingen door de lidstaten te stimuleren en te coördineren gebruikt de Europese Unie de open-coördinatiemethode. Europa legt geen regels op, maar de lidstaten overleggen over gemeenschappelijke doelen. Voor Education and Training 2010 hebben de lidstaten 3 strategische doelen afgesproken en daarvan 13 doelstellingen afgeleid. Daarover zijn standaarden en indicatoren vastgelegd in een werkprogramma zodat de lidstaten hun resultaten met elkaar kunnen vergelijken en hun beleidslijnen kunnen uitzetten.

De lidstaten rapporteren tweejaarlijks over hun vooruitgang in de realisatie van de doelen. Sinds het rapport van maart 2004 beginnen de verschillende beleidslijnen meer in elkaar te vloeien: De Lissabon-doelstellingen voor onderwijssystemen, het Kopenhagenproces voor beroepsgerichte opleidingen en het Bolognaproces.

Een ander voorbeeld is de samenwerking tussen de Raad Levenslang en Levensbreed Leren en de integratiesector in de werkgroep Inburgering die het Afsprakenkader NT2 opvolgt en evalueert. (zie punt 9.3)

Leden van het secretariaat zitten namens de Vlor in de klankbordgroep voor kunst- en cultuureducatie die is opgericht naar aanleiding van het Bamfordrapport, in de stuurgroep van het Steunpunt GOK en in diverse stuurgroepen van VIONA en OBPWO.

Met de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid bracht de Vlor een advies uit over onderwijs als basis voor onderzoek en innovatie. (zie punt 8.3) Voor het project gezondheidsbevordering (zie punt 6.6) werkt de raad samen met verschillende gezondheidsorganisaties (VIG, VAD,...)

1.4 Het Europese en internationale onderwijsbeleid

Sinds 2000 volgt de Vlor het internationale onderwijsbeleid intensief op met de bedoeling als katalysator op te treden voor de onderwijsgeledingen. Deze internationale werking zit gestructureerd in de commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid en komt aan bod in de Algemene Raad en de deelraden. De commissie beperkt zich niet tot het beleid van de Europese Unie, maar besteedt ook aandacht aan de OESO.

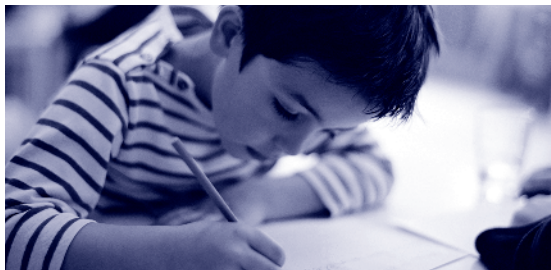
De Vlor evalueerde zijn internationale werking in januari 2008 om beter in te spelen op de nieuwe internationale ontwikkelingen en op de noden van de geledingen. Als gevolg van deze reflectie zal de Vlor elk jaar een syntheseverslag uitbrengen over de relevante internationale ontwikkelingen. De basis hiervan is een uitgebreide beschrijving van internationale onderwijsontwikkelingen die de commissie voorbereidt en uitwerkt.

1.4.1 Belangrijke internationale tendensen

Belangrijke internationale tendensen in het onderwijs- en vormingsbeleid die de Vlor opvolgt:

- De evolutie naar *evidence based* onderwijsbeleid (zie punt 1.2) vertaalt zich bij de EU en OESO in een duidelijke tendens om het onderwijsgebeuren te 'meten' en te monitoren met indicatoren.
- De introductie van de notie "leerresultaten" (*learning outcomes*) creëert een omkering van inputgestuurd naar outputgestuurd onderwijs. Deze nieuwe benadering bepaalt de debatten over het Europees raamwerk voor kwalificaties (EQF), het Bolognaproces en de Europese sleutelcompetenties. De beweging om onderwijsprocessen te omschrijven in termen van bereikte leerresultaten is verwant aan deze rond competentie-ontwikkelen onderwijs maar valt er niet mee samen.
- De sociale dimensie van onderwijs en vorming wint veld. Dit lijkt gedeeltelijk een antwoord op de kritiek dat het internationale onderwijsbeleid te weinig rekening zou houden met andere dimensies van onderwijs dan een economische of arbeidsmarktgerichte benadering.¹⁶ De sociale dimensie van het hoger onderwijs is sinds de conferentie van Bergen (2005) één van de hoofdthema's van de Bolognahervorming. Dit thema zal ook hoog op de agenda staan van de opvolgingsconferentie in Leuven en Louvain-la-Neuve (2009).
- Europa beklemtoont het belang van talenonderwijs. Het meest recent zijn de aanbevelingen van de 'Groep op hoog niveau voor meertaligheid' (26 september 2007). Maar uiteraard kennen we ook het talenkader van de Raad van Europa.
- Professionalisering van leraren en van schoolleiders is een thema waar de EU en de OESO eveneens con-

¹⁶ Recente documenten die deze evolutie illustreren zijn de OESO-studie *No More Failures: Ten Steps to Equity in Education*, 143 p. Downloadbaar via http://www.oecd.org/document/54/0,3343,en_2649_39263231_39676214_1_1_1_00.html en de *Conclusies van de Europese Raad over doelmatigheid en rechtvaardigheid in onderwijs en vorming*, Publicatieblad van de Europese Unie, 8 december 2006, downloadbaar via http://ec.europa.eu/education/policies/2010/comp_en.html#2. En mededeling 425 van de Europese Commissie na haar consultatie over "Schools for the 21st century": *Improving Competences for the 21st Century: an Agenda for European Cooperation on Schools*, juli 2008, downloadbaar via http://ec.europa.eu/education/school21/com425_en.pdf.

vergerende activiteiten ontplooiën. De uitbouw van een adequaat, structureel ingebed en systematisch stelsel van levenslang leren voor leraren wordt een toekomstige uitdaging waaraan ook de Vlor aandacht zal besteden.

- Het Kopenhagenproces wordt verder uitgewerkt, vooral het Europees raamwerk voor kwalificaties en de Europese afspraken over studiepunten (ECVET).
- Hoger onderwijs en levenslang leren worden belangrijker. In september 2008 publiceert de OESO een brede *thematic review* over tertiair onderwijs: beleid en bestuur, financiering, kwaliteitszorg, gelijke kansen, de rol van tertiair onderwijs in research en innovatie, de veranderende academische loopbaan, links met de arbeidsmarkt, internationaliseringsstrategieën en de beleidsontwikkeling en –implementatie komen aan bod.

1.4.2 Internationaliseringsagenda voor het Vlaamse onderwijs

Op eigen initiatief bracht de Vlor een advies uit over het versterken van de internationale dimensie in het Vlaamse onderwijs.¹⁷ Door tal van economische, politieke en sociaal culturele veranderingen moet het onderwijs zich sterker richten op het Europese, mondiale en globale verband. Als een soort internationaliseringsagenda voor het Vlaamse onderwijs somt de raad domeinen op waarin de aandacht voor dat internationale verband zich moet ontwikkelen.

- *Het curriculum.* Om zich te handhaven in een kenniseconomie en een internationaal georiënteerde arbeidsmarkt is een hoog competentieniveau nodig. Maar ook aandacht voor het talenonderwijs, Europees en mondiaal burgerschap, het ontwikkelen van interculturele competentie en ICT-vaardigheden zijn in de hedendaagse context belangrijk.

- *Mobiliteit en internationale uitwisselingen* hebben een meerwaarde die op alle onderwijsniveaus een specifieke invulling moet krijgen. Het advies geeft mogelijke verbeterpunten in het Vlaamse beleid.

- *Professionaliseringstrajecten van leraren en docenten.* Internationalisering en mobiliteit moeten aan bod komen in de initiële lerarenopleiding en als onderdeel van de professionele ontwikkeling van leraren en docenten. Internationalisering zou een gewaardeerde competentie van alle onderwijzend personeel moeten worden.

- Internationale projecten van de EU en de OESO verbreden het *onderwijsbeleid* en openen nieuwe perspectieven. Maar behalve kansen zijn er ook valkuilen voor het beleid: beperkingen door indicatoren, het democratisch gehalte van de besluitvorming, coördinatie van de Vlaamse aanwezigheid op internationale fora.

De Vlor geeft aanbevelingen om de ambitieuze internationaliseringsagenda waar te maken. Zo moet internationalisering op alle beleidsniveaus (Vlaamse overheid, onderwijsinstellingen, begeleidingsdiensten en de netten) structureel ingebed worden en ingepast in het financieerbeleid van de scholen. Er is een globaal certificeringsbeleid nodig met transparante kwalificaties, o.a. dankzij een Vlaamse kwalificatiestructuur, verbonden met EQF. De raad vindt het zinvol om de inspanningen voor internationalisering te integreren in een onafhankelijk agentschap dat zowel de overheid als de onderwijsinstellingen ondersteunt (uitwerken van een beleid, deelname aan mobiliteitsprogramma's, promotie voor het Vlaamse onderwijs in het buitenland, enz.)

Europees Kwalificatiekader

Het *European Qualifications Framework* (EQF) is een Europees raamwerk voor levenslang leren. Het reikt een gemeenschappelijke terminologie aan om kwalificaties te beschrijven en aan elke kwalificatie een niveau toe te kennen. Het bestaat uit acht niveaus die worden omschreven in leerresultaten en de bijhorende kennis, vaardigheden, autonomie en verantwoordelijkheid. Dankzij het EQF kan men regionale, nationale of sectorale kwalificaties met elkaar vergelijken. Het EQF moet het wederzijdse vertrouwen tussen de verschillende partners in arbeid, onderwijs en opleiding in Europa verhogen en zo bijdragen tot een grotere mobiliteit.

De lidstaten rapporteren tweejaarlijks over hun vooruitgang in de realisatie van de doelen. Sinds het rapport van maart 2004 beginnen de verschillende beleidslijnen meer in elkaar te vloeien: De Lissabon-doelstellingen voor onderwijssystemen, het Kopenhagenproces voor beroepsgerichte opleidingen en het Bolognaproces.

1.4.3 Naar een Europese kwalificatiestructuur (EQF)

Het Europese Parlement keurde op 24 oktober het *European Qualifications Framework* goed.¹⁸ Het EQF zal de basis vormen voor de Vlaamse kwalificatiestructuur die de overheid dit werkjaar voorbereidde (zie punt 5.1). Het vormde eveneens een leidraad voor een proefproject in verband met de inschaling van opleidingen in het toekomstige hoger beroepsonderwijs. (zie punt 3.1.5)

1.4.4 Onderwijs in de 21ste eeuw

De Vlor heeft deelgenomen aan de Europese consultatie over de toekomst van het leerplichtonderwijs. De Europese Unie zoekt immers op welke manier ze de lidstaten kan ondersteunen in de modernisering van het leerplichtonderwijs, zoals dat eerder gebeurde voor het beroepsgericht onderwijs en het hoger onderwijs.

In "*Scholen voor de 21e eeuw*" behandelt de Europese Commissie kwesties die cruciaal worden geacht voor scholen in Europa: sleutelcompetenties bijbrengen, motiveren voor een leven lang leren, duurzame economische groei ondersteunen, sociale uitsluiting en schooluitval bestrijden, aandacht besteden aan individuele leerbehoeften, verantwoordelijk burgerschap, leraren en schoolleiders opleiden en begeleiden. Ze zijn verwerkt in acht vragen waarop de Vlor een antwoord heeft gegeven.¹⁹

Inhoudelijk kan de Vlor zich herkennen in de voorgestelde aandachtspunten die al goed aansluiten bij het onderwijsbeleid dat Vlaanderen voert. De Vlor vindt dat Europees beleid een meerwaarde kan betekenen als het rekening houdt met heel belangrijke voorwaarden.

- De pedagogische opdracht mag niet eenzijdig ge-

kleurd worden door economische of competitiviteits-overwegingen;

- Europese initiatieven moeten ruimte laten voor een eigen (Vlaamse) visie op de opdrachten van onderwijs en voor de eigen kenmerken van een onderwijsstelsel (bijv. onderwijsvrijheid);
- Met onderwijsgeledingen en het middenveld moet actief overlegd worden over de modernisering van het leerplichtonderwijs, zowel op Europees als nationaal vlak.
- Een evenwichtige benadering van de opdrachten voor het (leerplicht)onderwijs in relatie met andere maatschappelijke sectoren zoals werkgelegenheid, welzijn, innovatie, ... (zie punt 1.3)

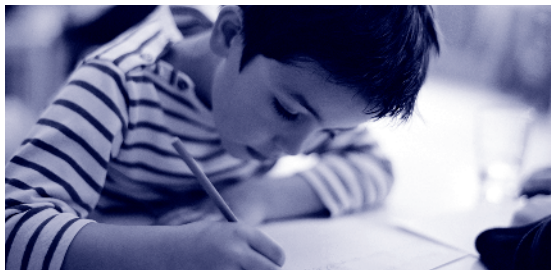
1.4.5 Het Europese onderwijsbeleid na 2010

De commissie Internationaal Onderwijs- en Vormingsbeleid discussieerde ook over een consultatie van de Europese Commissie over de toekomst van het programma *Education and Training 2010*. De Vlor-leden vinden voldoende aandacht voor de implementatie van de nieuwe instrumenten (EQF, ECVET, key competences...) erg belangrijk. De implementatie van deze instrumenten op nationaal/regionaal niveau zal tijd vragen en aangepaste implementatiestrategieën. De commissie pleit voor continuïteit in de periode na 2010. Zij vraagt aandacht voor drie bijkomende elementen:

- de instroom en de kwaliteit van de lerarenopleiding worden een belangrijke toekomstige uitdaging;
- de open-coördinatiemethode heeft heel wat in gang gezet, maar de democratische controle van de Europese processen blijft klein. Participatie en overleg met stakeholders (ook op Europees vlak) is noodzakelijk;

¹⁸ De aanbeveling hierover is verschenen in december 2007 in het Europese Publicatieblad.

¹⁹ ALGEMENE RAAD, (2007) Reactie op de Europese consultatie 'Scholen voor de 21e eeuw', 13 december 2007

Bologna

Aan de basis van het Bolognaproces ligt de Sorbonne-verklaring van 25 mei 1998. Een initiatief van Europese universiteiten om een Europese hogeronderwijsruimte uit te bouwen. In 1999 ondertekenden 31 ministers van onderwijs dan de Bolognaverklaring. Dit proces overstijgt de Europese Unie. Inmiddels hebben 46 landen zich aangesloten waaronder talrijke landen van buiten de EU. Om de twee jaar heeft een opvolgingsconferentie plaats. Dat gebeurde al in Praag (2001), Berlijn (2003), Bergen (2005) en Londen (2007). De volgende ministeriële conferentie in 2009 vindt plaats in Leuven en Louvain-La-Neuve. De Benelux zal het secretariaat verzorgen.

De NVAO

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) borgt op onafhankelijke wijze de kwaliteit van het hoger onderwijs in Nederland en Vlaanderen door middel van het beoordelen van opleidingen en het verlenen van een keurmerk en draagt bij aan het bevorderen van deze kwaliteit. Daarnaast levert de NVAO een bijdrage aan het vergroten van het kwaliteitsbewustzijn binnen het hoger onderwijs en bevordert zij de positionering van het hoger onderwijs in nationaal en internationaal perspectief.

- lidstaten moeten werk maken van een strategie voor een leven lang leren. Toegankelijkheid, openheid en kwaliteit horen de sleutelbegrippen te zijn.

1.4.6 Het hoger onderwijs in een internationale context

De werkgroep Internationaal Hogeronderwijsbeleid volgt de voorbereiding van de opvolgingsconferentie in Leuven en Louvain-la-Neuve in 2009 van zeer nabij. Hij fungeert als klankbord om beleidsdocumenten of denkpijlers af te toetsen. Er zijn verschillende actielijnen (mobiliteit, gradenstructuur, inzetbaarheid, erkenning, kwalificatieraamwerk, levenslang leren, kwaliteitsbewaking, de derde cyclus, sociale dimensie, globale dimensie, dataverzameling, stocktaking, de doelstellingen voor Bologna na 2010). Elk land moet een actieplan opstellen voor de sociale dimensie. De werkgroep ontwikkelt het formulier dat hiervoor gebruikt zal worden.

Naar een vernieuwd accreditatiestelsel?

De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) bereidt aanpassingen voor van het accreditatiestelsel dat de kwaliteit van opleidingen hoger onderwijs nagaat via visitatie en accreditatie. Een delegatie van de Raad Hoger Onderwijs had eind mei een informele ontmoeting met vertegenwoordigers van de NVAO om over koerswijzigingen van gedachten te wisselen. Ter voorbereiding formuleerden de raadsleden een standpunt over de eerste conceptkaders van de NVAO. Zij verwachten dat een vernieuwde accreditatie goedkoper en administratief minder zwaar wordt en de inhoudelijke reflectie stimuleert. De raad wenst garanties voor een onafhankelijke beoordeling en voldoende aanpassingstijd voor de instellingen mocht de kwaliteitscontrole voor een aantal zaken van de opleiding naar de instelling verschuiven. Het Nederlandse en Vlaamse stelsel

moeten zo vergelijkbaar mogelijk blijven.

1.4.7 Randvoorwaarden voor internationale mobiliteit

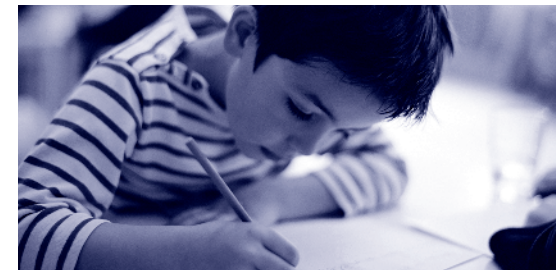
Nog geen 10 % van de Vlaamse studentenpopulatie volgt een gedeelte van zijn opleiding (studie of stage) in het buitenland. De Raad Hoger Onderwijs vindt dat elke student (ongeacht zijn afkomst) in de toekomst buitenlandse studie-ervaring zou moeten kunnen opdoen. *Internationalisation@home* kan hier een rol in spelen, maar ook de mobiliteitsgraad kan volgens de raad nog de hoogte in.

In een advies op eigen initiatief zet de raad enkele randvoorwaarden op een rij voor een goed, overkoepelend en gedragen internationaal mobiliteitsbeleid voor studenten en docenten in het Vlaamse hoger onderwijs.²⁰ De overheid, de hogeronderwijsinstellingen en de studenten hebben hierin elk een verantwoordelijkheid. De raad ziet talrijke voordelen voor de student, de instelling en de maatschappij. De instellingen en associaties, maar ook de overheid zouden daarom beleidsplannen over internationalisering moeten opmaken. De raad vraagt ook dat zij meer data over internationalisering zouden verzamelen, onder meer om die plannen te baseren op concrete cijfergegevens.

Om de uitgaande mobiliteit te verhogen somt de raad randvoorwaarden op in verband met het aanbod en de bekendmaking ervan, financiële aspecten, een cultuur van internationalisering, academische flexibiliteit en erkenning van buitenlandse studie, begeleiding, talenkennis, enz.

Buitenlandse studenten en docenten brengen in de Vlaamse instellingen hoger onderwijs een uitwisseling van ideeën teweeg die enkel positief kan zijn voor de eigen onderwijskwaliteit en voor de bloei van een internationaliseringscultuur die Vlaamse studenten kan stimuleren om zelf naar het buitenland te gaan. Ook ter bevordering van de

inkomende mobiliteit somt de raad randvoorwaarden op in verband met beleid voor de opvang, instroom, uitstroom, begeleiding, financiering van buitenlandse studenten of docenten. De beperkte versoepeling van de taalregeling past eveneens in dit rijtje (zie punt 6.3.3).

2 Gelijke kansen als centrale doelstelling

2.1 Toelatingsbeleid

De “begeleiders diversiteit” hebben de taak om de vertegenwoordigers van hun organisatie in de LOP's te ondersteunen en te begeleiden. Zij hebben ook een rol bij de implementatie van de engagementsverklaring als geheel in hun organisatie. De Vlor brengt deze begeleiders regelmatig samen voor uitwisseling van informatie en ervaringen. Hij organiseert ook vorming voor deze begeleiders. Het afgelopen werkjaar bijvoorbeeld over kleuterparticipatie en spijbelpreventie.

Daarnaast organiseert de Vlor activiteiten om de samenwerking tussen deskundigen van de LOP's en de begeleiders diversiteit te verbeteren. De coördinatoren van de LOP-deskundigen en de Vlor werkten daartoe onder meer het concept *Focus op LOP-werking* uit. LOP-voorzitters, LOP-deskundigen, begeleiders diversiteit en eventuele andere deelnemers brengen samen een werkbezoek aan een LOP. Zij krijgen zo inzicht in de voorgeschiedenis, de opstartperiode en verdere evolutie van het uitnodigende LOP met het doel de werking van dit LOP te optimaliseren. Er werden acht zulke werkbezoeken georganiseerd dit werkjaar.²¹

Voor de voorzitters en de deskundigen van de LOP's en voor de begeleiders diversiteit organiseerde de Vlor sa-

men met het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODi) op 25 april 2008 de gezamenlijke vormingsdag “*Het lokaal onderwijsbeleid en goede praktijkvoorbeelden*”.

De wijzigingen aan de regelgeving van het toelatingsbeleid die met onderwijsdecreet XVII zijn ingevoerd, heeft de commissie Toelating verwerkt in de twee vademecums die ze vorig werkjaar ontwikkelde. Beide vademecums geven een overzicht van de procedure om een leerling met een inschrijvingsverslag voor het buitengewoon onderwijs, in te schrijven in het gewoon onderwijs; één versie is bestemd voor scholen, CLB's en LOP's en één voor ouders en leerlingen. De organisaties die de engagementsverklaring ondertekenden, kunnen, indien zij dit wensen, de vademecums op hun website plaatsen voor hun doelpubliek.

De commissie Toelating reflecteerde over het amendement bij OD XVIII dat scholen de mogelijkheid geeft om te experimenteren met manieren om wachtrijen bij inschrijvingen te vermijden. Advies heeft de Vlor daar niet meer kunnen over geven.

Samenwerking met Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding

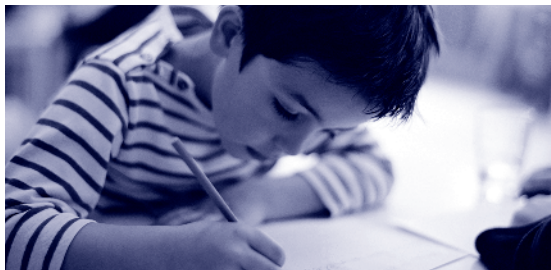
Vorig jaar ondertekenden de Vlor en het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding een samenwerkingsakkoord over de behandeling van klachten over racisme en discriminatie in het onderwijs die geen verband houden met het toelatingsbeleid.²² Het Centrum deed dit werkjaar zes keer een beroep op leden van de commissie Toelating. De commissie evalueerde de voorbije samenwerking en zal dit thema blijven opvolgen.

2.2 Ondersteuningsbeleid

Zoals in de vorige jaren kregen de begeleiders van GOK-

²¹ Bijlage 5 bevat een volledig overzicht van de activiteiten, vormingsdagen, studiesessies, enz.

²² Want voor klachten in verband met het toelatingsbeleid is de Commissie Leerlingenrechten van de Vlaamse overheid bevoegd.

Engagementsverklaring voor leerplichtonderwijs

Op 23 februari 2003 ondertekenden de organisaties vertegenwoordigd in de Vlaamse Onderwijsraad, de onderwijsminister en sociale organisaties die de doelgroepen vertegenwoordigden, een engagementsverklaring met als titel "Diversiteit als meerwaarde". De verklaring sluit aan bij de thematiek van het GOK-beleid dat toen pas van start was gegaan. De organisaties spraken af om zich elk vanuit hun eigen verantwoordelijkheid in te zetten voor vier streefdoelen:

- 1 De dualisering in de maatschappij tegengaan en zo bijdragen tot meer sociale cohesie.
- 2 streven naar een maatschappij met meer draagzaamheid, openheid en respect ten aanzien van diversiteit.
- 3 streven naar een onderwijs zonder discriminatie, uitsluiting, segregatie en racisme.
- 4 streven naar optimale leer- en ontwikkelingskansen voor alle leerlingen, in alle Vlaamse scholen en vestigingsplaatsen.

De verklaring bevatte verder afspraken en voornemens om die doelen te bereiken. De Vlaamse Onderwijsraad coördineert nog steeds de uitvoering van de engagementsverklaring.

scholen in de Vlor mogelijkheden om met elkaar, en bijgestaan door medewerkers van het Steunpunt GOK, in werkgroepen aan hun professionalisering te werken.

Zo werd in de coördinatievergadering gereflecteerd op de *Visietekst competentiegericht evalueren* van het Steunpunt GOK en op de eerste resultaten van het onderzoek van Jean Pierre Verhaeghe en Jan Van Damme over leerwinst in het eerste en tweede leerjaar.²³

De GOK-werkgroepen basisonderwijs en secundair onderwijs volgden o.m. de activiteiten van het Steunpunt GOK op en gaven feedback op zijn vormingen voor scholen. Methodieken voor het begeleiden van scholen bij hun beginsituatieanalyse werden uitgewisseld en besproken.

De werkgroep Leerlingen- en Ouderparticipatie organiseerde een "ontmoetingsdag" in Antwerpen. Deze werkgroep biedt een ontmoetingsforum voor begeleiders en vertegenwoordigers uit het welzijnsveld en fungeert ook als klankbordgroep voor de projecten 'De Katrol' en 'roms'. De werkgroep CLB boog zich over de rol van de ervaringsdeskundige in de armoede bij de GOK-ondersteuning van scholen.

In de werkgroepen buitengewoon lager onderwijs en buitengewoon secundair onderwijs was ruimte voor uitwisseling tussen ondersteuners/ontwikkelaars van het Steunpunt GOK en begeleiders en leerkrachten van scholen die nog vallen onder het vroegere onderwijsvoorrangsbeleid (OVV) dat het GOK-beleid voorafging.

De werksessies onthaalonderwijs voor anderstalige nieuwkomers brachten deskundige leerkrachten en medewerkers van ondersteunende organisaties samen met de ondersteuners/ontwikkelaars van het Steunpunt GOK.

Daarnaast organiseerde de Vlor in samenwerking met het

Steunpunt GOK, vormings- en studiedagen voor alle pedagogische begeleiders en CLB-medewerkers over mogelijke invullingen van de verschillende GOK-thema's en begeleidingsmethodieken.²⁴

Slot tweede GOK-cyclus

Het schooljaar 2007-2008 was het derde (en laatste) jaar van de tweede GOK-cyclus. De eindevaluatie van die cyclus staat daarin centraal, en uiteraard zijn scholen al bezig met de voorbereiding van de volgende GOK-cyclus. Samen met de werkgroep 3e cyclus zorgde het Steunpunt GOK voor een grondige update van de themabeschrijvingen en van de beginsituatieanalyse. Belangrijke wijzigingen voor de volgende GOK-cyclus zijn:

- de indicatoren van de 2e en 3e graad secundair onderwijs worden vervangen door die van het basisonderwijs en de 1e graad secundair;
- de GOK-begeleiding wordt voortaan opgenomen door de gewone pedagogische begeleiding – die daarvoor wordt uitgebreid – en niet meer door een aparte groep GOK-begeleiders.

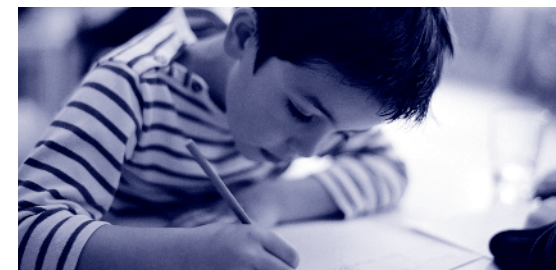
Vanaf het schooljaar 2008-2009 gaan de extra GOK-begeleiders op in het grotere geheel van de begeleidingsdiensten. Dit impliceert dat de Vlor niet langer een rol kan spelen bij de coördinatie van de implementatie van GOK in de scholen. In zijn advies over onderwijsdecreet XVIII volgt de Vlor die evolutie, en vraagt hij om ook de werkingsmiddelen die voor de GOK-begeleiding toegekend waren, over te dragen aan de reguliere begeleidingsdiensten.²⁵ Hij vraagt structurele ondersteuning van de GOK-coördinatie. De kleine onderwijsverstrekkers hebben onvoldoende mogelijkheden om voor hun scholen een degelijke begeleiding van uit te bouwen. De raad vraagt een oplossing.

De raad vindt dat gelijke kansen een wezenlijk aandachts-

²³ Verhaeghe, J.P. & Van Damme, J. (2008), *Leerwinst en toegevoegde waarde voor wiskunde, technisch lezen en spelling in het eerste en tweede leerjaar*, SSL-rapport nr. OD1/05

²⁴ Bijlage 5 bevat een volledig overzicht van de activiteiten, vormingsdagen, studiesessies, enz.

²⁵ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, XVIII, 24 januari 2008

Engagementsverklaring in hoger onderwijs

De plechtige ondertekening van Diversiteit als meerwaarde, engagementsverklaring van het Vlaamse hoger onderwijs vond plaats op 31 mei 2005. Onderwijsminister Frank Vandenbroucke en vertegenwoordigers van VLIR (universiteiten), VLHORA en VVKHO (hogescholen), verenigingen van kansarmen en allochtonen, personeelsorganisaties, sociale organisaties, studentenvertegenwoordigers en de Vlaamse Onderwijsraad beloofden te zullen samenwerken aan een veelzijdig diversiteitsbeleid. Voor alle kansengroepen moet dat uitmonden in meer gelijke kansen in en door het hoger onderwijs. De Vlor organiseerde het voorbereidend overleg en geeft de partners regelmatig de kans om ervaringen uit te wisselen. Een jaar na de plechtige ondertekening hadden alle Vlaamse hogescholen en universiteiten de verklaring ook afzonderlijk onderschreven.

punt moet blijven in alle aspecten van het onderwijs. Hij vraagt dat hem een nieuwe rol wordt toebedeeld in de maatschappelijke verankering van het gelijkekansenbeleid.

OOg voor meer gelijke onderwijskansen

Om de integratie van de GOK-begeleiding in de reguliere begeleiding te vergemakkelijken en om begeleiders zonder GOK-ervaring stevig op weg te zetten, brachten de Vlor en de groep GOK-begeleiders alle relevante informatie over, en ervaringen met het begeleiden van GOK-scholen samen die zij in de loop van meer dan 15 jaar coördinatie van het OVB en GOK-beleid op de Vlor verzamelden en ontsloten. Zij verzamelden die in de publicatie *OOg voor meer gelijke onderwijskansen*²⁶ die half september 2008 verschijnt. Behalve een situering van het GOK-beleid en een beschrijving van de GOK-cyclus en de GOK-thema's bevat het boek hoofdstukken over begeleidingsstrategieën en over het verband tussen de GOK-werking en het beleidsvoerend vermogen van een school. In het laatste hoofdstuk worden methodieken, schema's en halffabricaten voor begeleiders en GOK-coördinatoren beschreven.

OVB

De Vlor vindt het onhoudbaar dat het buitengewoon onderwijs in verband met GOK moet blijven terugvallen op het onderwijsvoorrangsbeleid op basis van een leerlingentelling van acht jaar geleden. Hij vraagt dat ook het buitengewoon onderwijs vanaf september 2009 kan deelnemen aan het GOK-beleid.²⁷

2.3 Engagementsverklaring hoger onderwijs

De Vlor heeft de commissie Diversiteit onder meer opgericht om zijn engagement ter harte te nemen dat hij de ondertekenaars van de engagementsverklaring voor het hoger onderwijs de kans zou geven om op regelmatige basis ervaringen uit te wisselen met hun diversiteitsbeleid. De commissie kreeg dit werkjaar een nieuwe voorzitter.

De commissie en de Raad Hoger Onderwijs organiseerden op 23 april 2008 de studienamiddag *Diversiteit in het hoger onderwijs*. Hogescholen, universiteiten en doelgroeporganisaties hadden er de gelegenheid om initiatieven in verband met diversiteit aan elkaar voor te stellen in vier thematische werkgroepen.²⁸ De 150 deelnemers kregen ook toelichting bij de adviezen over de invulling van het Aanmoedigingsfonds en de registratie van studenten uit kansengroepen. (punt 4.5.2 en 4.5.3)

3 Vier hoofdassen van het onderwijsbeleid

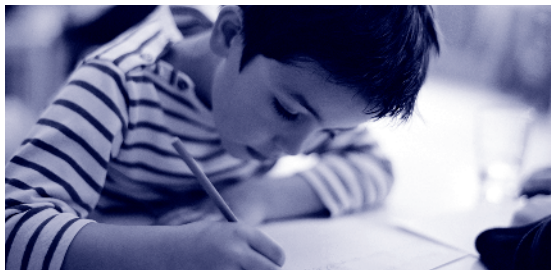
3.1 Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren

Een goede afstemming tussen de onderwijssector en de arbeidsmarkt is een hoofdthema van het Vlaamse en Europese onderwijsbeleid. De Vlor ziet daarin kansen om het onderwijs verder te verbeteren en te versterken. Bij de start van het werkjaar hervormde de Vlor de Koepelcommissie tot **commissie Onderwijs, Vorming en Arbeidsmarkt** om het overleg tussen onderwijs en de economische sectoren daarover nog te verbeteren. De commissie werd uitgebreid met nieuwe geledingen (VDAB, SYNTRA, VLIR en

²⁶ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, (2008) *OOg voor meer gelijke onderwijskansen. Een handleiding voor beginnende begeleiders*, Brussel, Vlor, 120 p.

²⁷ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, XVIII, 24 januari 2008

²⁸ (1) Taalbeleid en kansengroepen, (2) Instroom en studiekeuzebegeleiding van kansengroepen, (3) Doorstroom en uitstroom van kansengroepen, (4) Diversiteitsbeleid en -onderzoek.

VLHORA, CLB, cursisten, VSK, VVS, onderwijspersoneel) en volgt de ontwikkelingen op het vlak van de Vlaamse kwalificatie- en opleidingenstructuur, de Vlaamse competentieagenda, het hoger beroepsonderwijs, enz. Zij coördineerde dit jaar een proefproject over inschaling van toekomstige HBO-opleidingen (zie punt 3.1.5). De commissie OVA coördineert ook de werking van de sectorcommissies. Die zijn betrokken bij de voorbereiding van adviezen over de inhoud en structuur van modulaire opleidingen in het volwassenenonderwijs (zie 9.2) en van het studieaanbod in het secundair onderwijs. Dit jaar werden zij via de commissie OVA ook betrokken bij de inbreng die de Vlor had in de voorbereiding van de sectorconvenants (zie punt 3.1.4).

3.1.1 Competentieagenda

De *Competentieagenda 2010* is een onderdeel van het meerbanenplan van de Vlaamse regering. Deze visietekst beschrijft welke competenties belangrijk zijn om een leven lang breed inzetbaar te blijven. Hij beschrijft ook welke competentieontwikkeling overheid en sociale partners moeten realiseren voor de economische toekomst. De overheid verwacht dat het onderwijs en de organisaties en bedrijven op de arbeidsmarkt die competenties ontwikkelen die belangrijk zijn voor een hogere arbeidsgraad. Uit de agenda zijn fiches ontwikkeld die beleidslijnen concretiseren.

Op 15 januari gaven een vertegenwoordiger van het kabinet Onderwijs en een van het kabinet Werk in de commissie OVA een toelichting over het onderwijsluik van de competentieagenda. Een concreet resultaat van de agenda is de *Leidraad kwaliteitsvol werkplekklere* die is voorgesteld op het VIA-atelier van 16 mei in de Brabantthal in Leuven. 29 Thema van het VIA-atelier was *“Competentieontwikkeling*

en professioneel onderwijs in Vlaanderen. De Vlor verzorgde de workshop *School van de 21ste eeuw – competenties aanboren via een goede studiekeuze*. Vanuit deze interactieve workshop werden aanbevelingen geformuleerd aan het adres van verschillende actoren: het onderwijsveld (onderwijsinstellingen en CLB), de arbeidsmarkt, de overheid.

Werkplekklere

Stages voor leerlingen en voor leerkrachten stimuleren, is een element uit de fiche “Meer en beter werkplekklere” van de competentieagenda. In opvolging van het algemene advies over werkplekklere in onderwijs en opleiding dat de Vlor vorig jaar uitbracht³⁰, heeft een werkgroep van de Raad Levenslang en Levensbreed Leren dit werkjaar overlegd over stages en werkplekklere in het volwassenenonderwijs. De raad plant volgend werkjaar een advies op eigen initiatief.

3.1.2 Leren en werken

Met het decreet over leren en werken dat het parlement op 8 juli heeft goedgekeurd, bundelt de overheid de regelgeving voor de drie stelsels van leren en werken (DBSO, deeltijdse vorming en de leertijd) in één regelgevend kader. In zijn advies over het voorontwerp schaarde De Raad Secundair Onderwijs zich achter de algemene principes, maar hij oppert ook verschillende bezwaren, opmerkingen en tegenvoorstellen.³¹

De raad vindt het goed dat van de jongere een **voltijds engagement** wordt verwacht, maar gaat niet akkoord met de koppeling ervan aan de financiering/subsidiëring van de centra.³² Of een jongere het voltijdse engagement nakomt, is immers niet alleen de verantwoordelijkheid van

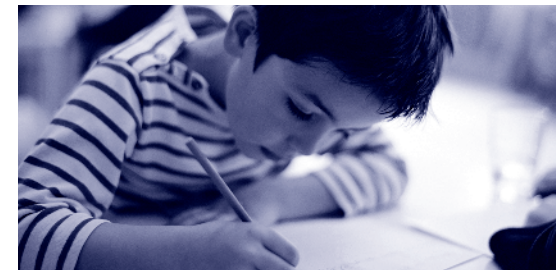
29 VIA staat voor “Vlaanderen in Actie”, een project van de Vlaamse overheid dat de concrete uitwerking van de competentieagenda stimuleert. De Vlor heeft de Leidraad mee onderschreven.

30 ALGEMENE RAAD, Advies over werkplekklere in onderwijs en opleiding, 22 maart 2007

31 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap, 18 maart 2008

32 Met ‘centra’ bedoelen we hier de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs (DBSO), de centra voor de vorming van zelfstandigen en kleine en middelgrote ondernemingen en de centra voor deeltijdse vorming.

het centrum maar ook van de jongere zelf, zijn ouders en het bedrijfsleven. Bovendien zijn er praktische bezwaren en moeten de maatschappelijk zwakste jongeren kunnen groeien naar zo'n engagement. De raad pleit daarom voor een flexibelere regeling en een inspanningsverplichting voor de centra.

Er komen vier trajectfasen die rekening houden met de mate waarin de jongere rijp en bereid is om deeltijds te werken: persoonlijk ontwikkelingstraject (zonder arbeidsdeelname), voortraject, brugproject en de eigenlijke arbeidsdeelname. De raad gaat daarmee akkoord, maar vraagt dat een voortraject in het DBSO hetzelfde zou betekenen als in de leertijd.

Het decreet zal de positie en de afstemming van de drie leersystemen duidelijker maken voor het veld. Een inschrijving kan enkel gebeuren in een centrum DBSO en in de leertijd. Een centrum voor deeltijdse vorming kan een leerling wel screenen om hem in een bepaalde trajectfase in te schalen. De raad gaat niet akkoord met de verplichting om jongeren die zich in het centrum inschrijven ook meteen als werkzoekende in te schrijven bij de VDAB. De raad gaat evenmin akkoord met de criteria voor de uitschrijving van +18-jarigen. Hij vraagt dat jongeren die op hun achttiende niet deeltijds werken nog tot hun twintigste aan alle trajectfasen kunnen deelnemen, zodat ze zich op integratie in de maatschappij kunnen voorbereiden.

De raad kan zich alleen in een modulaire aanpak vinden als de overheid daarmee het tijdelijk project modulaire organisatie niet veralgemeent. Hij vindt dat de centra autonoom moeten beslissen over hun opleidingsaanbod. Zij kunnen daarover het best op lokaal niveau overleggen in de centrumraad of de geëigende overlegorganen in de leertijd, en niet in een regionaal overlegplatform. De raad is tegen de afschaffing van de centrumraad.

De raad steunt het principe dat een leerling dezelfde **studiebekrachtiging** kan behalen als in het gewoon secundair onderwijs, indien hij voldaan heeft aan dezelfde voorwaarden. Maar de manier waarop de deeltijdse leersystemen georganiseerd zijn, maakt dat in de praktijk nog niet mogelijk. De leerling behaalt eerst een certificaat en kan pas daarna een eindstudiebewijs halen als hij ook slaagt voor algemene vorming. De raad vindt dat niet opportuun: hij gelooft meer in een geïntegreerde aanpak, waarin de jongere wordt beoordeeld op het geheel van de algemene en beroepsgerichte vorming en het werkplekleren.

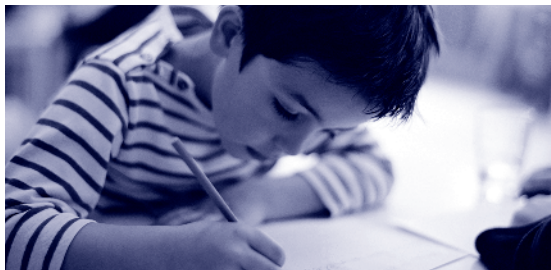
De raad vindt dat de regionale overlegplatformen, waarin de centra voor basiseducatie en de centra voor volwassenonderwijs van alle netten verplicht samen overleggen, een tweedelijnsrol zouden moeten spelen. De bevoegdheden die het decreet ze wil toekennen, ondergraven de autonomie van de besturen. Dat de centra moeten deelnemen aan de regionale overlegplatformen om hun financiering/subsidiëring te krijgen, wijst de raad af.

Kwalificatiebenamingen DBSO

Zoals elk jaar adviseerde de Raad Secundair Onderwijs over voorstellen van nieuwe benamingen van kwalificatiegetuigschriften in het deeltijds beroepssecundair onderwijs.³³ De centra DBSO kunnen voorstellen doen aan het Agentschap voor Onderwijsdiensten (AgODI). De raad beoordeelt de voorstellen voor nieuwe opleidingen op hun specifieke DBSO-karakter, arbeidsmarktgerichtheid, inhoud, benaming en argumentatie.

De meeste voorstellen waren eerder omvormingen dan nieuwe kwalificatiebenamingen, bedoeld om het aanbod te actualiseren en beter te laten aansluiten bij de verwachtingen van de sectoren.

De raad gaf een gunstig advies aan de voorgestelde her-

Opleidingskaarten en kwalificatiegetuigschriften DBSO

Leerlingen die slagen in een opleiding in het deeltijds beroepssecundair onderwijs behalen een kwalificatiegetuigschrift. De centra kunnen nieuwe opleidingen voorstellen door de benaming van het nieuwe kwalificatiegetuigschrift te laten erkennen door de overheid. De Vlor brengt advies uit over die voorstellen van nieuwe benamingen die kunnen voorkomen op de lijst van kwalificatiegetuigschriften die het deeltijds beroepssecundair onderwijs kan uitreiken. De ministeriële omzendbrief SO 66 bepaalt dat de Vlor ook de opleidingskaarten opstelt van de DBSO-opleidingen. Die competentiegerichte kaarten beschrijven in grote lijnen de inhoud van de opleiding. Nog niet voor alle kwalificatiebenamingen zijn er kaarten, maar als er een kaart is, dan moet een centrum DBSO deze kaart als norm nemen voor de opleiding.

ziening van de rubriek Hout: de invoering van achttien nieuwe benamingen, de verplaatsing van zes benamingen naar de rubriek Bouw en het schrappen van "Houtbewerker" en "Schrijnwerker". In de rubriek Decoratie verdwijnen ook twee benamingen om overlapping te vermijden. Kregen eveneens een gunstig advies:

- de toevoeging in de rubriek Voeding van twee benamingen en de omvorming van acht benamingen naar zes nieuwe DBSO-kwalificatiebenamingen;
- de invoering van de nieuwe kwalificatiebenamingen *Hovenier-aanleg* en *Hovenier-onderhoud* (rubriek Land- en tuinbouw);
- de omvorming van "Logistiek helper" in de verzorgingsinstellingen naar *Logistiek helper in de zorginstellingen* en de schrapping van *Onthaalmoeder* en *Begeleid(st)er buitenschoolse kinderopvang* (rubriek Personenzorg);
- de omvorming van "Initiator-sportbegeleider" in *Sportbegeleider* (rubriek Sport en vrije tijd);
- en van "Hulp in het huishouden" naar *Thuishelper* (rubriek Onderhoud);
- de nieuwe kwalificatiebenaming *Assistent hoefsmid* (rubriek Metaal en kunststoffen).

De raad gaf negatief advies over de nieuwe kwalificatiebenamingen "Digi-instalateur" (rubriek Elektriciteit en elektronica) en "Polyvalent verzorgende" (rubriek Personenzorg).

In de nieuwe versie van de omzendbrief zijn deze voorstellen grotendeels gevolgd (enkele verplaatsingen in Hout en Bouw uitgezonderd).³⁴

Opleidingskaarten DBSO

Sinds vorig werkjaar maakt de commissie DBSO van de Vlor in samenwerking met vertegenwoordigers van de centra competentiegerichte opleidingskaarten volgens een nieuw stramien en opmaak. De minister steunt deze evolutie.

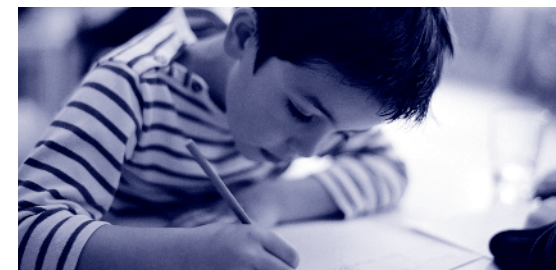
De Raad Secundair Onderwijs keurde dit jaar negentien zulke nieuwe kaarten goed die de commissie DBSO had opgesteld.³⁵ De voorgestelde kaarten volgen zoveel mogelijk het advies uit februari over de benamingen. De minister moet ze nog goedkeuren.

3.1.1 Screenen studiegebieden

De minister wenst het studieaanbod in het gewoon voltijds secundair onderwijs te actualiseren en te rationaliseren. Alvorens hervormingen van het studieaanbod in een studiegebied voor te stellen, organiseert de overheid eerst een screening. De Vlor bereidt zich, indien mogelijk, voor op adviesvragen over de hervorming van een studiegebied door een degelijke omgevingsanalyse van de sector te maken. Hij heeft daarvoor een algemeen sjabloon ontwikkeld, met ruimte voor de huidige onderwijscontext, de verwachte evoluties in de sector en de verwachtingen over het studiegebied (evoluties van de leerlingenaantallen, cijfermateriaal van de sector, succes van studierichtingen op de arbeidsmarkt, behoeften die men moet dekken, tendensen in de arbeidsmarkt van een sector, enz.). De omgevingsanalyses zijn ook nuttig bij de beoordeling van bijvoorbeeld programatieaanvragen.

Het voorbije werkjaar adviseerde de Raad Secundair Onderwijs over een herschikking van het onderwijsaanbod in de studiegebieden Muziekinstrumentenbouw, Tandtechnieken en Sport.³⁶ De overheid had deze studiegebieden

³⁴ Een overzicht van de kwalificatiebenamingen en de beschikbare DBSO-opleidingskaarten vindt u op de Vlor-site www.vlor.be Kies Publicaties > Raad Secundair Onderwijs > DBSO-opleidingskaarten
³⁵ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de opleidingskaarten voor kwalificaties in het DBSO, 17 juni 2008. Voor deze negentien DBSO-opleidingen zijn nieuwe kaarten opgesteld: *Installateur hard- en software* (Elektriciteit/elektronica); *Assistent-flexodrukker* (Grafische nijverheid); *Machinale houtbewerker* (Hout); *Hovenier, Hovenier-aanleg* en *Hovenier-onderhoud* (Land- en tuinbouw); *Assistent-hoefsmid* en *Hoefsmid* (Metaal en kunststoffen); *Logistiek assistent in de ziekenhuizen, Logistiek helper in de zorginstellingen* en *Verzorgende* (Personenzorg); *Sportbegeleider* (Sport en vrije tijd); *Grootkeukenmedewerker, Hulpkok, Keukenmedewerker, Kok, Productiemedewerker in de voedingsindustrie, Productieoperator in de voedingsindustrie* en *Zaalmedewerker* (Voeding-horeca).
³⁶ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de screening van studiegebieden en nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs, 8 mei 2008. De omgevingsanalyses van de raad zijn bijlagen bij het advies.

eerst gescreend. De raad had een omgevingsanalyse gemaakt van het studiegebied Sport (zie punt 7.2) en over de hulpberoepen in de tandheelkunde.³⁷ Tijdens het werkjaar zijn ook omgevingsanalyses opgestart van het kunstsecundair onderwijs en van de studiegebieden Voeding-hotel en Handel.

Hulpberoepen tandheelkunde

In zijn advies gaat de Raad Secundair Onderwijs akkoord met de oprichting van een specialisatiejaar *Tandartsassistentie* in het TSO (studiegebied Personenzorg). De sector is immers al geruime tijd vragende partij. De tandartsassistent(e) voert geen medische handelingen uit in de mond maar staat de tandarts bij tijdens de behandeling en verzorgt de administratie en het onthaal van patiënten.

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren vergeleek op verzoek van de minister de beroepscompetenties uit het beroepscompetentieprofiel en het opleidingprofiel *Tandartsassistent* voor het volwassenenonderwijs.³⁸ Op basis van die vergelijking stelt de raad voor om het opleidingsprofiel, waarover hij in 2007 advies uitbracht, op enkele punten aan te passen en aan te vullen zodat alle beroepscompetenties die volgens het beroepscompetentieprofiel (BCP) van een beginnend tandartsassistent worden verwacht, in de opleiding van het volwassenenonderwijs, niveau hoger beroepsonderwijs, aan bod komen.

De evaluatie van het pilootproject van de VDAB toonde aan dat voor werkzoekenden meer praktijkervaring (stage) nodig is. Tot slot vindt de raad het wenselijk om rekening te houden met de algemene kwaliteitseisen die de onderwijsverheerlijking voor het nieuwe HBO voor ogen heeft.

Op basis van zijn omgevingsanalyse stelt de Vlor voor om in het studiegebied Tandtechnieken ook een specialisatie-

jaar *Aspirant-dentaaltechnicus* (TSO3) op te richten, speciaal bestemd voor leerlingen die al een secundair diploma behaald hebben in een andere studierichting. Dit specialisatiejaar zou een plaats krijgen naast de driejarige opleiding (3e gr. TSO) die naar het gereguleerde beroep van dentaaltechnicus leidt. De aspirant zou voorbereidende taken uitvoeren en in een tandtechnisch labo kunnen door-groeien tot dentaaltechnicus, maar zich niet als zelfstandige kunnen vestigen. De minister volgde dit voorstel niet.

3.1.4 Onderwijsluik van de sectorconvenants

De Vlor kon het afgelopen werkjaar voor het eerst de onderhandelingen over de sectorconvenants bijwonen. In een sectorconvenant leggen een economische sector en de Vlaamse overheid vast hoe ze het werkgelegenheidsbeleid voor die sector gaan ondersteunen. De aansluiting onderwijs-arbeidsmarkt is één van de prioritaire engagementen. De onderwijspartners zijn geen onderhandelende partij, maar een vertegenwoordiger van het Vlorsecretariaat kon aanwezig zijn bij de onderhandelingen en commentaren formuleren bij het ontwerpconvenant. De sectorcommissies bereidden die commentaren voor 15 convenants voor.

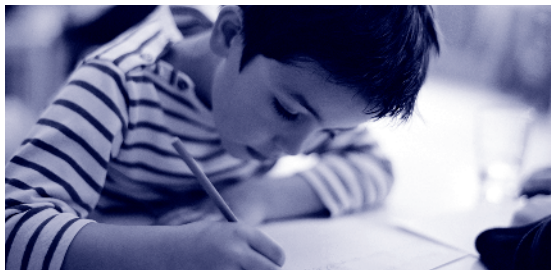
Drie elementen kwamen regelmatig terug tijdens de voorbereidingen:

- de te beperkte kennis van het onderwijsstelsel en zijn procedures bij de sectoren;
- de beperkte aandacht voor het volwassenenonderwijs en BuSO OV 3;
- de toenemende vraag vanwege de sectoren naar bijkomende attesteringen naast de onderwijskwalificaties.

De Vlor wil in de toekomst graag bij de onderhandelings-

³⁷ Het studiegebied Tandtechnieken bevat enkel de studierichting *Tandtechnicus*. De Vlor wenste een globalere analyse te maken van de (mogelijke) hulpberoepen in de tandheelkunde.

³⁸ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de afstemming van het opleidingsprofiel Tandartsassistent op het beroepscompetentieprofiel, 24 juni 2008

gen betrokken blijven, zicht krijgen op de tussentijdse resultaten van de sectorconvenants, de dialoog tussen de sectoren en de onderwijspartners vroeger opstarten en in de sectorconvenants aanknopingspunten zoeken voor de werking van de sectorcommissies.

3.1.5 Hoger beroepsonderwijs

Alle beroepsgerichte opleidingen na het secundair onderwijs die niet behoren tot de BaMa-structuur zullen in het hoger beroepsonderwijs (HBO) worden samengebracht. Het nieuwe decreet over het volwassenenonderwijs vormt de HOSP-opleidingen al om tot hoger beroepsonderwijs. Ook de 7e jaren TSO, de arbeidsmarktgerichte 7e jaren KSO en de 4e graad BSO zullen HBO-opleidingen worden. Op 3 oktober 2007 stelde minister Vandenbroucke in de Vlor zijn *discussienota Treden naar succes, werk en leren. Het hoger beroepsonderwijs in het Vlaamse onderwijs* voor aan de raadsleden en de pers.³⁹ Tegelijkertijd presenteerde de Vlor zijn probleemverkenning *Tertiair onderwijs; een verkenning*.⁴⁰

In de discussienota ontvouwt de minister een concept voor arbeidsmarktgerichte opleidingen na het secundair onderwijs die niet behoren tot de BaMa-structuur. Daarmee komt de minister tegemoet aan de noden van lerenden die met een postsecundaire opleiding hun kansen op de arbeidsmarkt willen verhogen, maar die niet of niet meteen verder willen studeren in de BaMa-structuur. Met het HBO wil de minister ook een antwoord bieden op de groeiende vraag van werkgevers naar werknemers met een kwalificatie op het niveau 4 of 5 van het Europese kwalificatiekader (EQF).

In zijn advies treedt de Vlor de minister bij waar hij stelt dat het HBO mensen eerst en vooral kwalificaties moet aanreiken met een duidelijke waarde op de arbeidsmarkt.⁴¹

Het HBO geeft meer mensen kansen om een postsecundaire opleiding te volgen en zo vlug mogelijk op het juiste niveau van de kwalificatieladder terecht te komen. De Vlor onderschrijft die doelstelling, maar hij vindt dat de minister in de discussienota niet voldoende en niet systematisch genoeg aandacht besteedt aan het profiel van de doelgroepen van het HBO. Die zijn zo divers, dat je ze eerst moet kennen om te weten hoe je de opleidingen het best kunt vormgeven. In zijn probleemverkenning heeft de Vlor onder meer de kenmerken en de behoeften van die verschillende doelgroepen bekeken en de consequenties daarvan voor de vormgeving van het HBO.

De Vlor vraagt de overheid een duidelijk communicatiebeleid te voeren naar potentiële HBO-cursisten en naar de afnemers. Uit die communicatie moet blijken dat HBO-opleidingen kwalitatief hoogstaande opleidingen zijn die goede en gegeerde specialisten vormen.

In het concept van de minister zijn de HBO-opleidingen geen onderdeel van een bachelor, wat bijvoorbeeld de *Associate Degrees* in Nederland wel zijn. De Vlor sluit zich bij die keuze aan. Hij vindt het wel belangrijk dat HBO-opleidingen van niveau 5 aansluiten op de professionele bachelor. De raad pleit voor de ontwikkeling van een generiek systeem waarin gediplomeerden van HBO-opleidingen van niveau 5 kunnen doorstromen naar een aanvullingstraject in de overeenkomstige bacheloropleiding van om het even welke hogeschool. Dat betekent niet automatisch dat elke HBO-opleiding ook een inhoudelijk vervolg moet hebben in de BaMa-structuur.

De timing, met blauwdrukken in de lente van 2008, achtte de raad onhaalbaar. Het HBO is zo sterk vervlochten met de kwalificatiestructuur dat de invoering ervan niet mogelijk is zolang die Vlaamse kwalificatiestructuur niet is goedgekeurd.

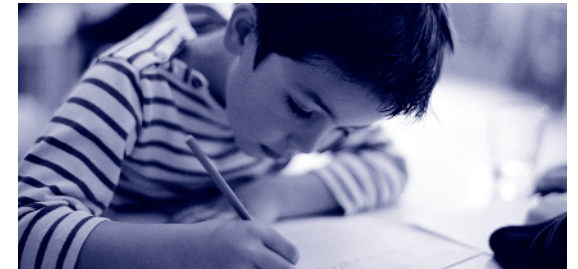
In een brief beaamt de minister dat een decreet over de

39 FRANK VANDENBROUCKE, (2007) *Treden naar succes, werk en leren. Het hoger beroepsonderwijs in het Vlaamse onderwijs*, discussienota, Brussel.

40 VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, (2007) *Tertiair onderwijs; een verkenning*, Antwerpen-Apeldoorn, Vlor-Garant, 122 p.

41 ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota "Treden naar succes, werk en leren. Het hoger beroepsonderwijs in het Vlaamse onderwijs", 22 november 2007

kwalficatiestructuur dat van het HBO moet voorafgaan en dat hij zich inmiddels voor de uitwerking van het HBO zal richten op definities van de kwalificatieniveaus van het EQF. Hij verduidelijkt erin ook zijn visie in verband met de flexibiliteit en modularisering van HBO-opleidingen en het feit dat specialisatiejaren KSO en TSO tot het HBO zullen behoren.⁴²

Project inschaling HBO-richtingen

Begin 2008 vroeg de minister de Vlor om een proefproject op te zetten over de inschaling van zes toekomstige HBO-opleidingen.⁴³ De opdracht was drievoudig:

- het kwalificatieniveau van de zes opleidingen in het EQF bepalen;
- het materiaal gebruikt bij de inschaling analyseren;
- aanbevelingen formuleren over de inschalingsmethode.

De commissie OVA stond in voor de conceptuele aansturing, de opvolging en het eindrapport van dit proefproject. Uitgebreide sectorcommissies werden ingezet om de verschillende opleidingen in te schalen.

Het proefproject verliep in drie stappen. Eerst werd bepaald welke bronnen men voor elke opleiding zou gebruiken. Vervolgens werden de leerresultaten, context, autonomie en verantwoordelijkheid per opleiding omschreven. Tot slot vond de eigenlijke inschaling plaats.

Project HBO-SAM

In zijn discussienota hecht de minister veel belang aan de samenwerking tussen de verschillende onderwijsinstellingen die in de toekomst HBO-opleidingen zullen aanbieden. In het kader van het proefproject *Samenwerking hoger beroepsonderwijs* heeft de Vlor hogescholen, centra

voor volwassenenonderwijs en secundaire scholen (7e jaar TSO of KSO en 4e graad BSO) uitgenodigd om, al dan niet in combinatie met andere onderwijs- en opleidingsverstrekkers (VDAB, SYNTRA, CDO, secundaire scholen, DKO, ...) voorstellen voor samenwerkingsprojecten in te dienen. De onderwijsinstellingen in het samenwerkingsproject ontvangen de middelen om één halftijdse projectmedewerker aan te stellen voor het academie-/schooljaar 2008-2009.

In het schooljaar 2008-2009 gaan 13 projecten van start. Ze zijn gespreid over heel Vlaanderen en behandelen verschillende thema's en sectoren. De samenwerking kan betrekking hebben op oriëntering, heroriëntering en begeleiding van lerenden, de organisatie van een gemeenschappelijk bestaand aanbod en afstemming van het aanbod, de organisatie van de praktijkcomponent van een opleiding, flexibilisering en ontwikkelen van andere vormen van aanbod van onderwijs, en professionalisering. De Vlor zal erover waken dat de resultaten van de projecten bruikbaar en veralgemeenbaar zijn voor andere (toekomstige) HBO-instellingen.⁴⁴

Het project HBO-SAM bouwt verder op de resultaten van het project EVK-HOSP waarin hogeschoolopleidingen en verwante opleidingen uit het hoger onderwijs voor sociale promotie vergeleken werden met het oog op studieduurverkortingen en vrijstellingen (verwerkt in een aanvullings-traject) voor cursisten die een bachelor willen behalen.

3.1.6 Opleidingsprofiel bachelor in de vroedkunde

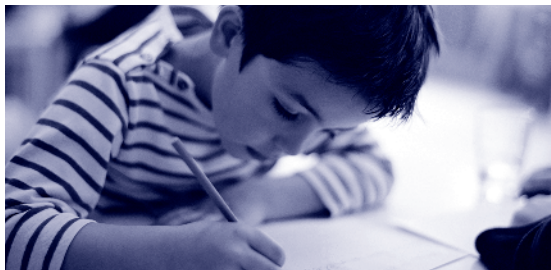
De werkgroep Vroedkunde van de Raad Hoger Onderwijs heeft op verzoek van de minister een volledig nieuw opleidingsprofiel opgesteld voor de bacheloropleiding vroedkunde.⁴⁵ De werkgroep heeft zich daarvoor gebaseerd op

⁴² FRANK VANDENBROUCKE, Brief van 22 januari 2008. Het advies over de discussienota bevatte een minderheidsstandpunt over die twee thema's.

⁴³ Het ging om *Verpleegkunde* (4e gr. BSO), *Modevormgeving* (4e gr. BSO), *Chemische procestechnieken* (7e j. TSO), *Industriële vormgeving* (7e j. KSO) en de opleidingen *Gids en Reisleader* (HBO)

⁴⁴ Meer informatie over het project HBO - SAM op www.vlor.be > Projecten

⁴⁵ RAAD HOGER ONDERWIJS, (2008) *Opleidingsprofiel Bachelor in de vroedkunde*, Brussel, Vlaamse Onderwijsraad, 100p.

het beroepsprofiel dat de Nationale Raad voor Vroedvrouwen heeft opgesteld – en dat als bijlage in het profiel is opgenomen. Het opleidingsprofiel integreert daarmee de nieuwe bevoegdheden die aan de vroedvrouwen zijn toegekend.

Samen met het nieuwe opleidingsprofiel had de minister de raad ook om advies gevraagd over de minimale of wenselijke studieomvang van de opleiding vroedkunde. De vertegenwoordigers van de opleidingen kwamen in de werkgroep echter niet tot een consensus of de huidige studieomvang van de opleiding (180 studiepunten) beter behouden blijft, dan wel verlengd wordt tot 240 studiepunten.

In zijn advies beperkt de Raad Hoger Onderwijs zich tot een verslag van de argumentatie pro en contra de verlenging of het behoud van de huidige studieomvang.⁴⁶ Hij vraagt wel om bij het vastleggen van de toekomstige studieomvang rekening te houden met werkdruk en studiekost en een adequate financiering van de opleiding te voorzien. Hij beklemtoont dat hij daarmee geen enkel pleidooi houdt voor behoud of verlenging van de studieduur.

3.1.7 Mogelijke referentiekaders voor opleidingen volwassenenonderwijs

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren heeft op eigen initiatief geadviseerd welke referentiekaders relevant zijn voor het volwassenenonderwijs.⁴⁷ Valabele referentiekaders kunnen er mee voor zorgen dat de opleidingen aansluiten bij algemene maatschappelijke tendensen en bij de profielen die de arbeidsmarkt nodig heeft, en dat ze voldoende algemene kwaliteitswaarborgen bevatten.

De raad onderscheidt generieke en specifieke referentiekaders. De **generieke referentiekaders** zijn breed en alge-

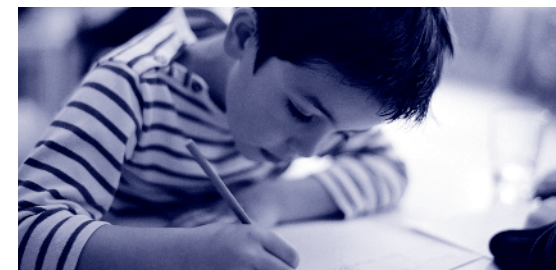
meen, zoals het European Qualifications Framework (EQF), het Gemeenschappelijk Europees referentiekader voor de talen, algemene ondernemerscompetenties, sleutelvaardigheden, enz.

De **specifieke referentiekaders** ordent de raad 'trapsgevijs'. De eindtermen, specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen zullen ook in het volwassenenonderwijs altijd bovenaan staan (trap 1). Als er (nog) geen specifieke eindtermen zijn goedgekeurd, vindt de raad dat de SERV-profielen en -standaarden de belangrijkste referentiekaders zijn (trap 2), samen met eventuele externe federale, Vlaamse of internationale regelgeving (trap 2bis). Zijn er (nog) geen SERV-profielen beschikbaar, dan kan men functieprofielen gebruiken van de sectoren en eventueel ander bestaand materiaal zoals COBRA-fiches van de VDAB (trap 3). Die moeten dan wel getoetst worden aan de verwachtingen van de sectoren. In laatste instantie kunnen studie- of competentieprofielen (bijvoorbeeld van hogescholen of associaties) een relevant referentiekader vormen (trap 4).

De raad hoopt dat de minister deze benadering onderschrijft en als leidraad zal hanteren om voorstellen voor opleidingsprofielen te beoordelen.

3.2 De financiering van onderwijs

Over de financiering van het onderwijs had de minister in zijn beleidsnota ingrijpende hervormingen aangekondigd voor elk onderwijsniveau. De Vlor gaf vorig jaar al uitgebreid advies over kosteloos basisonderwijs, de studiefinanciering, het financieringssysteem voor het hoger onderwijs en over dat van het volwassenenonderwijs. Dit jaar adviseerde de onderwijsraad over de financiering van het leerplichtonderwijs. Over twee voorontwerpen van programmadecreten voor de herziening van de begroting (adviesvragen in oktober en juni) bracht de raad geen advies uit.

3.2.1 Andere financiering leerplichtonderwijs

Op 15 juni 2007 stelde de minister zijn discussienota over de financiering van het leerplichtonderwijs voor aan de leden van de werkgroep Financiering Leerplichtonderwijs en van de betrokken raden.⁴⁸ Eind juni startten de besprekingen zodat de onderwijsraad in september al het advies kon uitbrengen.⁴⁹ Op 5 februari vroeg de minister advies over het voorontwerp van decreet. De raad spande zich hard in om snel advies uit te brengen zodat het decreet snel naar het parlement kon.⁵⁰ Hij wil dat de scholen al vanaf september meer werkingsmiddelen kunnen krijgen. Het Parlement keurde het decreet goed op 25 juni 2008.

De Vlor schaart zich achter de **twee belangrijke uitgangspunten** voor de verdeling van de werkingsbudgetten in het nieuwe financieringssysteem voor het leerplichtonderwijs:

- gelijke middelen voor elk kind met dezelfde noden,
- gelijke middelen voor elke school in dezelfde situatie.

Nieuw is dat de overheid bij de berekening van de werkingsbudgetten voortaan niet alleen rekening zal houden met schoolkenmerken, maar ook met **vier leerlingenkenmerken**. De Vlor vindt die leerlingenkenmerken aanvaardbaar, maar heeft vragen bij de manier waarop ze gedefinieerd en opgevraagd worden.

Voor het *opleidingsniveau van de moeder* blijft de overheid voorlopig afhankelijk van de verklaringen op eer die de scholen opvragen. Zelfs indien de overheid een centraal register aanlegt van alle diploma's die in Vlaanderen worden uitgereikt, blijven buitenlandse diploma's nog een probleem. Het criterium zelf is duidelijk: leerlingen van wie de moeder geen diploma secundair onderwijs of geen getuigschrift van het tweede jaar van de derde graad BSO heeft, tikken aan.

Over de *thuis taal* van de leerling, eveneens door de scholen op te vragen, vroeg de Vlor zich af of een leerling meetelt als hij meestal een andere taal spreekt met beide ouders of met een van de ouders?

Leerlingen die een *schooltoelage* ontvangen, leveren de school ook extra werkingsmiddelen op. Dat betekent echter dat de scholen afhankelijk zijn van het feit of ouders een schooltoelage aanvragen of niet. Daar hebben scholen geen vat op, zij weten dat niet. Daarom vraagt de Vlor de overheid om een automatische toekenning van schooltoelagen in te voeren.

De *buurt waarin de leerling woont* is het vierde criterium. Woont hij in één van de buurten die tot de 25 procent met de grootste schoolvertraging behoren, dan telt hij mee. Maar hoe stelt de overheid bijvoorbeeld bij co-ouderschap vast in welke buurt een leerling woont?

Uit simulaties bij het voorontwerp van decreet bleek dat heel veel scholen **meer werkingsmiddelen** zullen krijgen en dat geen enkele school er zal verliezen. Dat vloeit voort uit de manier waarop de middelen verdeeld worden, maar ook en vooral omdat het bedrag van de werkingsmiddelen substantieel verhoogt. Om die reden bracht de Vlor globaal een positief advies uit.

Doordat er al een besluitvormingsproces aan dit voorontwerp voorafging, hebben twee groepen zich verschillend gepositioneerd. Het GO! en de groeperingen van inrichtende machten vonden het voorontwerp een goede vertaling van de processen-verbaal die zij met de minister hadden ondertekend. De andere geledingen van de Vlor hebben in het Vlor-advies hun standpunten verwoord over alle elementen uit het voorontwerp.

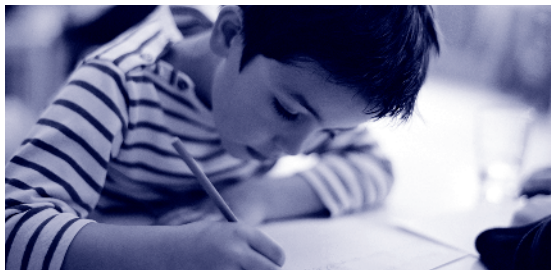
Discussienota

In zijn advies over de **discussienota** van september had de

48 FRANK VANDENBROUCKE (2007), *Krijtlijnen voor de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs*, Brussel.

49 ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota "Krijtlijnen voor de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs", 27 september 2007

50 ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de werkingsbudgetten in het basisonderwijs en de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs, 14 februari 2008

raad ook een duidelijk standpunt van de minister gevraagd over de zogenaamde 'objectieve verschillen' tussen de netten. De Vlor beaamt dat er een relatie moet zijn tussen leerlingenkenmerken en omkadering en dat leerlingenkenmerken relevant zijn voor de financiering van de werking. Maar hij twijfelde eraan of die leerlingenkenmerken bij de werking even zwaar moeten doorwegen als bij de omkadering. Een school heeft immers een basisuitrusting nodig die voor elk kind dezelfde is, ongeacht socio-culturele of economische kenmerken. Daarom stelde de raad voor de werkingsmiddelen op te splitsen in een basisfinanciering van elke leerling en een deel dat gekoppeld is aan leerlingenkenmerken. Een weging op basis van leerlingenkenmerken zou er ook voor de werking in het buitengewoon onderwijs moeten komen.

Hij vroeg ook een wetenschappelijk onderzoek over:

- hoeveel werkingsmiddelen een school nodig heeft om te werken;
- welke bedrag nodig is voor de financiering van de differentiatie op basis van leerlingenkenmerken;
- de aanwending van de werkingsmiddelen.

In reactie op de discussienota wenste de raad ook duidelijkheid over het verband tussen de regels voor 'kosteloos' basisonderwijs en de financiering van de werking van de basisscholen. De aanwendingspercentages wilde hij zien verdwijnen.

3.2.2 Vereenvoudiging studiefinanciering

Enkele maatregelen in onderwijsdecreet XVIII zullen het stelsel van de studiefinanciering voor studenten hoger onderwijs vereenvoudigen. De Vlor is daar verheugd over.⁵¹ Toch zouden sommige veranderingen nog verder mogen gaan en de raad waarschuwt voor enkele ongewenste neveneffecten. Zo vindt de Vlor dat de studiefinanciering

de studievoortgang nog onvoldoende honoreert, omdat gedelibereerde studiepunten niet meegeteld worden. Hij stelt voor dit wel te doen of alternatieven te zoeken. De raad vindt dat beursstudenten wel een tweede financieerbare opleiding moeten kunnen volgen zonder hun beurs te verliezen. Beursgerechtigde studenten moeten immers dezelfde kansen krijgen als alle andere studenten. De raad vroeg de overheid om gericht te communiceren zodat studenten tijdig op de hoogte zijn van de veranderingen aan het stelsel van de studiefinanciering.

3.2.3 Financiering en rationalisatie hoger onderwijs

Over de financiering van het hoger onderwijs is vorig werkjaar in de Vlor uitvoerig overlegd en geadviseerd. Aan de discussie over de financiering heeft de minister ook een efficiëntere besteding van de middelen gekoppeld. De minister installeerde de *ministeriële commissie rationalisatie hoger onderwijs* om daarover voorstellen te doen. De Raad Hoger Onderwijs reageerde op het rapport van deze zogenaamde "commissie-Soete" met een advies op eigen initiatief.⁵²

De raad vertrekt van de visie en standpunten die hij heeft uitgewerkt in zijn rationalisatieadvies van 2006⁵³ om het rapport van de ministeriële commissie te beoordelen.

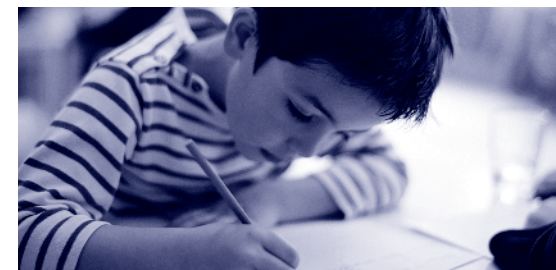
Hij stelt voor alles vast dat studenten en personeel niet in de commissie-Soete vertegenwoordigd waren. De minister lijkt ook een aantal elementen uit het rapport als verworven te beschouwen, terwijl niet iedereen bij de besprekingen betrokken was. De raad neemt de *inkanteling* van de 'academische' hogeschoolopleidingen als voorbeeld. Zonder al een standpunt in te nemen over de inkanteling zelf, maakt de raad duidelijk dat dit een zeer ingrijpende verandering is die nog veel debat zal vergen.

⁵¹ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, XVIII, 24 januari 2008

⁵² RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over het rapport van de ministeriële commissie rationalisatie hoger onderwijs, 13 mei 2008

⁵³ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies rationalisatieproblematiek in het Vlaamse hoger onderwijs, 12 december 2006

Beleidsvoerend vermogen van scholen ontwikkelen; een verkenning⁵⁴

Beleidsvoerend vermogen wordt in de probleemverkenning omschreven als het vermogen om schoolspecifieke kerndoelen en kernacties te ontwikkelen en te realiseren. Scholen benutten beleidsvoerend vermogen onder meer om de uiteenlopende verwachtingen van de overheid en de maatschappij om te zetten in eigen beleidsopties en om te gaan met een grotere autonomie. Het bevordert ook de leerling-leerkrachtinteractie en beïnvloedt leerlingenresultaten. Het vertaalt zich ook in een vormingsbeleid dat de deskundigheid van alle leden van een schoolteam probeert te vergroten, enz.

De probleemverkenning belicht wat de ontwikkeling van beleidsvoerend vermogen stimuleert of net afremt. Welke invloed hebben interne aspecten (schoolleiding en -bestuur, communicatie, participatie, kwaliteitszorg of deskundigheidsbevordering) en externe factoren (overheidsbeleid en controle, opleiding en ondersteuning van schoolteams of personeelsbeleid en netwerking tussen scholen)?

De Raad Hoger Onderwijs adviseerde in 2006 om een rationalisatienorm te bepalen die met een heel aantal factoren rekening houdt. De methode voor rationalisatie van de commissie-Soete werkt omgekeerd. Zij stelt een arbitraire norm voor en definieert daarna welke factoren tot uitzonderingen mogen leiden (afwijkingen). De raad herhaalt zijn voorstel voor een zelfregulerend kader. Hij benadrukt dat het hogeronderwijsveld bij de rationalisatie betrokken moet worden en voldoende tijd moet krijgen. Hij pleit voor een gefaseerd rationalisatieproces.

3.2.4 Schoolinfrastructuur

In verband met de inhaalbeweging voor de scholenbouw via een systeem van publiek-private-samenwerking (PPS) bleef het dit werkjaar zeer stil. In zijn advies over onderwijsdecreet XVIII herhaalde de Vlor zijn vraag om het Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs (AGION) om te vormen tot een extern verzelfstandigd agentschap (EVA) met een raad van bestuur.

3.3 Beleidsvoerend vermogen van scholen

Centraal in het concept van beleidsvoerend vermogen staat de capaciteit van een school en haar team om goede beleidskeuzes te maken en met succes uit te voeren, in functie van de beleidsvisie, de doelen, de leerlingenpopulatie en de context van de school. De basisprincipes van beleidsvoerend vermogen past de raad toe in zijn eigen vernieuwingsprojecten. Dat betekent dat men scholen halffabricaten (bijvoorbeeld een niet-afgewerkt instrument) of praktijkvoorbeelden aanbiedt en externe begeleiding om daarmee op maat van de school eigen projecten, instrumenten of initiatieven te ontwikkelen en te implementeren. Daarmee stimuleert men het ontwikkelen van visie en

beleid, betrokkenheid, planning en teamwork.

3.3.1 Kwaliteitszorg

In de overlegplatformen inspectie-begeleiding overleggen deze twee onderwijsactoren die mee instaan voor de kwaliteitsborging, over de manier waarop zij kwaliteitsconcepten hanteren en invullen. De vier platformen hebben dit jaar opnieuw een centraal thema gekozen: 'scholen in een informatierijke omgeving'.⁵⁵ Het thema houdt ook verband met de probleemverkenning over publieke informatie over scholen die de raad dit jaar afwerkte. Kwaliteitszorg was een van de invalshoeken (zie verder).

Het overkoepelend overlegplatform heeft het thema eerst uitgewerkt, waarna de drie niveaugebonden overlegplatformen daarover concreter zijn beginnen te overleggen in functie van hun onderwijsniveau. In samenspraak hebben de overlegplatformen beslist dit jaar geen gezamenlijk eindproduct te maken om te verspreiden onder de leden van inspectie en pedagogische begeleidingsdiensten.

De Vlor ontving een voorontwerp van decreet over de kwaliteit in onderwijs op het einde van het werkjaar en heeft zich alvast voorbereid om begin volgend werkjaar over een kwaliteitsdecreet te adviseren.

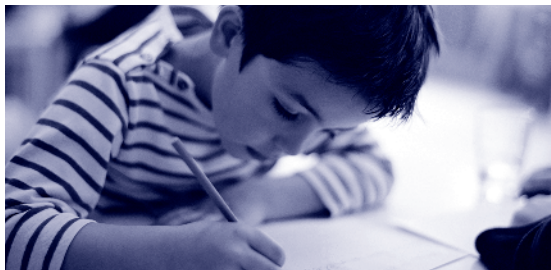
3.3.2 Publieke informatie over scholen

Naar aanleiding van de publicatie van *Het Grote Scholenrapport* in De Standaard van 22 januari 2007 heeft de Vlaamse Onderwijsraad een probleemverkenning georganiseerd over het publiek maken van informatie over scholen. De Vlor bracht op 6 en 7 november 2007 zeven deskundigen⁵⁶ samen met de leden van de denkgroep voor een seminarie over het thema. Het secretariaat hield ook enkele focusgesprekken met ouders en scholieren

⁵⁴ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, (2005) *Beleidsvoerend vermogen van scholen ontwikkelen; een verkenning*, Antwerpen-Apeldoorn, Vlor-Garant, 284 p.

⁵⁵ Er is een overkoepelend platform en een voor het basis-, het secundair en het volwassenenonderwijs.

⁵⁶ Academi en ervaringsdeskundigen in communicatie uit Vlaanderen en Nederland, een rechtsgeleerde, de betrokken Standaard-journalist, het hoofd van de inspectie.

om te achterhalen welke standpunten bij hen leven. Het verslag daarvan, de bijdragen van de deskundigen en een synthesetekst met 'perspectieven voor het debat', publiceert de Vlor op zijn Startdag 2008.⁵⁷ *Publieke informatie over scholen; een verkenning* maakt duidelijk dat aan het openbaren van informatie over scholen veel verschillende invalshoeken, maatschappelijke tendensen, afwegingen en nuances verbonden zijn.

Maatschappelijk-culturele invloeden (zoals individualisering, de evolutie naar een digitale maar verstrooide kennisamenleving, mediatisering, vermarkting en juridisering) en opvattingen over goed bestuur en publieke verantwoording sturen de vraag naar het publiek maken van informatie over scholen aan. Maatschappelijke trends inzake grotere transparantie, beter bestuur, het recht op informatie ... vinden een juridische vertaling in de wetgeving over de openbaarheid van bestuur die ook voor het onderwijsveld verregaande implicaties heeft. Het gaat om trends die voor een groot deel ontsnappen aan onderwijs zelf. De probleemverkenning zoekt echter naar onderwijskundige invalshoeken van waaruit de onderwijsactoren zelf actief vorm kunnen geven aan een beleid inzake publieke informatie over scholen. Publieke informatie over scholen wordt geacht een belangrijke rol te spelen in school- en studiekeuzeprocessen. Hoe kijken ouders en leerlingen hier tegen aan? In welke mate kan 'onafhankelijke' en 'neutrale' informatie deze processen onderbouwen? Zijn schoolkiezers ook vragende partij voor vergelijkbare informatie? En kunnen ze iets doen met de doorlichtingsverslagen?

Een andere vraag is of publieke verantwoording een bedreiging dan wel een kans is voor de organisatie van de kwaliteitszorg in het onderwijs. De overheid publiceert sinds Het Scholenrapport nu zelf recente doorlichtingsverslagen op een website (www.doorlichtingsverslagen.be). Zijn de kwaliteitszorg en de kwaliteit van onderwijs zelf gebaat bij

grotere openbaarheid? Heeft het publiek maken van informatie invloed op het kwaliteitszorgproces van scholen? En op de wijze waarop de inspectie haar opdracht uitvoert?

De verkenning leert dat frontaal ingaan tegen de maatschappelijke vraag naar publieke informatie geen optie is. Er zijn sociologische, bestuurlijke, juridische én onderwijskundige argumenten om dat niet te doen. Scholen staan voor de keuze: beschouwt men publieke informatie over scholen als een soort 'lot' en doet men er verder niets mee, of zoekt men naar een actieve en constructieve manier om met dat gegeven om te gaan. Of en hoe scholen een beleid voeren inzake het publiek maken van informatie zal samengaan met hun *beleidsvoerend vermogen*.

3.3.3 Professionalisering van de schoolleiding – scholengemeenschappen

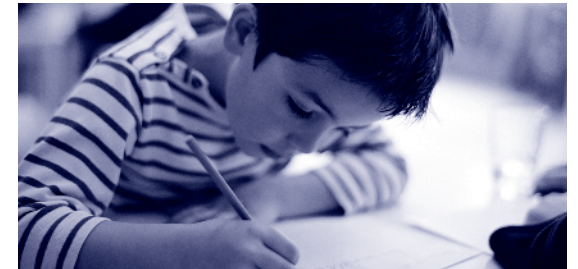
De Vlor wijdde zijn Startdag 2007 aan het thema *Bestuurskracht in onderwijs*. Hij pleit er al enkele jaren voor dat de overheid niet enkel voor directies maar ook voor schoolbesturen kansen tot professionalisering zou scheppen.

In het kader van de werkzaamheden voor leerzorg organiseerde de Vlor seminars met deskundigen over de nodige competentie-ontwikkeling. Zij leverden veel informatie op over de concrete vragen en problemen waar schoolteams mee worstelen in verband met de opvang van leerlingen met specifieke noden (zie punt 4.1).

Op 27 februari 2007 gaf de inspectie toelichting bij de *Onderwijsspiegel 2006-2007* in de Raad Basisonderwijs.

3.4 Loopbanen van leraren

Zoals vastgelegd in het besluit over de tijdelijke projecten *Opleiding voor opleiders van volwassenen* (OOV) ontving de Vlor van de departementale stuurgroep een stand van

zaken, en lichtte de inspectie volwassenenonderwijs het evaluatie-instrument toe aan de Raad Levenslang en Levensbreed Leren. De OOV is een duaal traject: 160 lestijden theorie, 120 lestijden praktijk. Vier centra bieden de opleiding aan; 56 cursisten schreven zich in met zeer uiteenlopende basisdiploma's van lager secundair tot masteropleidingen. De meeste cursisten komen uit de opleidingscentra van VDAB en uit het vormings- en welzijnswerk. Zij willen beter en zelfzekerder functioneren in de eigen werkomgeving; doorgroeien binnen de vormingssector; later eventueel overstappen naar het onderwijs. De projecten werden alvast met één jaar verlengd via onderwijsdecreet XVIII.

3.4.1 Ondersteuning van de directeur basisonderwijs

De werkgroep Directeur Basisonderwijs van de Raad Basisonderwijs heeft het afgelopen werkjaar overlegd over welke ondersteunende maatregelen de overheid hoort te nemen voor directeurs basisonderwijs. Hij informeerde zich over deze thematiek bij deskundigen (o.a. de professoren Geert Devos en Roland Vandenberghen). En gebruikte ook de resultaten van wetenschappelijk onderzoek in de adviesvoorbereiding.⁵⁸ In september 2004 had de raad een visietekst en een advies uitgebracht over "*Leidinggeven aan een basisschool*". De commissie Buitengewoon Basisonderwijs werkte als voorbereiding op dit advies een nota uit over de specificiteit van de functie van directeur buitengewoon basisonderwijs.

De Raad Basisonderwijs plant dit advies op eigen initiatief in het najaar van 2008. De resultaten (uit 2006) van het onderzoek naar het welbevinden en functioneren van de directeur basisonderwijs en de vaststelling dat steeds meer vacatures voor directeurs niet ingevuld geraken en

directeurs basisonderwijs steeds vaker al na enkele jaren afhaken, vormen de aanleiding voor het advies.

3.4.2 Loopbaanontwikkeling

EVK-hoger kunstonderwijs

De minister verzocht de Vlor vorig werkjaar reeds om een werkgroep op te starten⁵⁹, die de mogelijkheden onderzoekt om via een EVK-piste de tweedegraadsdiploma's en sommige eerstegraadsdiploma's binnen het hoger kunstonderwijs gelijk te schakelen met een mastergraad. Na intensief overleg, ook dit werkjaar, heeft de werkgroep EVK-HKO een einddocument aan de minister afgeleverd.⁶⁰

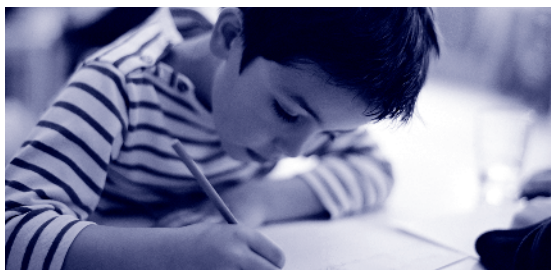
Alle partijen betrokken bij het Vlor-overleg zijn het erover eens dat de waarde van de tweedegraadsdiploma's en van sommige eerstegraadsdiploma's de waarde van een professionele bachelor overstijgt. Omdat een competentievergelijkend onderzoek dat inzicht zou kunnen geven in de waarde van deze diploma's, niet haalbaar was binnen de Vlor-werkgroep – daartoe ontbrak het noodzakelijke materiaal – stelt de werkgroep voor om alvast te werken met generieke aanvullingstrajecten. Op die manier worden de houders van eerste- en tweedegraadsdiploma's die een masterdiploma wensen te behalen, in elke instelling hoger onderwijs gelijk behandeld. De instelling bepaalt de inhoud van deze aanvullingstrajecten. Om deze aanvullingstrajecten te realiseren is een decretale uitzondering nodig. De Vlor vraagt dat de overheid hier werk van maakt.

Daarnaast moet ook de concordantie van de eerste- en tweedegraadsdiploma's met de meestergraad op basis van relevante beroepservaring bekeken worden. De Vlor vraagt de overheid hiervoor eveneens de nodige regelgeving.

⁵⁸ Onder meer de OESO-studie '*Improving School Leadership*' synthese op <http://www.oecd.org/dataoecd/6/52/40545479.pdf> en het onderzoek naar het welbevinden en functioneren van de directeur: prof. dr. Geert Devos, prof. dr. Nadine Engels en prof. dr. Antonia Aelterman, (2006) *Directeurs Basisonderwijs: welbevinden en functioneren Onderwijskundig onderzoek* in opdracht van de Vlaamse minister van Werk, Onderwijs en Vorming - OBPWO 03.06, brochure, 70 blz.

⁵⁹ *De gelijkschakeling van de tweedegraadsdiploma's en van sommige eerstegraadsdiploma's met een mastergraad zal via een piste EVK (eerder verworven kwalificaties) gebeuren naar analogie van het project EVK waarmee de VLOR de doorstroming van het hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) naar de hogescholen wil bevorderen. Een werkgroep binnen de VLOR die start in september 2006, zal daartoe een piste uitwerken.* (Uit CAO VIII punt 3.4.6)

⁶⁰ ALGEMENE RAAD - OVERLEGPLATFORM KUNSTONDERWIJS, Overeenkomst in het kader van het overleg EVK - HKO naar aanleiding van CAO VIII, 12 juni 2008 (einddocument)

Leerzorg, een lange ontstaansgeschiedenis

Mogelijke aanpassingen aan het systeem om leerlingen met functiebeperkingen en zware leerproblemen op te vangen in het onderwijs, is al jarenlang een thema in de Vlor.

In 1998 pleit de raad een eerste keer voor een onderwijscontinuüm in zijn advies over inclusief onderwijs.

In 2004 houdt hij een probleemverkenning over *Nieuwe organisatievormen voor leerlingen met specifieke noden*. Het boek (april 2005) bevat al verschillende concepten van "leerzorg" in een ruwe versie.

In zijn advies over de beleidsnota (20/01/2005) vraagt de Vlor om deze legislatuur beslissingen te nemen over een zorgcontinuüm voor leerlingen met specifieke onderwijs- of opvoedingsbehoeften.

Begin 2006 start het proces van gemeenschappelijke beleidsontwikkeling op basis van de discussienota *Leerzorg in onderwijs, een kader voor zorg op maat van elk kind*. (23/12/05)

De Vlor brengt een tussentijds advies uit in de vorm van 18 stellingen. (27/04/2006)

Minister Frank Vandenbroucke presenteert zijn Ontwerp van conceptnota Leerzorg (17/11/2006)

Vlor-advies over de ontwerpconceptnota Leerzorg (15/02/2007)

De minister publiceert de conceptnota Leerzorg (30/03/2007)

24-25 mei 2007, hoorzittingen over leerzorg in het Vlaams Parlement

Eind 2007 starten twee Vlor-werkgroepen overleg over 'competentie-ontwikkeling' en 'draagkracht'.

Detacheringsprojecten

Detacheringsprojecten vormen een instrument om differentiatie in lerarenloopbanen mogelijk te maken. Op basis van het inspectiedecreet van 1991 kunnen organisaties detacheringen vragen voor netoverschrijdende projecten. De beoordelingscriteria stelden de Vlor en het departement samen op. De onderwijsraad maakt een onderscheid tussen detacheringaanvragen die gezamenlijk uitgaan van de koepels van inrichtende machten en aanvragen vanwege "derden". Er werden 69 projecten ingediend voor een totaal van 143,5 detacheringen. De Algemene Raad adviseerde 31 projecten positief, goed voor 80,5 gedetacheerden; 38 projecten kregen een negatief advies (63 detacheringen).⁶¹ De minister keurde nadien 75 detacheringen goed.

4 Een zorgzaam onderwijsbeleid

Aandacht voor gelijke kansen is een rode draad doorheen de beleidsnota van de minister. Gelijke kansen hebben echter niet enkel te maken met sociaal-culturele of sociaal-economische achtergronden. Sommige mensen worden geboren met ongelijke talenten of worden door ziekte of ongeval op achterstand gezet. Leerlingen en studenten met functiebeperkingen en andere leer- of ontwikkelingsproblemen hebben eveneens extra begeleiding nodig in het onderwijs. Om de startkansen op maatschappelijke integratie te garanderen, probeert de overheid al diverse jaren om een betere afstemming te realiseren tussen de zorg in het gewone onderwijs en de specifieke ontwikkelingsgerichte aanpak van het buitengewoon onderwijs. Tijdens deze legislatuur kreeg dit debat concrete invulling door de voorstellen voor een *leerzorgkader*.

4.1 Op weg naar een kader voor leerzorg

Sinds 2006 werkt de Vlor intens mee aan de beleidsvoorbereiding van een nieuw leerzorgkader; een ingrijpende verandering die meerdere segmenten van het gewoon en het buitengewoon basis- en secundair onderwijs aanbelangt. Het voorbije jaar overlegden diverse geledingen rechtstreeks met de overheid over de uitwerking van een voorontwerp van decreet over leerzorg. De nadruk lag op de inschalingsprocedure en de uitbouw van het onderwijslandschap.

De Vlor kreeg van de minister de opdracht om twee thema's die veel bezorgdheid en aarzeling oproepen, verder uit te diepen:

- de bezorgdheid van schoolteams, leerkrachten en CLB-medewerkers om niet over de nodige competenties te beschikken om goed onderwijs te geven aan al hun leerlingen, met hun zeer diverse noden. De denkgroep Competentie-ontwikkeling nam deze opdracht op;
- de bezorgdheid van schoolteams dat de pedagogische en didactische uitdagingen door diverse omstandigheden onhaalbaar zijn en dat men draagkracht moet kunnen inroepen om – in samenspraak met alle betrokkenen – andere en betere oplossingen te zoeken. De denkgroep Draagkracht nam deze opdracht op.

De denkgroepen zien beide aspecten als twee in elkaar grijpende problemen. Competente leerkrachten en schoolteams zijn 'draagkrachtige' en geëngageerde schoolteams en leerkrachten. Geëngageerde en draagkrachtige schoolteams en leerkrachten die overvraagd worden, zijn echter niet in staat om competent te handelen en voor al hun leerlingen in te staan voor goed onderwijs en leer- en ontwikkelingskansen.

De Vlor bereidde eerste reflecties voor op grond van seminars met ervaringsdeskundigen vertrouwd met leerlingen met specifieke noden in het gewoon en het buitengewoon onderwijs. Ze illustreerden en verduidelijkten de concrete vragen en problemen waar schoolteams mee worstelen. Dankzij die expertise konden de onderwijspartners binnen de Vlor in hun voorstellen heel sterk rekening houden met de realiteit in de scholen en ze zeer haalbaar houden. Over de voorstellen hadden zij zelf intens overlegd. De voorlopige werkzaamheden werden evenwel stilgelegd tot er meer duidelijkheid is over het voorontwerp van decreet. De algemene krachtlijnen ervan zullen mee bepalen hoe de aandachtspunten in verband met draagkracht en competentie-ontwikkeling in een volgende fase concreet gestalte zullen krijgen. De Vlor zal deze werkzaamheden verderzetten in het volgende schooljaar.

Gemeenschappelijke beleidsontwikkeling

In januari 2006 startte in de Vlor een debat over een toekomstig leerzorgkader om het gewoon en buitengewoon onderwijs beter op elkaar af te stemmen. Leerlingen met een functiebeperking kunnen dan vrijer kiezen voor hetzij gewoon, hetzij buitengewoon onderwijs.

Dit proces stelt veel onderwijsstructuren in vraag en vergt ook veel van leerkrachten en schoolteams. Om het draagvlak voor zo'n ingrijpende verandering te verhogen, overlegde de overheid rechtstreeks met de geledingen van de Vlor over het opzet en de organisatie van 'leerzorg'.

Na evaluatie van deze nieuwe vorm van overleg stelt het Vast Bureau vast dat gemeenschappelijke beleidsontwikkeling zinvol kan zijn indien een aantal voorwaarden aanwezig zijn.⁶²

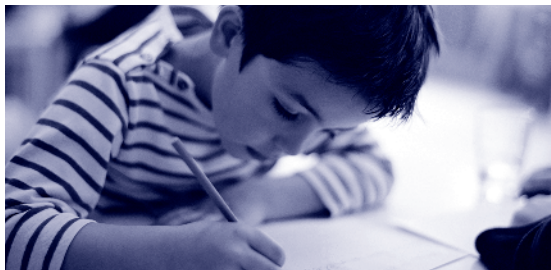
- Het moet gaan om bijzonder complexe dossiers met een grote impact voor de verschillende onderwijs-

actoren;

- De finaliteit in de beleidscyclus moet duidelijk zijn in verhouding tot probleemverkenningen, de "gewone" advieswerking en de overlegprocedures met vakbonden en inrichtende machten;
- Er moet een grote openheid zijn van beide kanten (overheid én geledingen) om concepten echt ter discussie te stellen en te zoeken naar alternatieven. Een reactie verwachten op kant-en-klare concepten die de overheid heeft uitgewerkt, hoort thuis in een adviesprocedure en niet in een proces van gemeenschappelijke beleidsontwikkeling;
- In de werkgroep zetelen personen met gezag in hun organisatie die de mogelijke reacties van hun organisatie kunnen inschatten en in staat zijn te anticiperen en creatief mee te denken. De vertegenwoordigers in de werkgroep koppelen terug naar hun geleding. Een voorzitter die procesmatig stuurt en een voorzitter met een inhoudelijke (wetenschappelijke) expertise is een goede formule.

Het einddocument suggereert gemeenschappelijke oplossingen en overstijgt daardoor het consultatieproces. Het geeft tegelijk ook de "breekpunten" van geledingen weer.

De output is een aanbeveling vanwege de Algemene Raad. Dat de Algemene Raad bekrachtigt, houdt in dat hij de visies en krachtlijnen uit de aanbeveling de moeite waard vindt als basis om op verder te werken. Maar het betekent geen akkoord over ieder detail en kan noch de adviesfase noch de onderhandelingen over voorstellen van de overheid uitsluiten of vervangen.

Leer-kracht Veer-kracht

Het boek *Leer-kracht Veer-kracht* en het gelijknamige Vlor-project zijn bedoeld als ondersteuning voor schoolteams bij de begeleiding van kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen.

De publicatie is het resultaat van het project *Borg de Zorg* dat de Koning Boudewijnstichting in 2006 organiseerde in samenwerking met de Vlor. Het was een ondersteuningsproject voor BuSO-scholen die veel van deze jongeren opvangen. Teamleden van twaalf pilootscholen hebben toen samen met leden van de pedagogische begeleidingsdiensten en de CLB's van die scholen, en met experts nagedacht over wat scholen kunnen doen om de leer- en ontwikkelingsprocessen van deze jongeren beter te ondersteunen. Centraal stond de noodzaak om samenhang te realiseren tussen schoolorganisatie, infrastructuur, pedagogische strategieën en methodes van aanpak, procedures, relaties met ondersteunende diensten, enz.

Het project *Borg de Zorg* vloeide zelf voort uit de Vlor-probleemverkenning *Onderwijskansen voor jongeren met gedrags- en emotionele problemen* uit 2005.

4.2 Zorg voor kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen

De Vlor besteedt al enkele jaren aandacht aan de begeleiding van kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele stoornissen (zie kader). Deze jongeren zitten zowel in het gewoon als het buitengewoon onderwijs of worden verzorgd en begeleid in instellingen buiten het onderwijs.

Na de probleemverkenning, het advies van de Raad Secundair Onderwijs en het project "*Borg de Zorg*" in samenwerking met de Koning Boudewijnstichting, wilde de Vlor het gedachtegoed van het reflectieboek *'Leer-kracht Veer-kracht'*⁶³ verder ingang doen vinden. De reacties op het boek *Leer-kracht Veer-kracht*, dat de Vlor en de KBS samen publiceerden eind 2006, waren erg positief. Er was vraag naar impulsen om de inzichten uit het project "*Borg de Zorg*" verder te verspreiden. De Vlor zette daarvoor een nieuw project op, met de specifieke bedoeling het gedachtegoed, dat afkomstig was uit het buitengewoon secundair onderwijs, ook bruikbaar en toegankelijk te maken voor het gewoon secundair onderwijs en voor het basisonderwijs (gewoon en buitengewoon). De minister ondersteunde dit project.

De implementatie van het gedachtegoed van "Leer-kracht Veer-kracht" werd aangepakt op twee niveaus:

- de scholen en schoolteams;
- de diensten die schoolteams ondersteunen en begeleiden ("intermediaren")

De projectcoördinator organiseerde vier regionale contactdagen waarop schoolteams elkaar ontmoetten en ervaringen en ideeën uitwisselden over schoolvernieuwing rond de aanpak van probleemgedrag. Meer dan 300 onderwijzers maakten zo kennis met de publicatie, het gedachtegoed en de verschillende manieren waarop dit

vorm wordt gegeven in scholen. Ter ondersteuning werd ook een website gebouwd waarop men praktijkvoorbeelden kan raadplegen: www.leerkrachtveerkracht.be

Op platforms voor intermediaren zochten vertegenwoordigers van de pedagogische begeleidingsdiensten, de lerarenopleiding en de centra voor leerlingenbegeleiding naar methodieken om de aanpak van probleemgedrag structureel te ondersteunen.

Alle betrokkenen bij het project (schoolteams, pedagogisch begeleiders, CLB-begeleiders, en docenten in de lerarenopleiding) onderkennen dat teamoverleg en meer professionalisering nodig zijn, maar de tijd daarvoor ontbreekt. Schoolteams geven aan vandaag zo bevroegd en overvraagd te worden dat ze amper tijd kunnen vrij maken om diepgaand over toch wel ernstige problemen te reflecteren in het teamoverleg. Dit gegeven moet men zeker meenemen bij het verder vormgeven aan onderwijs en het debat over leerzorg.

4.3 Het recht op onderwijs voor kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen

De Algemene Raad bracht in juni 2008 advies uit over de wijze waarop het recht op onderwijs van kinderen en jongeren met zeer ernstige meervoudige beperkingen beter gegarandeerd kan worden.⁶⁴ Deze kinderen en jongeren lijden onder een combinatie van ernstige cognitieve beperkingen, ernstige tekorten in hun sociaal aanpassingsgedrag en ernstige tekorten in hun sensomotorisch functioneren. De raad kon terugvallen op zijn visietekst van juni 2006, en een inventarisatie-onderzoek van prof. Bea Maes en prof. Katja Petry (K.U.Leuven).⁶⁵

De Vlor gaat ervan uit dat kinderen en jongeren met ernsti-

63 VLAAMSE ONDERWIJSRAAD EN KONING BOUDEWIJNSTICHTING (2006), *Leer-kracht Veer-kracht. Een reflectieboek. Stapstenen voor het begeleiden van jongeren met gedragsproblemen*, Brussel, Vlor-KBS, 114 p. De tweede druk verscheen in oktober 2007.

64 ALGEMENE RAAD, Advies over onderwijs aan kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen, 26 juni 2008.

65 VLAAMSE ONDERWIJSRAAD (2006), Visietekst onderwijs en opvang voor kinderen en jongeren met ernstig meervoudige beperkingen, 22 juni 2006. De resultaten van het inventarisatie-onderzoek zijn opgenomen als bijlage bij het advies van de Algemene Raad.

ge meervoudige beperkingen recht hebben op onderwijs, ongeacht in welke setting dat onderwijs verstrekt wordt. Dit principe sluit aan bij bepalingen van het *Internationaal Verdrag inzake de Rechten van het Kind* en bij recente visies op de ondersteuning van kinderen en jongeren met een handicap waarin empowerment en zelfbepaling, inclusie en persoonsgerichte of vraaggestuurde ondersteuning vanuit individuele ondersteuningsnoden voorop staan.

Om het recht op onderwijs te kunnen waarmaken, moet er een geïntegreerd en complementair onderwijs- en zorgaanbod worden uitgebouwd waarin onderwijsinhoud, therapie en zorg in elk aanbod voorhanden zijn. Daarom moet er een nog intensere samenwerking groeien tussen onderwijs- en welzijnsinstellingen en eventueel andere sectoren. Alleen zo kan men de continuïteit in het aanbod garanderen in combinatie met de flexibiliteit van individuele oplossingen voor de onderwijs- en zorgbehoeften van elk kind. Een dergelijk complementair en geïntegreerd onderwijs- en zorgaanbod kan, maar hoeft niet op éénzelfde locatie aangeboden te worden. Essentieel is dat onderwijs- en welzijnsvoorzieningen gezamenlijk en elkaar aanvullend het beoogde onderwijs- en zorgaanbod realiseren.

De raad vindt dat de overheid instrumenten moet creëren om deze samenwerking tussen organisaties van Onderwijs, Welzijn of andere sectoren te vergemakkelijken en te stimuleren. Hij pleit voor een protocol tussen de ministers bevoegd voor Onderwijs en Welzijn dat de globale beleidsafspraken tussen deze twee sectoren beschrijft en de betrokken organisaties op het veld meer mogelijkheden, flexibiliteit en stimulansen geeft om met concrete samenwerkingsverbanden het gezamenlijk aanbod uit te bouwen. Op lokaal en regionaal niveau zouden concrete samenwerkingsverbanden kunnen ontstaan via een convenant. De samenwerking moet zeker betrekking hebben op personeelsomkadering, infrastructuur en vervoer.

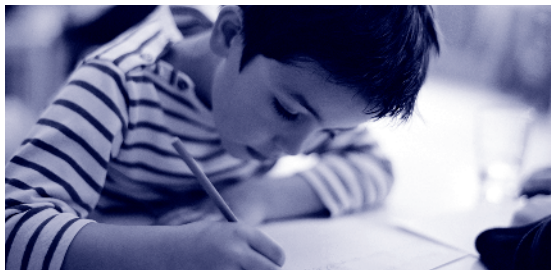
In elke regio moet een geïntegreerd en complementair aanbod voor deze doelgroep beschikbaar zijn. De overheid moet daarom werk maken van een adequate regionale spreiding van onderwijs- en welzijnsorganisaties die deze doelgroep opvangen.

Het advies bevat ook specifieke aanbevelingen voor de sectoren Onderwijs en Welzijn. Zo zou onderwijs moeten nadenken over een aanpassing van de regelgeving over de vrijstelling van de leerplicht en over een basisomkadering. Onderwijsinstellingen zouden zich ook flexibeler moeten kunnen organiseren zonder overdreven overheidsregulering. Aan Welzijn vraagt de Vlor een herstructurering van (semi-)internaten voor niet-schoolgaanden, een persoonlijk assistentiebudget (PAB) voor niet-schoolgaanden, een soepeler overgang van minderjarigenzorg naar volwassenenzorg en een aanpassing van de VIPA-subsidiëring.⁶⁶ De Vlor suggereert om een en ander via proefprojecten uit te testen.

4.4 Leerlingenbegeleiding

Binnen het onderwijs en de CLB-sector voelt men de nood om de wederzijdse opdrachten van de scholen en de CLB's te verduidelijken. Deze thematiek komt ook aanbod in ontwerp teksten voor een nieuw profiel van het CLB dat het verzekerd en het verplicht aanbod van het CLB duidelijker zal vastleggen en omschrijven. In zijn advies daarover pleitte de Vlor vorig werkjaar voor een grondig debat over leerlingenbegeleiding en de rol die de verschillende actoren daarin opnemen.

Er groeit maatschappelijke druk om de rol van de CLB's in de begeleiding van overgangen tussen onderwijsniveaus en -sectoren te verbeteren. De studie- en beroepskeuze kreeg in het kader van de competentie-agenda heel wat aandacht. Daarnaast is de rol van het CLB in de diagnos-

tiek en begeleiding van leerlingen met specifieke noden in het gewoon en buitengewoon onderwijs een minstens even belangrijk punt waar misschien ingrijpende veranderingen zullen plaatsvinden. Het is een opdracht voor de commissie Leerlingenbegeleiding om deze perspectieven in het volgende werkjaar mee vorm te geven.

De beide commissies buitengewoon onderwijs maakten op een gemeenschappelijke vergadering van 17 april 2008 een stand van zaken op van de evoluties rond integrale jeugdhulpverlening. Vooral de positie van scholen in het geval leerlingen door wachtlijsten in Welzijn en Zorg geen adequate hulpverlening krijgen, baart zorgen.

De Vlor zocht het voorbije jaar ook naar de manier waarop de CLB-sector binnen zijn structuren het best betrokken kan worden. Men bekijkt of een afzonderlijke overleggroep CLB wenselijk is naast de commissie Leerlingenbegeleiding. Dit overleg wordt volgend werkjaar verdergezet.

4.5 Zorgbeleid in het hoger onderwijs

4.5.1 Registratie van studenten met functiebeperkingen

Op 12 juni 2007 bracht de Vlor advies uit over het voorontwerp van financieringsdecreet.⁶⁷ Studenten met een functiebeperking krijgen voor het onderwijsgebonden variabele deel van de financiering van de instellingen een 1.5-weging als ze ingeschreven zijn bij het Vlaams Agentschap voor Personen met een Handicap (VAPH). De Vlor vond dit een te beperkte definitie van studenten met een functiebeperking. Volgens opgevraagde cijfers is slechts 7 % van het totale aantal studenten met een functiebeperking ingeschreven bij het VAPH. Dus 93 % van de gekende studenten met een functiebeperking, die vandaag

meestal effectief ondersteuning, faciliteiten en begeleiding krijgen, tellen niet mee voor de 1.5-weging van het financieringsdecreet. De Raad Hoger Onderwijs vindt dit niet wenselijk. Hij stelde een bredere definitie voor op basis van *“blijvende of langdurige uitval van lichaamsfuncties”* opgesomd in de *International Classification of Functioning* en ontwikkelde ook een bijhorend registratiesysteem dat instellingen inzicht kan geven in het aantal studenten met functiebeperkingen en hun academisch succes. Behalve een betere financiering moet de registratie dus ook leiden tot een betere begeleiding van de betrokken studenten.

In zijn reactie bleef minister Vandenbroucke bij zijn standpunt maar hij nodigde de Vlor wel uit het voorgestelde registratiesysteem uit te testen. Hij wou ook te weten komen of voor een dergelijk systeem voldoende draagvlak bestaat.

De Vlor ging op die uitnodiging in en organiseerde tussen januari en juni 2008 een testfase met het registratieformulier dat de commissie Studeren met een Functiebeperking had opgesteld.⁶⁸ Negentien instellingen hebben via dossiers van studenten het formulier uitgetest. De conclusies daarvan bezorgde de raad in een aanbeveling (12 juni 2008) aan de minister. Op basis van de testfase is het formulier op sommige punten verbeterd en werd er een handleiding aan toegevoegd. Volgend werkjaar zullen één-entwintig instellingen het formulier uittesten op het moment van inschrijving zelf.

4.5.2 Invulling van het Aanmoedigingsfonds

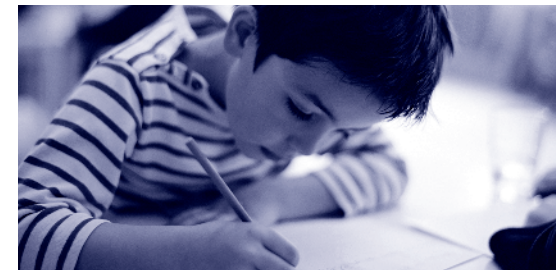
De Raad Hoger Onderwijs heeft op eigen initiatief advies uitgebracht over de invulling van het Aanmoedigingsfonds dat instellingen hoger onderwijs financieel moet stimuleren om een gelijkheids- en diversiteitsbeleid uit te werken.⁶⁹ Hij licht er in toe hoe de middelen van het fonds besteed

⁶⁷ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen, 12 juni 2007

⁶⁸ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de registratie van studenten met een functiebeperking: procedure en objectivering, 12 juni 2007

⁶⁹ RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de invulling van het Aanmoedigingsfonds, 15 april 2008

kunnen worden om een goed diversiteitsbeleid uit te werken en waaraan zo'n beleid moet beantwoorden.

De raad geeft een overzicht van de elementen waarmee instellingen en de overheid de instroom, doorstroom en uitstroom van kansengroepen kunnen verbeteren. De instellingen kunnen inzetten op het beleid, het onderwijsproces en de dienstverlening. De overheid kan inclusief hoger onderwijs decretaal verankeren, de non-discriminatiwetgeving verbeteren en voor genoeg middelen zorgen. Daarnaast is nog meer onderzoek nodig naar de in-, door- en uitstroom van kansengroepen.

Om middelen uit het Aanmoedigingsfonds te ontvangen, zullen de instellingen **beheersovereenkomsten** sluiten met de overheid. De raad vindt dat de overheid daarvoor een *format* ter beschikking moet stellen. Daarin moet ze minstens ook algemene streefcijfers vastleggen. Instellingen moeten daarvan kunnen afwijken, om specifieke redenen en na onderhandeling met de overheid.

De raad erkent dat de instellingen een resultaatsverbintenis sluiten, geen inspanningsverbintenis. Maar in plaats van algemene resultaatsindicatoren, verkiest hij instellingsgebonden indicatoren – zowel kwantitatieve als kwalitatieve – die duidelijk afgesproken worden bij het sluiten van de beheersovereenkomst. Legt de overheid toch algemene resultaatsindicatoren vast, zoals het financieringsdecreet bepaalt, dan is een tussentijdse evaluatie van die indicatoren absoluut nodig.

4.5.3 Registratie van studenten uit kansengroepen

Om streefcijfers en resultaatsgebonden indicatoren te kunnen gebruiken bij de verdeling van het Aanmoedigingsfonds, is cijfermateriaal over doelgroepstudenten onmis-

baar. Daarom is de Raad Hoger Onderwijs voorstander van een eenvormige, transparante registratie van studenten uit kansengroepen.⁷⁰

Registreren is de enige mogelijkheid om te meten hoe goed kansengroepen deelnemen aan het hoger onderwijs en of hun participatiegraad verhoogt. Een beter inzicht in de instroom, doorstroom en uitstroom van doelgroepstudenten stelt instellingen in staat om een meetbaar diversiteitsbeleid te voeren. Dat is in het voordeel van studenten uit kansengroepen.

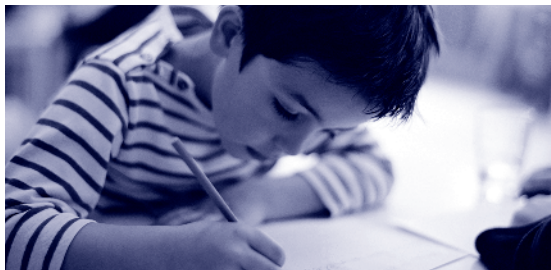
Volgens de raad kan de universiteit of hogeschool het best zelf voor de registratie zorgen, bij voorkeur bij de eerste inschrijving (grootste respons). Uiteraard moeten ze daarbij de privacy respecteren. Om stigmatisering te voorkomen, stelt de raad voor dat alle studenten een vragenlijst invullen, en dat een computerprogramma vervolgens de studenten uit kansengroepen selecteert en indeelt. De raad zou de volgende groepen onderscheiden: studenten met een functiebeperking, allochtone studenten, nieuwkomers, internationale studenten, anderstalige studenten, werkstudenten, beursstudenten, studenten uit een kortgeschoold milieu, studenten met een niet-traditionele vooropleiding, herintreders en studenten met gezinslast.

4.6 Naar een zorgbeleid in het volwassenenonderwijs

Vorig werkjaar formuleerde de Raad Levenslang en Levensbreed Leren "11 kernboodschappen voor een breed en geïntegreerd zorg- en diversiteitsbeleid in het volwassenenonderwijs".⁷¹ De deelname van kansengroepen aan het volwassenenonderwijs zal een van de aandachtspunten zijn op het moment dat de raad de effecten van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs van nabij bekijkt.

70 RAAD HOGER ONDERWIJS, Advies over de registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs, 15 april 2008

71 RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, 11 kernboodschappen voor een breed en geïntegreerd zorg- en diversiteitsbeleid in het volwassenenonderwijs, 26 september 2006

5 Competenties en kwalificaties

5.1 Naar een Vlaamse kwalificatiestructuur

Na het advies over de discussienota Vlaamse kwalificatiestructuur van eind 2006⁷² en het proefproject over opleidingen textiel in de eerste helft van 2007, wachtte de Vlor op nieuwe initiatieven van de overheid. De kwalificatiestructuur zal de plaats en onderlinge verhoudingen duidelijk maken van alle certificeringen en titels van beroepsbekwaamheid die leiden tot inzetbaarheid op de arbeidsmarkt. Zij is gebaseerd op EQF. Er liepen in de Vlor wel werkzaamheden en discussies die hun beslag zullen krijgen binnen een definitieve kwalificatiestructuur of er nauw mee verbonden zijn, zoals het inschalingsproject van enkele bestaande opleidingen in het HBO (zie punt 3.1.5).

In mei kwam de Vlaamse kwalificatiestructuur weer op de agenda. Leden van de Algemene Raad en geïnteresseerde leden van andere raden en commissies, kregen een toelichting over het voorontwerp van decreet. De Vlor brengt daarover volgend werkjaar een advies uit.

5.2 Competenties

Competentie-ontwikkeland onderwijs

In debatten zowel op het Vlaamse als op het internationale niveau duikt het begrip “competenties” heel vaak op. Het wordt vaak gebruikt als container- of passe-partoutbegrip waarvan de invulling en omschrijving afhankelijk van de spreker en de context kunnen verschillen. Ook over de impact is men soms onduidelijk. Daarom werkte de Vlor de voorbije jaren aan een probleemverkenning over *competentie-ontwikkeland onderwijs* die dit jaar werd gepubli-

ceerd.⁷³ In januari 2008 organiseerde de Vlor hierover ook een succesvolle studienamiddag in Vlekhoeve.

Het concept competenties duikt ook op als het gaat over het Europese raamwerk voor kwalificaties (EQF) en over Europese kredietpunten (ECVET). Het begrip is verwant maar niet helemaal identiek met de notie “leerresultaten” dat momenteel het Europese onderwijsdebat domineert. Over de invulling en de impact van de notie “leerresultaten” organiseerde het Europese netwerk van onderwijsraden (EUNEC) een conferentie samen met de Spaanse nationale onderwijsraad en de onderwijsraden van Spanjes autonome regio’s (zie Deel 1, punt 5). Intussen zien we op diverse terreinen dat de leerdoelen van opleidingen steeds meer in competenties worden geformuleerd. Voor het DBSO, straks “leren en werken”, is het competentiegericht formuleren van opleidingsdoelen al verworven, zoals de nieuwe DBSO-kaarten aantonen.⁷⁴ Ook het proefproject over de inschaling van toekomstige HBO-opleidingen beschreef leerresultaten in termen van competenties (zie punt 3.1.5).

ASO-competenties

De commissie ASO onderzocht dit werkjaar over welke competenties leerlingen moeten beschikken op het einde van de derde graad ASO. De rol van het ASO drukt natuurlijk haar stempel op het formuleren van deze competenties: het ASO verschaft algemene vorming, heeft een doorstromingsfunctie naar het hoger onderwijs en draagt bij aan levenslang en levensbreed leren en aan loopbaancompetenties. Volgend werkjaar wil de commissie ASO nagaan hoe bovengenoemde competenties geconcretiseerd kunnen worden, rekening houdend met de specificiteit van het ASO (zoals abstractie- en beheersingsniveau, de breedte van de algemene vorming). De commissie wil ook vertrek-

⁷² ALGEMENE RAAD, Advies over de discussienota over de Vlaamse kwalificatiestructuur, 23 november 2006

⁷³ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD, (2008) *Competentie-ontwikkeland onderwijs: een verkenning*, Antwerpen-Apeldoorn, Vlor-Garant, 189 p.

⁷⁴ RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de opleidingskaarten voor kwalificaties in het DBSO, 17 juni 2008

ken van een aantal onderzoeksvragen in verband met de SOHO-problematiek.

5.3 Modulair onderwijs

Modulair onderwijs wordt in het volwassenenonderwijs en het stelsel van leren en werken stilaan de norm. In het volwassenenonderwijs is dit verankerd in het recente decreet. Vorig werkjaar adviseerde de Raad Levenslang en Levensbreed Leren voor het laatst over voorlopige modulaire structuurschema's. Vanaf dit werkjaar verlopen alle modulariseringenvolgens de procedure van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs. De Vlor adviseert de voorstellen van modulaire opleidingsprofielen (structuurschema's met basiscompetenties) die een decretale stuurgroep van inrichtende machten en personeel vanaf schooljaar 2008-2009 zal voordragen. Na advies van de Vlor worden ze vastgelegd bij besluit van de Vlaamse Regering (zie punt 9.2).

5.3.1 Modularisering basiseducatie

De basiseducatie wordt vandaag volledig modulair georganiseerd. De modularisering van het aanbod verliep in twee fasen. De inspectie volwassenenonderwijs evalueerde in 2005 de eerste fase van de modularisering en in het schooljaar 2006-2007 de tweede fase. Op eigen initiatief heeft de Raad Levenslang en Levensbreed Leren een advies uitgebracht over de tweede fase van de modularisering van de basiseducatie.⁷⁵

Voor de transparantie en de communicatie vindt de raad de modularisering alleszins een meerwaarde. De opleidingsprofielen creëerden een duidelijk kader, met ontwikkelingsdoelen per opleiding en per module. Daardoor kunnen de centra duidelijker communiceren met cursisten en

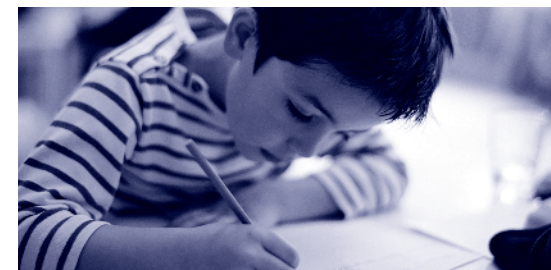
externe partners over het aanbod en over de mogelijke leerwegen. In de tweede fase kregen de centra meer tijd om de implementatie van opleidingsprofielen voor te bereiden. Dat is een goede zaak geweest.

Sommige uitgangspunten van de overheid om de modulaire structuur in te voeren, worden echter niet door de praktijk bevestigd. Zo ervaren veel cursisten de evaluaties op het einde van elke module eerder als een hinderpaal dan als een tussentijdse succesbeleving. Modulair onderwijs blijkt ook niet altijd synoniem voor meer flexibiliteit. Een aantal leervragen die tot de maatschappelijke opdracht van de basiseducatie behoren, blijken inhoudelijk niet altijd even goed in de modules te "passen". Ook organisatorisch laten de modules zich niet altijd goed inpassen in een schooljaar.

De raad meent ten slotte dat veel mogelijkheden tot samenwerking en afstemming met de CVO's, en dan vooral met het tweedekansonderwijs, maar ook met VDAB, SYNTRA en SoCiuS, vandaag nog onderbenut zijn. De toekomst heeft nog heel wat uitdagingen voor de sector. De raad vernoemt de nood aan voldoende begeleiding en verdere deskundigheidsontwikkeling.

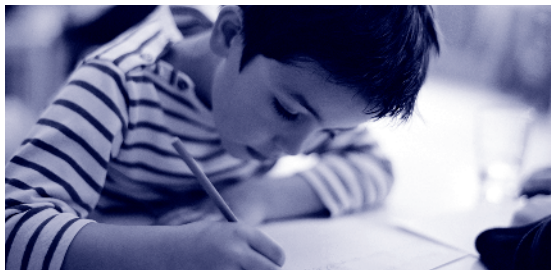
5.3.2 Modularisering in secundair onderwijs

Het project modularisering in het secundair beroepsonderwijs liep dit schooljaar af. In het advies over onderwijsdecreet XVIII noemt de Vlor het onaanvaardbaar dat de overheid het experiment met de modularisering van het secundair onderwijs organiek verderzet zonder de bijkomende middelen die het vroeger genereerde als project.⁷⁶ De raad vindt dat het experiment beter wordt verlengd met voldoende middelen voor omkadering tot het debat over de hervorming van het secundair onderwijs afgerond is.

⁷⁵ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de tweede fase van de modularisering van de basiseducatie, 24 juni 2008

⁷⁶ ALGEMENE RAAD, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, XVIII, 24 januari 2008

De scholen, schoolteams en alle andere betrokkenen die zich ter plaatse hebben ingezet om het modulair onderwijs de afgelopen jaren zo goed mogelijk uit te bouwen, komen dan niet in de kou te staan. Intussen zou men de nodige ruimte moeten scheppen voor een grondige nieuwe evaluatie, reflectie en overleg over het modulariseringsconcept zelf.

Daarnaast vraagt de raad zich af of het modulair experiment in het beroepssecundair onderwijs wel de beoogde meerwaarde heeft gebracht en of het zijn vijf doelstellingen⁷⁷ wel heeft gehaald. Er is geen actueel wetenschappelijk onderzoek of objectieve evaluatie die dit bevestigt.

Dit project is één specifieke manier om modularisering in de praktijk te brengen. In discussies over modularisering moet men altijd goed het onderscheid maken tussen modularisering als principe en de concrete invulling die het krijgt. Het experiment modularisering kan ook niet los worden gezien van de afwikkeling van andere belangrijke verwante dossiers zoals het HBO, leren en werken, de proeftuinen en de geplande hervorming van het secundair onderwijs.

De Vlaamse Onderwijsraad vindt de invoering van een modulaire aanpak in het **deeltijds beroepssecundair onderwijs** een goede zaak op voorwaarde dat dit geen veralgemening wordt van het tijdelijk project modulaire organisatie van het onderwijsaanbod in de deeltijdse leersystemen.⁷⁸ Hij wenst dat het decreet "leren en werken" zich beperkt tot het principe van modularisering, zonder een inhoudelijk concept in te vullen of timing vast te leggen. Daarover moeten alle partners samen nadenken. Volgens de raad moet eenzelfde module in verschillende opleidingen kunnen voorkomen en moet een jongere opleiding op elk ogenblik van het schooljaar kunnen starten en spreiden over één of meer schooljaren. Uiteraard is een overgangperiode nodig waarin het DBSO ook niet-modulair georganiseerd kan worden.

6 Breder opdracht van onderwijs

6.1 Eindtermen en ontwikkelingsdoelen

In zijn beleidsnota kondigde minister Vandenbroucke een aanpassing van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen aan. Uit de toelichting van een vertegenwoordiger van de minister op 26 oktober 2007, bleek dat de minister enkele pakketten eindtermen uit het basis- en secundair onderwijs (basisvorming en vakoverschrijdende eindtermen) wenste aan te passen. Voor het basisonderwijs waren wijzigingen op komst aan de eindtermen Wereldoriëntatie (domein natuur en technologie; ook ontwikkelingsdoelen), Nederlands en Frans. Voor het secundair onderwijs aan de eindtermen Nederlands, technologische opvoeding, natuurwetenschappen en moderne vreemde talen (1ste graad, A-stroom); aan de ontwikkelingsdoelen van dezelfde 'leergebieden' voor de 1ste graad B-stroom; aan de ontwikkelingsdoelen OKAN⁷⁹ en aan de vakoverschrijdende eindtermen en ontwikkelingsdoelen.

6.1.1 Standpunten over de werkwijze

Ruim voor hij een adviesvraag zou ontvangen, bezorgde de Vlor aan de minister zijn standpunt over de werkwijze, zodat de minister nog met zijn bezorgdheden rekening kon houden.⁸⁰ Bovendien hield de raad op die manier zijn visie over het proces goed gescheiden van zijn inhoudelijk oordeel over de aanpassingen.

In de eerste plaats stelde de Vlor vast dat de evaluatie van de eindtermen, de vrijgave van de conclusies van die evaluatie en de aanpassing van de eindtermen zelf niet altijd erg coherent verliepen. De verschillende fases zijn onvoldoende duidelijk van elkaar onderscheiden. Hij had ook diverse bedenkingen bij de volledigheid van de evalu-

77 1) meer leerlingen beëindigen het secundair onderwijs met een kwalificatie; 2) het welbevinden van leerlingen verhogen door tussentijdse 'succesbeleving'; 3) flexibele afstemming op de arbeidsmarkt;

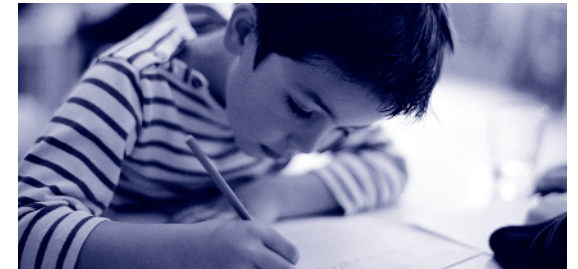
4) levenslang leren stimuleren; 5) onderwijsaanbod doorzichtig maken

78 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap, 18 maart 2008

79 OKAN = Onthaalklas anderstalige nieuwkomers

80 ALGEMENE RAAD, Standpunt over de wijze van aanpassen van de eindtermen; 10 januari 2008 (einddocument)

atie, de timing en het gebruik van het evaluatieproces. De raad pleitte voor een coherente en gefaseerde aanpak op grond van een duidelijk vooraf afgesproken methodologie. Deze procedure zou best ook zo in regelgeving vastgelegd worden.

Hij vroeg om de studiebelasting voor de leerlingen goed te bewaken, ruimte vrij te houden voor leerplandoelen en het pedagogisch project van de school en voor de leraar om nog eigen initiatieven te nemen en in te spelen op de interesses en vragen van leerlingen. Als onderdelen van de eindtermen worden gewijzigd, dan mag dat de evenwichten tussen de vakken of de (verticale en horizontale) samenhang met de globale leerlijnen niet verstoren.

De aanpassingen mogen evenmin definitieve keuzes opleggen in lopende discussies, bijvoorbeeld over leerzorg, de overgang van basis- naar secundair onderwijs, of een mogelijke hervorming van het secundair onderwijs. De raad wees erop dat eventuele aanpassingen ook zullen gelden in de basiseducatie en het tweedekansonderwijs; zij moeten daar dus ook hanteerbaar zijn.

Aangezien men de eindtermen partieel aanpast, moet het bestaande referentiekader behouden blijven. Anders krijgen de eindtermen een verschillende benadering naargelang van de vakken/leergebieden, de onderwijsniveaus of zelfs onderdelen ervan (bijv. WO). Om het ingewikkelde kader van eindtermen en ontwikkelingsdoelen hanteerbaar te houden voor leerplanmakers, schoolteams en individuele leerkrachten, is dat absoluut niet wenselijk. De Vlor vroeg uitdrukkelijk om de bestaande leergebieden in het **basisonderwijs** te respecteren en *wereldoriëntatie* als geïntegreerde benadering te behouden. Een meer domeingerichte aanpak, zoals in het secundair onderwijs, is niet wenselijk. Domeinen als Tijd en ruimte, Mens en maatschappij horen in WO evenveel aandacht te krijgen als het domein Natuur.

6.1.2 Nederlands en moderne vreemde talen

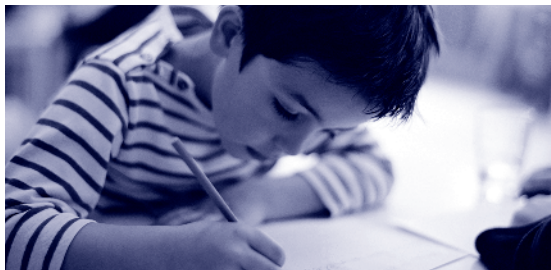
Het advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen bevat eerst een gemeenschappelijk advies van de raden Basisonderwijs, Secundair Onderwijs en Levenslang en Levensbreed Leren met opmerkingen die gelden voor de drie niveaus en opmerkingen over de implementatie in het volwassenenonderwijs. Daarna volgen twee deeladviezen van de Raad Basisonderwijs en van de Raad Secundair Onderwijs over de herzieningen voor hun onderwijsniveau.⁸¹

De raad beoordeelde enkel de uitgangspunten, eindtermen en ontwikkelingsdoelen die herzien worden. Hij schaaft zich achter het globale concept waarop de eindtermen stoelen en steunt de uitdrukkelijke keuze van de overheid voor een communicatieve aanpak. Dat taalbeschouwing voortaan ook wordt gericht op doeltreffende communicatie stemt hem eveneens tevreden. (Voor de inhoudelijke beoordeling zie punt 6.3)

6.1.3 Wereldoriëntatie, wetenschappen en vakoverschrijdende eindtermen

De raad heeft zich voorbereid op de adviesvraag over de aanpassing van de eindtermen *wereldoriëntatie* voor het lager onderwijs, *natuurwetenschappen* en *technologische opvoeding* voor het secundair onderwijs en de *vakoverschrijdende eindtermen* in het secundair onderwijs. Op 1 juli organiseerde hij een startmoment om de leden van de talrijke lees- en werkgroepen vertrouwd te maken met de werkwijze, de algemene principes en de visie die de raad volgt bij het beoordelen van de voorstellen. Begin juli ontving de raad de adviesvraag; in september zal hij het advies uitbrengen.

⁸¹ RAAD BASISONDERWIJS, RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen, 21 mei, 5 juni en 26 mei 2008

De simultane invoering van verschillende pakketten van herziene eindtermen zal in de overgangsfase zowel van leerplanmakers, begeleiders en navormers als van de individuele leerkrachten veel bijkomend werk vragen en dan vooral van de leerkrachten in het lager onderwijs, die alle wijzigingen gelijktijdig moeten implementeren. Daarom vraagt de Vlor aan de minister om in de regelgeving de tijd te voorzien die nodig is om de nieuwe eindtermen en ontwikkelingsdoelen te implementeren.

6.2 Ontwikkelingsdoelen buitengewoon onderwijs

Sinds tien jaar werkt het buitengewoon onderwijs systematisch met ontwikkelingsdoelen en met handelingsplanning. Er is tijdens die jaren een expertise opgebouwd waaruit zowel de mérites als de problemen van het bestaande stelsel duidelijk worden.

Al in zijn eerste advies over ontwikkelingsdoelen in 1998 stelde de Vlor voor om het stelsel van ontwikkelingsdoelen na een zestal jaar te evalueren. Aangezien de overheid geen initiatieven neemt, acht de raad het na tien jaar wenselijk om enkele aandachtspunten en eerste vaststellingen over de werking en de impact van de ontwikkelingsdoelen in het buitengewoon onderwijs op een rijtje te zetten. Hij wil zo het debat alvast openen.

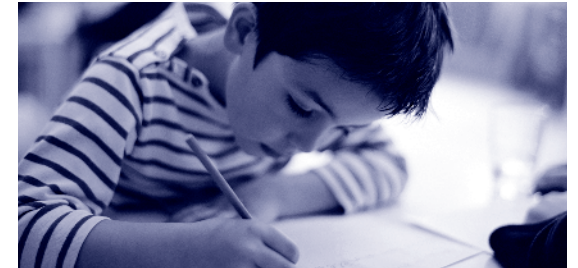
Dankzij het systeem van de ontwikkelingsdoelen kunnen scholen een evenwicht vinden tussen de maatschappelijke verwachtingen ten aanzien van het (buitengewoon) onderwijs, en kunnen ze een ontwikkelingsgericht traject op maat van het kind uitwerken. Het laat toe dat verschillende leden van een schoolteam met een verschillende expertise en achtergrond goed samenwerken in het belang van de leerling.

In een gezamenlijk advies stippen de raden basis- en secundair onderwijs wel problemen aan met de overzichtelijkheid en de formulering van de ontwikkelingsdoelen.⁸²

- Het buitengewoon basisonderwijs kent talrijke referentiekaders: de ontwikkelingsdoelen van verschillende types en de eindtermen uit het gewoon onderwijs. In het buitengewoon secundair onderwijs is de onduidelijkheid minder groot, al kan men ook hier teruggrijpen naar de eindtermen van het gewoon onderwijs en de ontwikkelingsdoelen van het basisonderwijs.
- De ontwikkelingsdoelen vormen een omvangrijk pakket leerdoelen met een ongelijk abstractieniveau
- De benamingen van de leer- en ontwikkelingsdomeinen en van hun onderdelen zijn ondoorzichtig, zeker in samenhang met de leergebieden uit de eindtermen.
- De ontwikkelingsdoelen stimuleren te weinig de samenhang tussen het basisonderwijs en het gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (bijv. technische en technologische component).

In het advies pleiten beide raden voor een geleidelijk en pragmatisch aanpassingsproces voor de ontwikkelingsdoelen. De Vlor vraagt om de ontwikkelingsdoelen te ordenen volgens dezelfde leer- en ontwikkelingsgebieden (en de onderdelen ervan) als de eindtermen.

De ontwikkelingsdoelen worden best zoveel mogelijk generiek geformuleerd over de types heen. Indien nodig kan men naast de algemene ontwikkelingsdoelen een beperkte set van specifieke ontwikkelingsdoelen toevoegen, die inspelen op de specifieke leer- en ontwikkelingsbehoeften van bepaalde doelgroepen. In zijn advies over de ontwikkelingsdoelen type 3 sluit de Raad Basisonderwijs zich bij deze stelling aan en vraagt een set specifieke ontwikkelingsdoelen voor kinderen met gedrags- en emotionele stoornissen. De Raad Basisonderwijs vindt een afzonderlij-

ke set van ontwikkelingsdoelen voor jongeren met autisme en autismespectrumstoornissen eveneens wenselijk.⁸³

De leergebieden 'leren leren' en *sociaal-emotionele ontwikkeling* moeten echter verder gedefinieerd blijven als specifieke leergebieden. In het gewoon onderwijs hebben die eindtermen een vakoverschrijdend karakter.

De Vlor pleit ervoor om de ontwikkelingsdoelen als globale streefdoelen te omschrijven met een gelijk abstractieniveau. De ontwikkelingsdoelen die decretaal bekrachtigd moeten worden, bevatten geen details en zeker geen voorbeelden. Scholen hebben de vrijheid om zelf specifieke keuzes te maken en bepaalde didactische invullingen te kiezen. De overheid hoeft enkel ontwikkelingsdoelen te formuleren en de uitgangspunten die deze ontwikkelingsdoelen schragen. De schoolteams ondersteunen, is geen kerntaak van de overheid maar van de pedagogische begeleidingsdiensten.

Probleemverkenning

De Vlor had aanvankelijk de intentie om over een nieuw kader voor ontwikkelingsdoelen en een eventuele nieuwe vormgeving, een probleemverkenning te houden. Na het seminarie met de deskundigen is dat proces stilgelegd, onder meer omdat men tot de vaststelling kwam dat er niet veel wetenschappelijk materiaal voorhanden was. De voorbereiding had wel voldoende materiaal opgeleverd voor een advies. De raad vraagt daarin ook om een verantwoording van de leer- en ontwikkelingsgebieden en van ontwikkelingsdoelen sterker wetenschappelijk te onderbouwen.

6.3 Talenonderwijs

6.3.1 Eindtermen Nederlands en moderne vreemde talen

De raden basis-, secundair en volwassenenonderwijs formuleerden op 21 en 26 mei en 5 juni 2008 het advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen.⁸⁴

Conceptuele beoordeling

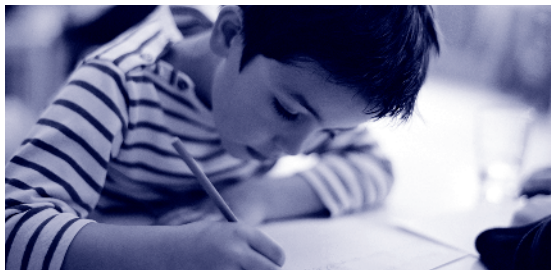
De Vlor vindt de strategieën voor het vak Nederlands logisch opgebouwd en intern coherent. De strategieën voor moderne vreemde talen zijn veel minder samenhangend en zijn geformuleerd op verschillende niveaus van operationalisering. De Vlor vraagt om de interne logica, de gedetailleerdheid, de opbouw en de manier van formuleren van deze strategieën te herbekijken en dan vooral de discrepantie tussen operationele en algemene strategieën.

De Vlor houdt vast aan de visie op het vreemdetalenonderwijs in het basisonderwijs uit de talenbeleidsnota: vertrekken vanuit talensensibilisering voor vreemde talen en over taalinitiatie Frans naar formeel taalonderwijs evolueren. Zij zit ook verwerkt in het boek *Frans leren in de basisschool* van de Raad Basisonderwijs (zie 6.3.2). De Vlor wenst die visie terug te vinden in de uitgangspunten voor moderne vreemde talen.

De raad gaat akkoord met de invoering van ontwikkelingsdoelen Frans voor de 1ste graad van de B-stroom, eindtermen voor één moderne vreemde taal in het BSO en voor twee moderne vreemde talen in TSO en KSO. Hij maakt zich onder meer wel de bedenking waar die lessen vandaan moeten komen. Hij waarschuwt voor het risico op meer ongekwalificeerde uitstroom en vraagt om de invoer-

⁸³ RAAD BASISONDERWIJS, Advies over de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon basisonderwijs; type 3, 21 mei 2008

⁸⁴ RAAD BASISONDERWIJS, RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen, 21 mei, 5 juni en 26 mei 2008

ring van eindtermen moderne vreemde talen in het BSO na enkele jaren te evalueren.

De Vlor onderschrijft globaal de nieuwe ontwikkelingsdoelen Nederlands voor nieuwkomers in het secundair onderwijs. Hij aanvaardt dat er algemene doelen komen voor de onthaalklas, maar vraagt zich af of algemene doelen voor Nederlands wel de beste keuze is. Hij vraagt aan de Entiteit Curriculum om die algemene doelen met een breder samengestelde ontwikkelingsgroep te herbekijken.

De overheid neemt zich voor om interculturele gerichtheid overal in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen op te nemen. De Vlor steunt dat maar vraagt om de begrippen 'cultureel erfgoed' en 'referentiekader' in de uitgangspunten te verduidelijken.

De raad beaamt dat het Europees Referentiekader voor Talen (ERK) een referentiekader kan bieden om niveaus van taalbeheersing concreet te vertalen in eindtermen en ontwikkelingsdoelen. Hij vraagt de minister wel om in alle communicatie duidelijk te stellen dat leerplanmakers zich enkel moeten richten op de eindtermen en de ontwikkelingsdoelen.

Praktijkgerichte beoordeling

De Vlor denkt dat de *strategieën voor moderne vreemde talen* niet haalbaar zijn op het einde van het lager onderwijs, na twee jaar Frans. Hij vraagt de minister een juridisch sluitende oplossing te zoeken om deze eindtermen voor het basisonderwijs een statuut te geven dat hen 'na te streven' maakt in plaats van 'te bereiken'. Als het lager onderwijs deze eindtermen moet nastreven en het secundair onderwijs ze moet bereiken, ontstaat voor deze strategieën een logische leerlijn vanuit het basis- naar het secundair onderwijs.

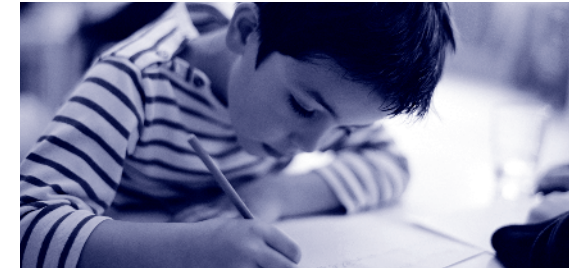
De Vlor vraagt aan de overheid om in de eindtermen lager onderwijs duidelijk aan te geven wat moet bereikt worden in het lager onderwijs en waarop kan voortgebouwd worden in het secundair onderwijs. Sommige eindtermen en ontwikkelingsdoelen hebben de nuancering 'op hun niveau' meegekregen, andere niet. Deze nuancering is één van de manieren om progressie in de eindtermen en ontwikkelingsdoelen in te bouwen. De Vlor verzoekt om die nuancering 'op hun niveau' consequent op te nemen waar nodig.

De partiële en gefaseerde herziening van de eindtermen voor talen heeft ook gevolgen voor het studiegebied **Algemene vorming** in het volwassenenonderwijs. De herziening van de eindtermen moderne vreemde talen houdt geen rekening met de bepalingen uit het decreet volwassenenonderwijs die voor de aanvullende algemene vorming het onderscheid tussen TSO en BSO doen verdwijnen.

De Vlor vraagt aan de overheid te wachten tot alle herzieningen afgerond zijn, alvorens initiatieven te nemen voor de herziening van de opleidingsprofielen van het studiegebied Algemene vorming in het volwassenenonderwijs en voor de implementatie in de basiseducatie. De overheid moet daarbij maximaal rekening houden met het doelpubliek van de basiseducatie en van de aanvullende algemene vorming.

De Vlor begrijpt dat de minister de herziene eindtermen en ontwikkelingsdoelen zo vlug mogelijk wil invoeren. Maar wijst op het risico dat daardoor een breuk in de leerlijnen kan ontstaan. Hij vraagt zich af of voor de leerlingen die bij die invoering betrokken zullen zijn, de doelstellingen wel gehaald zullen worden. Dit is vooral een probleem voor Frans bij de overgang van lager naar secundair onderwijs. Principeel is de Vlor voorstander van een progressieve invoering van de herzieningen.

6.3.2 Frans leren in de basisschool

Met de publicatie van *Frans leren in de basisschool* wil de Raad Basisonderwijs het bewustwordingsproces stimuleren om kinderen al op heel jonge leeftijd te laten kennismaken met het Frans.⁸⁵ Cruciaal is een spontane en muzisch-creatieve aanpak. Doorspekt met getuigenissen uit de praktijk is het een pleidooi om in te spelen op het aangeboren gemak waarmee kinderen vreemde talen leren.

Het boek informeert over de beleidscontext, talensensibilisering, taalinitiatie en formeel vreemdetalenonderwijs. Het vertelt waarop een schoolteam moet letten als het een beleid voor Frans wil uitdenken en uitvoeren. Het gaat in op de competentievereisten van de leraren, bijscholingen, de rol van pedagogische begeleiding, overheid, lerarenopleiding, enz. Het is geen handboek of handleiding maar houdt de blik wel altijd op de praktijk gericht. Het bevat ook tips en informatie over taalmethoden, bronnen, materiaal, enz.

Sinds 2004 is Frans in Vlaanderen een verplicht leergebied in het vijfde en zesde leerjaar. Basisscholen mogen vreemdetaalinitiatie aanbieden; met voorrang voor Frans. (Het boek gaat niet in op de specifieke situatie in Brussel.) De Vlor vindt het wenselijk dat het hele schoolteam daar bij betrokken is en een aanpak uitwerkt op maat van de schoolpopulatie. De werkgroep Vreemde Talen van de Raad Basisonderwijs betrok dit en vorig werkjaar verschillende ervaringsdeskundigen bij de voorbereiding van deze publicatie.

De raad organiseerde bij het verschijnen van deze publicatie een studiedag op vrijdag 22 februari 2008 in Schaarbeek. Meer dan 200 deelnemers volgden de uiteenzettingen van deskundigen over taalverwerving Frans en de werkwinkels over praktijkvoorbeelden.

6.3.3 Taalregeling in het hoger onderwijs

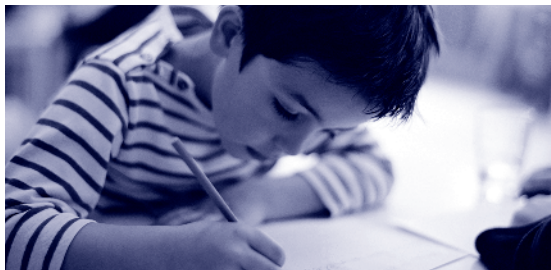
De Raad Hoger Onderwijs heeft op vraag van de minister geadviseerd om de taalregeling in het Vlaamse hoger onderwijs beperkt te versoepelen.⁸⁶ Dat kan de internationale uitstraling en mobiliteit ten goede komen en ook voor de Vlaamse studenten voordelig zijn. De instellingen en de overheid moeten dan wel maatregelen nemen om mogelijke negatieve gevolgen op te vangen.

De raad vindt dat

- opleidingsonderdelen volledig in een andere taal aangeboden kunnen worden;
- in bacheloropleidingen tot 30 studiepunten van de 180 in een andere taal georganiseerd mogen worden, zodat instellingen een volledig anderstalig semester kunnen inrichten. Instellingen zouden het best samenwerken om kwaliteitsvolle en internationaal aantrekkelijke trajecten te ontwerpen;
- een volledige masteropleiding in een andere taal mogelijk moet worden, op voorwaarde dat een student binnen het betrokken studiegebied elders in Vlaanderen een Nederlandstalige master kan volgen. Andersstalige masteropleidingen hoeven allerm minst specifiek voor buitenlandse studenten bedoeld te zijn. De vertegenwoordigers van de studenten in de raad willen niet zo ver gaan.

Een beperkte versoepeling van de taalregeling is, volgens de raad, een van de instrumenten om de internationale mobiliteit te stimuleren. Het versterkt de internationaliseringscultuur, bevordert meertaligheid, verbetert de positie van instellingen in de internationale onderzoeksgemeenschap en creëert *internationalisation@home*.

De raad vindt het evenwicht tussen Nederlandse en anderstalige opleidingen erg belangrijk om te vermijden dat de eigen taal niet in de verdrukking komt. Toch verwacht hij

KUS-project

In het kader van het Vlor-project Kunst Uit Scholen (KUS) hangen in de gangen en vergaderzalen van het Vlor-secretariaat kunstwerken van leerlingen uit het kunstonderwijs. Met het KUS-project haalt de onderwijsraad de banden aan tussen het kunstonderwijs en het onderwijsveld. De kunstwerken worden halfjaarlijks vervangen, zodat verscheidene kunstscholen de kans krijgen om het werk van hun leerlingen en leraren te exposeren. De Vlor stuurt daarvoor een oproep naar instellingen DKO, KSO en HKO van een bepaalde provincie. Dit jaar waren de kunstwerken afkomstig van leerlingen van

- de! Kunsthumaniora uit Antwerpen
- Provinciale Kunsthumaniora Hasselt
- KA Geel
- Middenschool en KA Campus Russelberg uit Tessenderlo

geen overwoekering van Engelstalige opleidingen – daar hebben de Vlaamse instellingen overigens niet de middelen voor, zeker niet in de bacheloropleidingen. Ook in andere Europese landen is, zelfs zonder taalbeperking, geen sprake van een overwoekering.

Anderstalige opleidingsonderdelen of masteropleidingen kunnen de moeilijkheidsgraad van de opleiding vergroten en een bijkomende drempel vormen om met de opleiding te beginnen. Dat zal waarschijnlijk zwaarder doorwegen bij doelgroepstudenten en zou dus de democratisering van het onderwijs kunnen belemmeren. Daarom beklemt de raad dat de instellingen en de overheid maatregelen moeten nemen om eventuele nadelen van een soepele taalregeling op te vangen. De instellingen moeten de meerwaarde van een anderstalige master aantonen en een gecoördineerd talenbeleid voeren. Ook de talenkennis van hun docenten moet op peil zijn. De overheid moet het recht op een examen in het Nederlands garanderen en middelen uittrekken om ondersteunende faciliteiten mogelijk te maken en docenten te professionaliseren.

6.4 Onderwijs en Kunst

6.4.1 Overleg kunstonderwijs

In het overlegplatform Kunstonderwijs hebben vertegenwoordigers van het deeltijds kunstonderwijs (DKO) het kunstsecundair onderwijs (KSO) en het hoger kunstonderwijs (HKO) en de lerarenopleiding verder overlegd over de aansluitingsproblematiek. De Vlor organiseerde op 22 november 2007 een studie- en discussiedag daarover. Vertrekbasis was de discussietekst over de aansluiting vanuit KSO & DKO op het HKO die het overlegplatform vorig werkjaar had opgesteld. De hoofdvraag was hoe leerlingen uit het DKO en uit het KSO in de beste omstandigheden

verder kunnen studeren in het HKO. Een eerste concreet resultaat van de debatten is een lijst met aandachtspunten waar hogescholen kunnen op letten wanneer ze informatie geven over hun toelatingsproeven.

Het overlegplatform houdt zich ook klaar om te adviseren over de aanbevelingen van de klankbordgroep Kunst- en cultuureducatie die de overheid heeft opgestart na het Bamfordrapport.

6.4.2 Deeltijds kunstonderwijs

De commissie Deeltijds Kunstonderwijs heeft onder meer het advies over de programmatie van instellingen, filialen, graden en studierichtingen in het DKO voorbereid.⁸⁷ De commissie beoordeelt de aanvragen volgens vastgelegde criteria. Van de acht aanvragen adviseerde de raad er zeven positief en één negatief.

Op 27 juni heeft de overheid de beleidsplannen voor het DKO toegelicht voor de leden van de commissie DKO en de Raad Levenslang en Levensbreed Leren. De Vlor zal verder reflecteren over de resultaten die de departementale werkgroepen tot dusver hebben bereikt.

6.4.3 Hoger kunstonderwijs

De Raad Hoger Onderwijs spreekt zich overwegend positief uit over de discussienota hoger kunstonderwijs van minister Vandenbroucke.⁸⁸

De raad is tevreden dat de minister geluisterd heeft naar de inbreng vanwege het HKO. De leden zijn echter niet helemaal gelukkig met de hertekening van het HKO die de minister nastreeft. Zij zijn er niet van overtuigd dat er minder studenten moeten toegelaten worden. De raad ziet een centraal toelatingsexamen helemaal niet zitten en begrijpt niet zo goed waarom bepaalde opleidingen hervormd zou-

den moeten worden naar een professionele opleiding. De discussienota legt ook geen verband met de conclusies van de commissie-Soete.

6.5 Project gezondheidsbevordering

De gezondheidscoördinator, aangestuurd door de commissie Gezondheidsbevordering, heeft tijdens het derde jaar van het project het strategisch plan 'Op uw gezondheid' verder uitgevoerd.

De Vlor organiseerde opnieuw provinciale studiedagen *Vitaminen voor een gezondheidsbeleid*; dit keer voor vertegenwoordigers van het schoolteam en CLB. Omdat de vijf geplande studiedagen zo'n succes kenden, werd nog een zesde studiedag in Brussel gehouden. In totaal bereikte de Vlor ongeveer 1200 onderwijsmensen. Zij vernamen wat de inspectie en het kabinet van scholen verwachten. Pedagogische begeleiders en CLB-vertegenwoordigers schetsten hoe scholen een gezondheidsbeleid kunnen ontwikkelen en uitvoeren volgens de principes van de kwaliteitscirkel. In de namiddag presenteerden scholen en gezondheidsexperts goede praktijkvoorbeelden.

De werkgroep Trajectbegeleiding overlegde met het kabinet Welzijn, Gezondheid en Gezin en met het Agentschap Welzijn en Gezondheid, over een gemeenschappelijke zienswijze om scholen te begeleiden bij het bevorderen van het psychosociaal en mentaal welbevinden van hun leerlingen. Men plant volgend werkjaar gemeenschappelijke acties. Met vertegenwoordigers van de lerarenopleiding is overlegd over concrete ondersteuning aan de opleiding van toekomstige leraren.

De gezondheidscoördinator heeft het strategisch plan 'Op uw gezondheid' voorgesteld op studiedagen van externen.⁸⁹ Zij was de gesprekspartner van het VIG over de voorbereiding van de gezondheidsconferentie Voeding en

Beweging (oktober 2008).

Vorig jaar bereidde de commissie Gezondheidsbevordering het Vlor-advies over de strengere rookreglementering op scholen voor.⁹⁰ Zij heeft dit thema opgevolgd en aangedrongen op ondersteuning voor scholen waar de nieuwe reglementering moeilijk implementeerbaar is.

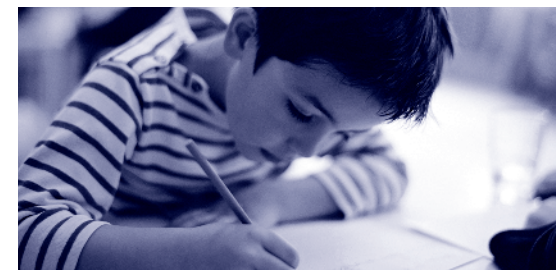
Op de website www.gezondopschool.be zijn de linken met achtergrondinfo, actiematerialen en ondersteuning voor schoolteams, leraren, leerlingen en ouders uitgebreid. Er is een gegevensbank toegevoegd van organisaties waar scholen een beroep op kunnen doen bij het uitwerken van hun gezondheidsbeleid. De opmaak van de site is opgefrist en hij zal nog in 2008 het Anysurfer-label behalen.

Het project probeert ook ouders en leerlingen te sensibiliseren voor het gezondheidsbeleid. Zoals twee jaar geleden voor de scholen gebeurde, is een oproep gelanceerd aan ouderverenigingen en leerlingenraden om hun acties bekend te maken. Goede voorbeelden van gezondheidsacties krijgen een aangepaste beloning (spelkoffer of fruitabonnement) en worden opgenomen op de website.

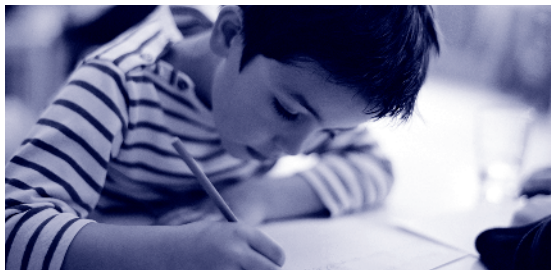
De werkgroep Ouder- en Leerlingensensibilisatie heeft een kookmethodiek ontwikkeld voor leerlingen van de derde graad van het secundair onderwijs. Bedoeling is dat leerlingenraden het initiatief nemen om samen met een begeleider een gezonde kooksessie te organiseren op school. Leerlingen doen zo ervaring op met het klaarmaken van lekkere en gezonde maaltijden. Het materiaal wordt in de herfst van 2008 voorgesteld.

6.6 Frisdranken op school

Op vraag van de minister van Onderwijs en Vorming heeft de Vlor een advies over frisdranken op school geformu-

89 o.a. van het BVLO (Vlaamse leraren lichamelijke opvoeding) en VELEWE (leraren wetenschappen). Het VIG is het Vlaams Instituut voor Gezondheidspromotie.
90 ALGEMENE RAAD, Advies over een uitbreiding van de rookreglementering op scholen, 22 maart 2007

leerd.⁹¹ De raad gelooft dat scholen er beter in zullen slagen om hun leerlingen aan te zetten om gezond te drinken als hun inspanningen passen in een globaal gezondheidsbeleid. Een beleid rond het frisdrankverbruik op school zou dus best passen in het totale kader van het project 'Gezondheidsbevordering op school'.

In lijn met zijn visie op vernieuwingsprojecten wil de raad dat scholen zelf de concrete uitwerking van hun frisdrankenbeleid in handen kunnen nemen. Hij rekent daarvoor op het beleidsvoerend vermogen van scholen.

De Vlor pleit wel voor een verschil in aanpak tussen basis- en secundair onderwijs. De raad adviseert dat basisscholen geen frisdranken zouden toelaten in het dagelijks aanbod (middagmaal, pauzes). Voor het secundair onderwijs acht de Vlor dat verbod niet aangewezen. Leerlingen secundair onderwijs worden geacht een grotere keuzebekwaamheid te ontwikkelen. De minister kan secundaire scholen beter aanmoedigen om een evenwichtig drankenaanbod te voorzien.

Alle basis- én secundaire scholen moeten hun leerlingen wel gratis drinkbaar water aanbieden, vindt de Vlor. Dat betekent dat de watervoorzieningen maximaal toegankelijk moeten zijn en dat de dagindeling de leerlingen moet toelaten op verschillende momenten van de dag water te drinken.

De Vlor pleit verder voor een gerichte informatiecampagne met voedingsdeskundige aanbevelingen over dranken. De actieve voedingsdriehoek (met aandacht voor bewegen) kan het referentiekader zijn. Deze overheids campagne moet zich op de scholen richten en leerlingen en ouders maximaal betrekken.

7 Onderwijsaanbod en organisatie in het leerplichtonderwijs

7.1 Programmatie en rationalisaties in het basisonderwijs

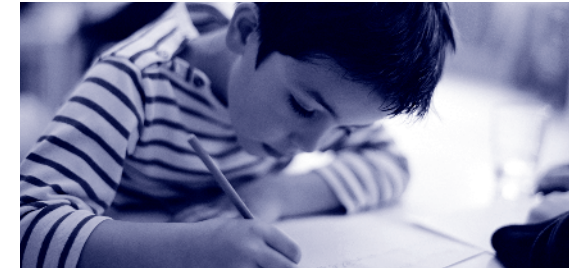
Onderwijsdecreet XVII voerde een genadejaar in voor basisscholen die hun leerlingenaantal zien zakken onder de rationalisatienorm die van toepassing is op hun school. Daardoor hoeven ze geen aanvraag voor een afwijking op de rationalisatienormen aan te vragen en hoeft de Raad Basisonderwijs daarover geen advies meer uit te brengen.

De Raad Basisonderwijs geeft ook niet langer advies over programmaties in het gewoon basisonderwijs. De nieuwe regelgeving in verband met programmatie spreidt de oprichtingsperiode over 6 jaar in plaats van 4 jaar, zonder dat de norm op het einde hoger komt te liggen dan tot 2007 het geval was. Daardoor kunnen scholen gemakkelijker de nieuwe tussennormen halen.

7.2 Programmatie in het secundair onderwijs

De procedure voor het aanvragen en beoordelen van voorstellen voor nieuwe studierichtingen in het gewoon voltijds secundair onderwijs is sinds dit werkjaar losgemaakt van de programmatieaanvragen van de scholen zelf. Voorgestelde wijzigingen van het studieaanbod worden eerst door een beoordelingscommissie van de overheid gewikt en gewogen. De Vlor geeft in dat stadium advies. Pas nadat een nieuwe studierichting goedgekeurd is, kunnen scholen er een programmatieaanvraag voor indienen vóór 31 november. Op advies van de Vlor is er vanaf 1 september 2008 nog slechts één indieningsdatum voor aanvragen

van nieuwe studierichtingen – vóór 31 januari – in plaats van twee.⁹²

Wijzigingen studieaanbod

De Raad Secundair Onderwijs staat achter de oprichting van een specialisatiejaar *Bouw historische muziekinstrumenten* in het BSO. De gestegen belangstelling voor barok- en oude muziek doet ook de vraag stijgen naar replica's van de historische instrumenten uit die periode, om de juiste klankkleur te bekomen.

De oprichting van een specialisatiejaar *Tandartsassistentie* in het TSO (studiegebied Personenzorg) adviseert de Vlor ook positief. Op basis van zijn eigen omgevingsanalyse stelt de Vlor voor om in het studiegebied Tandtechnieken een specialisatiejaar *Aspirant-dentaaltechnicus* (TSO3) op te richten. (zie punt 3.1.3)

In het studiegebied Sport wenst de minister een vereenvoudigd aanbod Topsport met telkens één studierichting in ASO, TSO en BSO. Het schrappen van *Wiskunde-topsport* en *Moderne talen-topsport* in ASO3 keurt de raad af, het schrappen van *Handel-topsport* (TSO2 en 3) niet. De raad vroeg om nog niet te beslissen over de invoering van topsportrichtingen in het BSO⁹³ omdat hij daarover een grondig advies wil uitbrengen. De voorgestelde naamsveranderingen "Sport" naar *Sportwetenschappen* (ASO2) en "Wetenschappen-sport" naar *Sportwetenschappen* (ASO3) keurt de raad af; de erkenning van *Moderne talen-sport* (ASO3) en *Wiskunde-sport* (ASO3) eveneens. Ten slotte stelt de raad voor om het specialisatiejaar "Sport en vrijetijdsanimatie" (TSO 3) om te vormen tot *Sport en fysiek-actieve vrijetijdsbesteding* en niet "Sportclub- en fitnessuitbater".

De aanvragen voor een studierichting *Duurzaam wonen en verzorgen* (BSO2) en *Productie- en procestechnologie*

(TSO3) adviseerde de raad ongunstig.⁹⁴

De aanvragen voor opleidingen in de derde graad BSO *Gezinsmanagement* en *Maritieme vorming* adviseerde de raad positief, *Decor- en standenbouw* kreeg een negatief advies.

De aanvragen voor BSO specialisatie-opleidingen *Schipper-motorist* en *Mecaniciën voor onderhoud en herstel van motorfietsen* adviseerde de Raad Secundair Onderwijs positief indien het S-richtingen worden. *Medewerker informaticabeheer*, *multimedia* en *DTP*, *Polyvalente gezinscoach* en *Veiligheidsbewaking* kregen een negatief advies.

De aangevraagde nieuwe derde graad ASO-opleiding *Economie-wetenschappen* kreeg een positief advies, *Hernieuwbare energietechnieken* (TSO3) ook als S-richting.

De aanvragen voor TSO-specialisatiejaren *Assistent voedingsindustrie* en *Vliegtuigtechnicus* beoordeelde de raad positief als S-richtingen; de aanvraag voor *Prepolitie en veiligheid* adviseerde hij negatief.⁹⁵

Programmaties

De Raad Secundair Onderwijs beoordeelde het afgelopen werkjaar 80 aanvragen voor de programmatie van structuuronderdelen; verspreid over drie adviezen. Daarvan kregen 63 aanvragen een positief advies, 15 een negatief en twee aanvragen kregen een gunstig advies onder voorbehoud.⁹⁶ De raad ontving dit jaar geen adviesvragen over afwijkingen op de rationalisatienorm.

Hervorming secundair onderwijs

In zijn beleidsbrief 2006-2007 kondigde de minister aan om een toekomstige hervorming van het secundair onderwijs te willen voorbereiden. De Raad Secundair Onderwijs vindt dat zulke hervorming best gedragen wordt door het brede

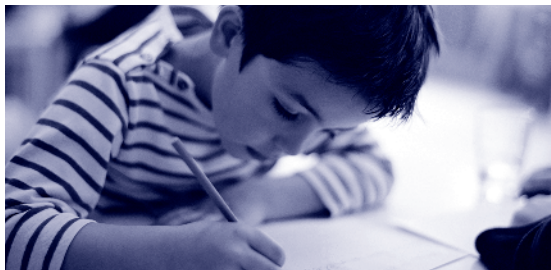
92 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de aanvragen voor nieuwe structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs, 15 april 2008

93 In de vorm van *Topsport-sportinitiatie* (BSO2 & 3) en een specialisatie *Topsport-sportbegeleider*

94 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de aanvraag van 2 nieuwe structuuronderdelen, tweede graad BSO *Duurzaam wonen en verzorgen* en derde graad TSO *Productie- en procestechnologie*, 20 november 2007

95 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de aanvragen voor nieuwe structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs, 15 april 2008

96 RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS, Advies over de aanvragen tot programmatie voor het schooljaar 2008-2009, 22 januari 2008; RSO, Advies over de bijkomende aanvragen tot programmatie voor het schooljaar 2008-2009, 26 februari 2008; RSO, Advies over bijkomende aanvragen tot programmatie voor het schooljaar 2008-2009, 17 juni 2008

onderwijsveld. Bovendien kan een eventuele hervorming niet losstaan van de evaluatie van de proeftuinen en van andere lopende onderwijsvernieuwingen zoals het HBO, de kwalificatiestructuur, Leerzorg, Leren en werken ... Daarom ging de raad na hoe een eventuele hervorming van het secundair onderwijs best wordt aangepakt. Hij onderzocht de uitgangspunten waaraan de hervorming getoetst moet worden en voor welke elementen van het secundair onderwijs een hervorming wenselijk, aanvaardbaar en haalbaar kan zijn. Zijn bevindingen maakte hij in een aanbeveling over aan de minister.

7.3 Probleemverkenning overgang basis-secundair onderwijs

Een goede overgang van het basis- naar het secundair onderwijs is de eerste succesfactor voor een goede verdere studieloopbaan in het secundair. Twee zaken zijn daarin zeker van belang: een goede studiekeuze en een goede aansluiting tussen beide onderwijsniveaus. De Vlor besloot over de aansluitingsproblematiek een probleemverkenning op te starten nadat de inspectie daar in 2005 problemen had gesignaleerd.

Voor *De overgang van het basis- naar het secundair onderwijs; een verkenning*⁹⁷ verzamelden wetenschappers uit drie domeinen onderzoeksgegevens over de overgangen en de studiekeuzes die dan gemaakt worden. Vanuit de ontwikkelingspsychologie is bekeken welke factoren beschermend of risicovol zijn voor een vlotte aanpassing van de adolescent. Uit de resultaten van het LOSO-onderzoek selecteerde men de invloed van de sociale context, persoonskenmerken (intelligentie, motivatie ...) en verwachtingen van de omgeving en de jongere zelf, op de studiekeuze. Een gezinswetenschapper selecteerde onderzoeksresultaten over de invloed van de ouders en het gezin op de studie- en schoolkeuze.

Vier ervaringsdeskundigen die nauw betrokken zijn bij projecten en proeftuinen over de aansluiting tussen basis- en secundair onderwijs verwoordden eveneens hun inzichten en eerste bevindingen. Zij hebben het over:

- nascholing in verband met inschrijvingsbeleid en oriëntatie naar de B-stroom;
- samenwerking tussen scholengemeenschappen basis- en secundair onderwijs, o.a. bij de ontwikkeling van een BaSO-fiche;
- kennismaking, uitwisseling en samenwerking tussen leerkrachten van beide niveaus;
- een taalbeleid Frans-Nederlands als instrument voor een soepelere overgang.

De probleemverkenning eindigt met een synthesetekst. De publicatie is verschenen in de lente van 2008.

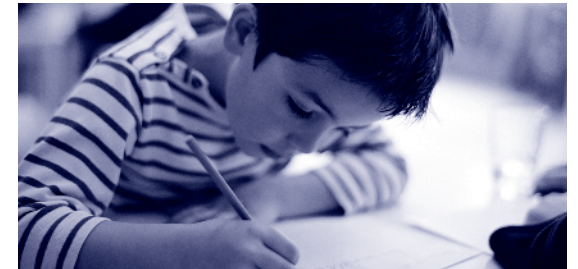
8 Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek

8.1 Basisdecreet hoger onderwijs

Over het toekomstige basisdecreet hoger onderwijs is dit werkjaar verder overlegd tussen de overheid en het werkveld. Het is de bedoeling om de bestaande regelgeving over hoger onderwijs in dat ene basisdecreet samen te brengen. In dezelfde beweging wil men ook de coördinatie van de bestaande regelgeving en knelpunten die het veld signaleert, in orde brengen. De raad verwacht in het werkjaar 2008-2009 een adviesvraag over het basisdecreet.

8.2 Gevolgen flexibilisering

Op 5 december 2007 presenteerde de Raad Hoger Onderwijs op een studiedag voor bijna 200 deelnemers zijn probleemverkenning *De meerwaarde en gevolgen van de*

*flexibilisering van het Vlaamse hoger onderwijs; een verkenning.*⁹⁸ Bij die gelegenheid drong de raad opnieuw aan op een beleidsevaluatie van de deze ingrijpende hervorming.

De bijdragen van de deskundigen belichten flexibilisering vooral vanuit twee invalshoeken:

- wat zijn eerder sociaal gekleurde gevolgen voor studenten en ouders? (Omdat bijv. kinderbijslag, reglementering over studentenjobs of werkloosheid geen rekening houden met de nieuwe realiteit in het hoger onderwijs);
- wat zijn eerder pedagogisch gekleurde gevolgen voor instroom (studiekeuze, oriënteringsbeleid, toelatingsproeven, inschrijvingsgeld), doorstroom en uitstroom (studieduurverlenging), gekoppeld aan het gelijkkeankenbeleid?

Advies

Op eigen initiatief bracht de Raad Hoger Onderwijs ook een advies uit.⁹⁹ Daarin herhaalt de raad zijn steun voor de doelstellingen van het decreet – de toegang tot het hoger onderwijs verbreden en de mogelijkheden tot mobiliteit, differentiëring en levenslang leren met erkenning van verworven competenties vergroten. De flexibilisering is een nuttig en noodzakelijk instrument is om ze te verwezenlijken. Maar hij maakt de overheid attent op knelpunten die met de implementatie gepaard gaan.

Om het rendement van zo'n ingrijpende onderwijsvernieuwing te optimaliseren, is een grondige evaluatie nodig. Daarvoor zijn degelijke en correcte gegevens nodig. De raad heeft vragen bij het huidige vrijstellingenbeleid, het voortbestaan van examencontracten, de administratieve en organisatorische (over)last en de werkdruk. Ook vindt hij dat moet worden onderzocht of flexibilisering leidt tot

studieduurverlenging (al moet men dat begrip nog precies definiëren).

Verder vraagt de raad

- afstemming over de definitie van student tussen de federale en Vlaamse wetgeving en tussen verschillende beleidsdomeinen;
- decretale verankering van inclusief hoger onderwijs;
- ondersteuning voor de samenwerking tussen secundair en hoger onderwijs in verband met het studiekeuzeproces.

Flexibilisering werd zonder extra middelen geïmplementeerd, hoewel het voor veel extra kosten zorgt, bijvoorbeeld voor studietrajectbegeleiding. De raad vraagt daarom een adequate financiering. Na de organisatorische ommezwaai die flexibilisering teweegbracht, vindt de raad het tijd om opnieuw aandacht te besteden aan de kern van onderwijs: de onderwijsprocessen.

8.3 Onderwijs: kiem voor onderzoek en innovatie

De Raad Hoger Onderwijs en de Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid (VRWB) beklemtonen in een gezamenlijk advies dat Vlaanderen moet inzetten op onderzoek én onderwijs als het wil uitgroeien tot een toonaangevende kennisregio.¹⁰⁰

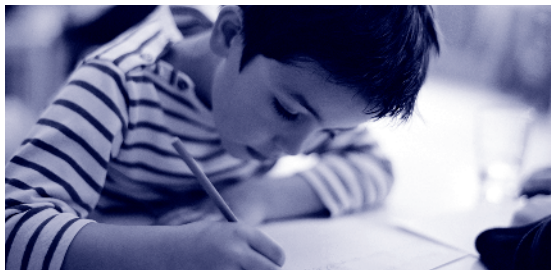
Innovatie wordt in onze (kennis)economie steeds belangrijker. Het innovatievermogen van een regio en zijn bedrijven hangt af van de beschikbaarheid van onderzoekers. Maar evenzeer van wetenschappelijk/technologisch geschoolde managers die innovatie in hun bedrijf kunnen introduceren en van een ruim reservoir van hoger opgeleide en technisch geschoolde, potentiële medewerkers.

De VRWB en de Vlor formuleren samen aanbevelingen om

⁹⁸ VLAAMSE ONDERWIJSRAAD – RAAD HOGER ONDERWIJS, (2007) *De meerwaarde en gevolgen van de flexibilisering van het Vlaamse hoger onderwijs; een verkenning*, Antwerpen-Apeldoorn, Vlor-Garant, 299 p.

⁹⁹ RAAD HOGER ONDERWIJS, *Advies over de flexibilisering van het Vlaamse hoger onderwijs*, 15 januari 2008

¹⁰⁰ RAAD HOGER ONDERWIJS en VLAAMSE RAAD VOOR WETENSCHAPSBELEID, *Advies, Onderwijs: kiem voor innovatie en onderzoek*, 13 mei 2008 en 27 mei 2008

(1) het aantal afgestudeerde bachelors, masters en doctors te verhogen en (2) hun opleiding beter af te stemmen op het innovatievermogen dat Vlaanderen nu en in de toekomst nodig heeft.

Om de output van het hele hoger onderwijssysteem te kunnen verhogen, moet de instroom zo ruim mogelijk worden gemaakt. Daar is een actief differentiërend beleid voor nodig dat aanpassingen voorziet voor veel verschillende doelgroepen: meer ondersteuning voor studenten uit kansengroepen, flexibele leertrajecten, levenslang leren en het hoger beroepsonderwijs.

Daarnaast volstaat het niet dat meer jongeren in het hoger onderwijs instromen; zij moeten dankzij goede informatie ook meteen op de juiste plek terecht komen. Extra aandacht voor de doorstroom en uitstroom, moet er voor zorgen dat meer beginnende studenten zich ook vertaalt in meer gediplomeerden. Bovendien vragen VRWB en Vlor dat elke afgestudeerde 'innovatie-minded' zou zijn.

Het aantal gediplomeerden in wetenschappen en technologie is te laag, dat vormt een van de grootste knelpunten. Het advies pleit voor een positievere en gevarieerdere beeldvorming over wetenschappen en technologie, zowel in onderwijs als in de media. Jongeren moeten ook een duidelijker beeld krijgen van de vele loopbaanmogelijkheden. Het beroep van leerkracht moet opgewaarderd worden.

De kwaliteit van ons hoger onderwijs kan met inspanningen op uiteenlopende terreinen nog verhoogd worden. We moeten verder evolueren naar een onderwijssysteem waarin curriculumhervormingen gebeuren met terugkoppeling naar de arbeidsmarkt. Gewenste competentieprofielen moeten opgesteld worden in samenwerking met het afnemend veld.

De internationale mobiliteit in het hoger onderwijs kan het

streven naar innovatie en kwaliteit eveneens stimuleren. Beide adviesraden vragen een inhaalbeweging voor de basisfinanciering van hogescholen en universiteiten. Onderwijs moet een belangrijk onderdeel blijven van het takenpakket van een docent, naast onderzoek.

9 Opleiding en vorming voor volwassenen

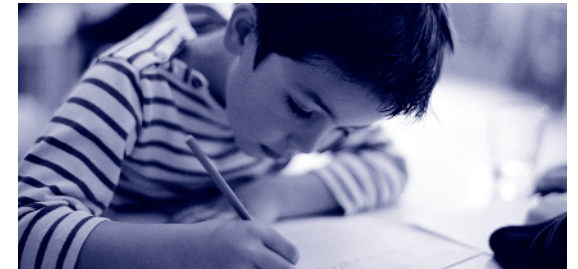
9.1 Een nieuw decreet volwassenenonderwijs

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren volgt de eerste effecten van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs van nabij op. Hij vroeg met dat doel betrouwbaar cijfermateriaal op bij het departement Onderwijs en Vorming. De raad zal dit cijfermateriaal en de ervaringen van de onderwijsactoren in het veld bespreken en analyseren tijdens het werkjaar 2008-2009 om na te gaan in welke mate het nieuwe decreet de beleidsverwachtingen heeft ingelost.

9.2 Evolutie van het aanbod

In afwachting van de inwerkingtreding van de procedure van het nieuwe decreet volwassenenonderwijs, stelde de Entiteit Curriculum voor het secundair volwassenenonderwijs de raamwerken voor opleidingsprofielen voor. Deze raamwerken, die naast de benaming en het volume van de opleiding, ook de basiscompetenties omvatten, werden door de inrichtende machten verder omgezet in modulaire trajecten. De Raad Levenslang en Levensbreed Leren adviseert die eindvoorstellen op basis van een algemeen toetsingskader en specifieke beoordelingscriteria zoals de interne samenhang van het opleidingsaanbod, gedragenheid, eventuele overlappingen, enz. Bij het opstellen van

opleidingsprofielen wordt systematisch gekeken naar de beroepsprofielen of andere relevante referentiekaders.

In een eerste advies beoordeelde de Raad Levenslang en Levensbreed Leren dit werkjaar verschillende modulaire opleidingsprofielen.¹⁰¹ Voor het studiegebied Talen en NT2 van het secundair volwassenenonderwijs kregen de opleidingsprofielen *NT 2 professioneel gids/reisleider, richtgraad 3* en *Andere talen professioneel gids/reisleider, richtgraad 3* gunstig advies. Voor het hoger beroepsonderwijs adviseerde de raad positief over de aanpassing van de opleidingsprofielen *Gids, Reisleider* (Handelswetenschappen en bedrijfskunde) en over een nieuw opleidingsprofiel *Elektronica-ICT* (Industriële wetenschappen en technologie) waarvoor de inrichtende machten van het volwassenenonderwijs, in samenwerking met één of meerdere hogescholen, een voorstel hadden uitgewerkt.

Ervaringsdeskundige armoede

De vernieuwde modulaire opleiding *Ervaringsdeskundige in de armoede en sociale uitsluiting* (EDAS) start met een eenjarig voortraject in de basiseducatie. De Entiteit Curriculum heeft dit unieke concept bij het herwerken van de lineaire opleiding ontwikkeld. Tijdens het voortraject verwerven de cursisten competenties van het niveau eerste graad secundair onderwijs. Na de driejarige beroepsopleiding EDAS in het secundair volwassenenonderwijs (SVO) behalen ze het certificaat van ervaringsdeskundige. In combinatie met een opleiding *Aanvullende algemene vorming* kan de cursist het diploma secundair onderwijs halen.

De raad vindt het essentieel dat de cursist de beide trajecten als een geheel beschouwt en ook zo ervaart.¹⁰² Daarom zijn samenwerking en goede afspraken over de doorstroming van de cursisten tussen de centra basisedu-

catie en de CVO's onmisbaar. De centra moeten zich ook inspannen om de groepsdynamiek te beschermen.

In hetzelfde advies heeft de Raad Levenslang en Levensbreed Leren zich ook uitgesproken over veertien andere voorstellen van nieuwe modulaire opleidingen in het secundair volwassenenonderwijs en de basiseducatie.¹⁰³

Bouw en Hout

De Raad Levenslang en Levensbreed Leren gaf een gunstig advies over nieuwe opleidingsprofielen voor de studiegebieden Bouw en Hout.¹⁰⁴ Voor Bouw gaat het over de zwevende modules: *Houtimitaties, Marmerimitaties* en *Vergulden*. Voor het studiegebied Hout gaat het over de zwevende modules *CNC-houtbewerking, Optimalisering CNC-houtbewerking, Speciale stoffeertechnieken* en *Specifiek stoffeerwerk*. Ook het voorgestelde opleidingsprofiel *Restauratievakman meubelstofferer* ter vervanging van het voorlopig modulair structuurschema *Meubelstofferer* kreeg gunstig advies.

9.3 Evaluatie Afsprakenkader NT2 van 2007

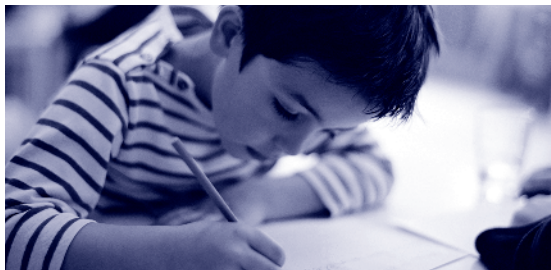
De Raad Levenslang en Levensbreed Leren evalueert elk jaar de uitvoering en de werkbaarheid van het afsprakenkader NT2 en stelt eventueel verbeteringen voor. In het afsprakenkader NT2 leggen de aanbieders van NT2-opleidingen en hun bevoegde ministers taakafspraken vast. Naast de centra voor basiseducatie, de CVO's en de universitaire talentcentra (Onderwijs) verzorgen ook VDAB en SYNTRA cursussen NT2. De Huizen van het Nederlands staan in voor de coördinatie van vraag en aanbod. Een deel van het NT2-aanbod staat in functie van het inburgeringsbeleid van de Vlaamse Regering.

¹⁰¹ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over voorstellen modulaire opleidingsprofielen in volwassenenonderwijs, 3 oktober 2007

¹⁰² RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over voorstellen van opleidingsprofielen voor het volwassenenonderwijs, 26 februari 2008

¹⁰³ *Computeroperator, Netwerktechnicus, Monteur van textielmachines, NT2 richtgraad 1 in de basiseducatie, NT2 verlengd richtgraad 2, NT2 verkort richtgraad 3 en 4, NT2 professioneel: bedrijfsgericht verkort richtgraad 3 en juridisch verkort richtgraad 4, Jeugd- en gehandicaptenzorg, Deens, Duits, Engels, Frans, Italiaans, Portugees, Spaans en Zweeds verkort richtgraad 1 en richtgraad 2, Grieks, Pools, Russisch en Turks verkort richtgraad 2*

¹⁰⁴ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over bijkomende opleidingsprofielen voor Bouw en Hout, 18 december 2007

De raad suggereert om voortaan consequent alle studiebewijzen NT2 te erkennen met een niveauaanduiding die expliciet verbonden is aan de niveaus van het Europees Referentiekader voor de Talen, aangezien dit ERK het referentiekader vormt voor de taalopleidingen van het volwassenenonderwijs. Een automatische erkenning komt de kandidaat-cursisten én de aanbieders ten goede, omdat het bijkomende instaptoetsen overbodig maakt.¹⁰⁵

De basisprincipes van het afsprakenkader stelt de raad niet ter discussie. Hij signaleert wel een aantal knelpunten. Er zijn te weinig intensieve en versnelde NT2-opleidingen voor de hoogstgeschoolden. De Huizen van het Nederlands hebben geen geschikte instrumenten om cursisten naar de universitaire talencentra of centra voor volwassenenonderwijs door te verwijzen. Ook de overstap van het NT2-onderwijs naar het vervolgaanbod bij VDAB verloopt nog steeds niet optimaal. De raad adviseert dat de overheid geïntegreerde trajecten en taalcoaching structureel mogelijk maakt.

De raad adviseert om verder te overleggen over geschikte oplossingen voor specifieke doelgroepen zoals analfabeten, mensen die het basisoniveau NT2 maar niet weten te behalen en nieuwkomers die nog geen 18 zijn maar evenmin leerplichtig.

Plan geletterdheid

De voorzitter van de departementale stuurgroep over het Plan geletterdheid is het plan aan de commissie Basiseducatie komen toelichten, op zoek naar een breder draagvlak voor de initiatieven van dit plan binnen de onderwijswereld (het onderwijsmiddenveld, voornamelijk basis- en secundair onderwijs) maar ook bij de sociale partners.

9.4 Programmatie in het volwassenenonderwijs

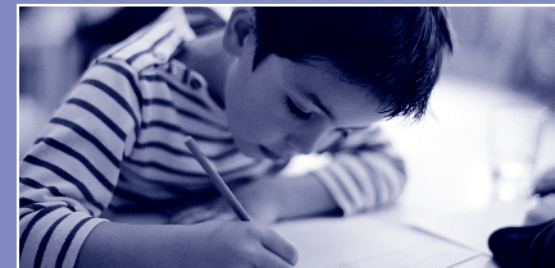
De Raad Levenslang en Levensbreed Leren bracht dit werkjaar twee keer advies uit over programmaties. In een eerste advies over 'versnelde' programmatieprocedures behandelde hij 41 aanvragen, waarvan 37 voor het verwerven van een bijkomende onderwijsbevoegdheid en vier voor het oprichten van een nieuwe vestigingsplaats.¹⁰⁶ De raad gaf alle aanvragen een gunstig advies, maar koppelde er wel beperkingen aan vast indien het niet om rechtzettingen ging.

Voor het gewone advies over de programmaties in het volwassenenonderwijs ontving de raad 414 aanvragen voor het verkrijgen van bijkomende onderwijsbevoegdheid.¹⁰⁷ Na een snelle screening concludeerde de raad dat 273 daarvan beschouwd konden worden als echte programmatieaanvragen. Daarvan kregen er 148 een gunstig advies. Er waren ook 8 aanvragen voor bijkomende vestigingsplaatsen. De raad adviseerde 5 keer gunstig en 2 keer ongunstig. Voor één aanvraag stelde hij zijn beslissing uit. De overige 137 aanvragen gingen meestal over bevestigingen van een bestaande situatie, zoals de omschakeling van een lineaire opleiding of een voorlopig modulaire opleiding naar een nieuw opleidingsprofiel. Ook daarover was immers het advies van de raad vereist.

¹⁰⁵ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de uitvoering en de werkbaarheid van het afsprakenkader NT2, 24 juni 2008

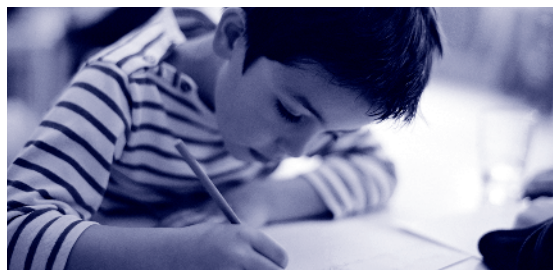
¹⁰⁶ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over de versnelde programmaties in het volwassenenonderwijs schooljaar 2007-2008, 18 december 2007. Van de 37 aanvragen over onderwijsbevoegdheid waren er 6 voor professionele taalopleidingen gids/reisleider; 3 voor professionele NT2-opleidingen gids/reisleider; 15 voor de opleiding begeleid(st)er buitenschoolse kinderopvang en 13 voor het rechtzetten van fouten in bijlage III van het nieuwe decreet inzake de toekenning van onderwijsbevoegdheid.

¹⁰⁷ RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN, Advies over programmatie in het volwassenenonderwijs, 18 maart 2008

Bijlagen

- 1 Decretale basis**
- 2 Specifieke bevoegdheden**
- 3 Organigram**
- 4 De raden**
- 5 Activiteiten**
- 6 Publicaties**
- 7 Permanent secretariaat van de Vlor**
- 8 Lijst afkortingen**

Decreet betreffende participatie op school en de Vlaamse Onderwijsraad van 2 april 2004

TITEL IV. Vlaamse Onderwijsraad

HOOFDSTUK I - Strategische adviesraad

Art. 67

§ 1. De VLOR is een strategische adviesraad met rechtspersoonlijkheid in de zin van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden. Hij oefent zijn taken uit bij het beleidsdomein Onderwijs en Vorming van het ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

§ 2. De oprichting, taakomschrijving, samenstelling, organisatie en werking van de VLOR evenals de programmering en verslaggeving ervan, wordt geregeld door en krachtens de bepalingen van dit decreet en door de hierna volgende artikels van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden.

§ 3. De VLOR treedt volledig in de rechten en plichten ten aanzien van de op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel bestaande Vlaamse Onderwijsraad.

De overdracht van personeel geschiedt met hun graad of een gelijkwaardige graad. Het personeel behoudt de bezoldiging, de administratieve en geldelijke anciënniteit, de reglementaire toeslagen en vergoedingen die ze hadden op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel (decreet betreffende het onderwijs XV van 7 juli 2005)

HOOFDSTUK II - Organen

Art. 68

De VLOR bestaat uit:

1° een algemene raad, die in beginsel de in dit decreet omschreven advies- en overlegtaken waarneemt en door de algemene voorzitter wordt voorgezeten;

2° vier deelraden zijnde een raad basisonderwijs, een raad secundair onderwijs, een raad hoger onderwijs en een raad levenslang en levensbreed leren, die onder de voorwaarden bepaald in

het huishoudelijk reglement en voor het betrokken niveau advies- en overlegtaken kunnen waarnemen;
3° een vast bureau, dat het bestuur van de VLOR waarneemt;
4° een algemeen secretaris, die bestuurs- en vertegenwoordigingsbevoegd is voor handelingen van dagelijks bestuur en die de leiding waarneemt van het permanent secretariaat van de VLOR.

HOOFDSTUK III - Opdracht

Afdeling 1. - Algemene bepaling

Art. 69

De VLOR heeft de opdracht advies te verstrekken ten behoeve van de regering en van het Vlaams Parlement en overleg te organiseren tussen de verschillende geledingen van het onderwijsveld.

De VLOR hanteert bij het uitbrengen van een advies of bij het organiseren van een overleg onderwijskundige, pedagogische en maatschappelijke criteria en gaat de effecten van beleidsopties op leerlingen, cursisten en studenten na.

Afdeling 2. - Decretale opdracht

Onderafdeling 1. - Adviezen

Art. 70

De regering is verplicht advies te vragen aan de VLOR over:

1° voorontwerpen van decreet over aangelegenheden bedoeld in artikel 24, § 5, van de Grondwet, met uitzondering van de decreten houdende bekrachtiging van eindtermen, decretale specifieke eindtermen en ontwikkelingsdoelen, de decreten houdende bekrachtiging van beroepsprofielen van de leraren en de decreten die jaarlijks de begroting regelen;
2° bij het Vlaams Parlement ingediende beleidsbrieven en beleidsnota's;
3° ontwerpen van besluit houdende tijdelijke projecten van onderwijskundige aard.

Het Vlaams Parlement bepaalt de onderwijsaangelegenheden waarvoor het advies van de VLOR eveneens verplicht ingewonnen wordt.

De regering kan gemotiveerd afwijken van adviezen en informeert de VLOR hierover.

Art. 71

De VLOR kan uit eigen beweging of op verzoek advies uitbrengen over:

- 1° de hoofdlijnen van het beleid;
- 2° maatschappelijke ontwikkelingen;
- 3° ontwerpen van samenwerkingsakkoord van strategisch belang die de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest wil sluiten met de Staat of met andere Gemeenschappen en Gewesten, en over ontwerpen van Europese en internationale samenwerkingsakkoorden van strategisch belang.

Art. 72

§ 1. De verplichte adviezen worden verstrekt binnen een termijn van dertig dagen na de datum van de ontvangst van de adviesaanvraag. In geval van spoed die met redenen wordt omkleed, kan de regering de termijn inkorten zonder dat hij minder dan tien werkdagen mag bedragen.

§ 2. De adviezen op verzoek van het Vlaams Parlement worden verstrekt binnen de door het Vlaams Parlement gestelde termijn, die niet langer mag zijn dan dertig werkdagen.

§ 3. De adviezen van de VLOR zijn openbaar.

Art. 73

Wanneer een ontwerpbeslissing betrekking heeft op de gelegenheden bedoeld in artikel 70, eerste lid, 1°, wordt deze eerst aan de VLOR ter advisering voorgelegd. Behoudens inzake aangelegenheden betreffende het hoger onderwijs, wordt zij vervolgens onderhandeld binnen een gemeenschappelijke vergadering van het sectorcomité X en van de onderafdeling Vlaamse Gemeenschap van afdeling 2 van het comité voor de provinciale en de plaatselijke overheidsdiensten en het overkoepelend onderhandelingscomité van het gesubsidieerd vrij onderwijs voor wat betreft de grondregelen ter zake van het administratief statuut, met inbegrip van de vakantie- en verlofregeling, de bezoldigingsregeling, de betrekkingen met de vakorganisaties en de inrichtende machten, de organisatie van de sociale diensten of de verordeningsbepalingen, algemene maatregelen van inwendige orde en algemene richtlijnen met het oog op de latere vaststelling van de personeelsformatie of inzake arbeidsduur en organisatie van het werk.

Het advies van de VLOR heeft geen betrekking op de arbeidsvoorwaarden waarover de syndicale organen zich uitspreken.

Voor het hoger onderwijs wordt een ontwerpbeslissing na het advies van de VLOR voorgelegd aan het Vlaams Onderhandelingscomité voor het hoger onderwijs.

Onderafdeling 2. - Overleg

Art. 74

Binnen de VLOR vindt op vraag van de regering overleg plaats tussen de verschillende geledingen in het onderwijs met het oog op de implementatie van nieuwe beleidslijnen.

Afdeling 3 - Conventionele opdracht

Art. 75

De regering en de VLOR leggen in de beleidsovereenkomst bedoeld in artikel 89 vast op welke wijze bijkomende opdrachten kunnen worden opgenomen.

HOOFDSTUK IV - Samenstelling

Afdeling 1. - Raden

Onderafdeling 1. - Geledingen

Art. 76

In de algemene raad zetelen:

1° vertegenwoordigers van:

- de instellingshoofden van het hoger onderwijs;
- de inrichtende machten;
- de directeurs van het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het deeltijds kunstonderwijs, het volwassenenonderwijs en de CLB's;
- het personeel;
- de ouders van leerlingen;
- de leerlingen van het secundair onderwijs;
- de studenten;

2° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties;

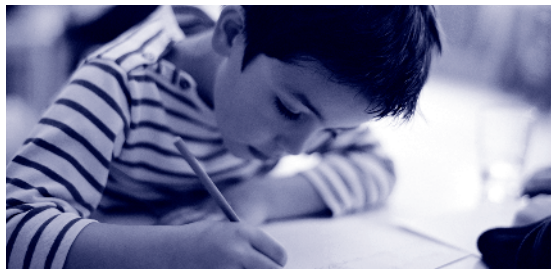
3° ervaringsdeskundigen.

Art. 77

In de deelraad basisonderwijs zetelen:

1° afgevaardigden uit het basisonderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de inrichtende machten;
- de directeurs;

- het personeel;
- de ouders;
- 2° afgevaardigden uit de CLB's;
- 3° afgevaardigden uit sociaal-economische organisaties en/of anderzijds sociaal-culturele organisaties;
- 4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad secundair onderwijs zetelen:

1° afgevaardigden uit het secundair onderwijs. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de inrichtende machten;
- de directeurs;
- het personeel;
- de ouders;
- de leerlingen;

2° afgevaardigden uit de CLB's;

3° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties;

4° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad levenslang en levensbreed leren zetelen:

1° afgevaardigden uit het deeltijds kunstonderwijs, de centra voor volwassenenonderwijs en de centra voor basiseducatie. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de inrichtende machten;
- de directeurs van het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor volwassenenonderwijs en de coördinatoren van de centra voor basiseducatie;
- het personeel;
- de cursisten;

2° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties;

3° ervaringsdeskundigen.

In de deelraad hoger onderwijs zetelen:

1° afgevaardigden uit de hogescholen en universiteiten. Deze afgevaardigden bestaan uit vertegenwoordigers van:

- de instellingshoofden;
- het personeel;
- de studenten;

2° afgevaardigden uit, enerzijds, sociaal-economische organisaties en, anderzijds, sociaal-culturele organisaties.

Art. 78

De regering bepaalt de nadere samenstelling van de raden.

Onderafdeling 2. - Wijze van samenstelling

Art. 79

De afvaardiging in de raden komt in beginsel tot stand door aanduiding. De vertegenwoordigers van directeurs worden rechtstreeks verkozen. In de algemene raad en de deelraden basis-onderwijs, secundair onderwijs en levenslang en levensbreed leren worden telkens twee ervaringsdeskundigen gecoöpteerd.

Voor elke afgevaardigde wordt een plaatsvervanger aangesteld. De regering kan nadere regels inzake de plaatsvervangingsbepalen.

Art. 80

De aanduiding van de afgevaardigden gebeurt als volgt:

- 1° de Vlaamse Hogescholenraad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de hogescholen aan;
- 2° de Vlaamse Interuniversitaire Raad duidt de vertegenwoordigers van de instellingshoofden van de universiteiten aan;
- 3° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de inrichtende machten aan;
- 4° het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten duiden de vertegenwoordigers van de CLB's aan;
- 5° de representatieve vakorganisaties duiden de vertegenwoordigers van het personeel aan;
- 6° de leerlingenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van leerlingen uit het secundair onderwijs aan;
- 7° de studentenkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van studenten aan;
- 8° de ouderkoepelverenigingen duiden de vertegenwoordigers van de ouders aan;
- 9° de SERV duidt de afgevaardigden van sociaal-economische organisaties aan;
- 10° de door de regering daartoe gemachtigde organisatie duidt de afgevaardigden van sociaal-culturele organisaties aan.

Art. 81

§ 1. Alle directeurs uit het basisonderwijs, het secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding kunnen zich kandidaat stellen voor de rechtstreekse verkiezing en zijn stemgerechtigd.

Alle directeurs kunnen hun stem uitbrengen voor één kandidaat voor de algemene raad en voor één kandidaat voor een deelraad. Zij stemmen op kandidaten uit het onderwijsniveau waar zij fungeren.

§ 2. De rechtstreekse verkiezing wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat ten minste twee kandidaatstellingen zijn.

De verkiezing is rechtsgeldig indien ten minste één derde van de stemgerechtigden zijn stem heeft uitgebracht.

Indien niet aan de bepalingen van het eerste en tweede lid is voldaan, worden de vertegenwoordigers van de directeurs aangeduid door de daartoe door de regering gemachtigde organisaties.

§ 3. De regering werkt een verkiezingsprocedure uit.

Zij legt het kiesreglement vast, waarin de verschillende termijnen in de procedure worden vastgelegd, evenals de beginselen inzake kandidaatstelling, stemming, telling en bekendmaking.

Zij kan geen bijkomende voorwaarden inzake verkiesbaarheid en kiesgerechtigheid opleggen.

Art. 82

De coöptatie van ervaringsdeskundigen gebeurt door de overige afgevaardigden na openbare oproep in het Belgisch Staatsblad.

Het personeel uit het basisonderwijs, secundair onderwijs, het volwassenenonderwijs, het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor basiseducatie kunnen zich voor coöptatie kandidaat stellen.

De coöptatie gebeurt bij gewone meerderheid.

De coöptatie wordt georganiseerd voor zover per te begeven mandaat er ten minste twee kandidaatstellingen zijn. Is dit niet het geval, dan worden de ervaringsdeskundigen aangeduid door de representatieve vakverenigingen.

Art. 83

De regering werkt waarborgen uit opdat binnen de in artikel 81 bedoelde verkozen directeurs en binnen de in artikel 82 bedoelde gecoöpteerde ervaringsdeskundigen een evenwicht bestaat tussen afgevaardigden van het officieel onderwijs en afgevaardigden van het vrij onderwijs.

Onderafdeling 3. - Onverenigbaarheden

Art. 84

Een mandaat in een raad is onverenigbaar met:

- 1° de in artikel 8, tweede lid, van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van strategische adviesraden bedoelde mandaten, ambten en hoedanigheden, met uitzondering van het ambt van personeelslid van het Gemeenschapsonderwijs;¹
- 2° de hoedanigheid van algemeen voorzitter;
- 3° de hoedanigheid van personeelslid van de onderwijsinspectie van de Vlaamse Gemeenschap.

Onderafdeling 4. - Duur van het mandaat

Art. 85

De mandaten worden toegekend voor een periode van vier jaar. Een mandaat is hernieuwbaar.

Afdeling 2. - Algemeen voorzitter en algemeen secretaris

Art. 86

De algemeen voorzitter wordt door de algemene raad verkozen uit een lijst van kandidaten na een openbare oproep.

De algemeen voorzitter kan de raadsvergaderingen bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

Art. 87

De algemeen secretaris wordt door de algemene raad aangeesteld na een openbare oproep.

De algemeen secretaris kan de vergaderingen van de raden bijwonen, maar is niet stemgerechtigd.

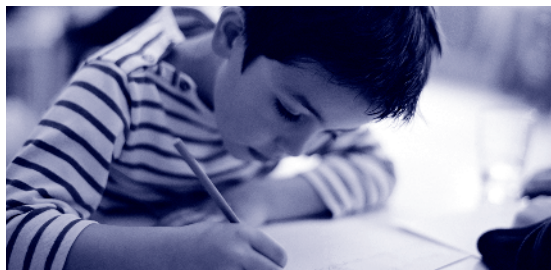
HOOFDSTUK V - Externe experts

Art. 88

Kabinetsleden, personeelsleden van het departement, leden van de onderwijsinspectie en deskundigen van hogescholen en universiteiten kunnen worden uitgenodigd op de vergaderingen van de raden om de behandelde aangelegenheden toe te lichten.

¹ ART. 8. Leden van strategische adviesraden oefenen hun functie uit in volledige onafhankelijkheid van de overheid. Het lidmaatschap van een strategische adviesraad of van een werkkommissie, zoals voorzien in artikel 11, is onverenigbaar met: 1° een mandaat in het Europees Parlement, de Kamer van volksvertegenwoordigers, de Senaat, het Vlaams Parlement en het Brussels Hoofdstedelijk Parlement; 2° het ambt van minister, staatssecretaris en hun kabinetsleden; 3° het ambt van personeelslid van een departement of agentschap van de Vlaamse overheid, dat in een hiërarchische verhouding staat tot de minister tot wiens bevoegdheid de betrokken strategische adviesraad behoort; 4° het ambt van personeelslid van het Vlaams Parlement en de bij het Vlaams Parlement opgerichte diensten; 5° het ambt van personeelslid van de strategische adviesraad.

HOOFDSTUK VI - Werking

Art. 89

De regering sluit voor een periode van vier jaar een beleidsovereenkomst met de VLOR over de wederzijdse rechten en plichten bij de uitvoering van de decretale en conventionele opdrachten.

De beleidsovereenkomst bepaalt ten minste:

- 1° de kwantificering, omschrijving en financiering van conventionele opdrachten;
- 2° de wijze waarop de decretale en conventionele opdrachten worden gerapporteerd, opgevolgd en geëvalueerd;
- 3° de wijze waarop geschillen over de uitvoering van voornoemde opdrachten worden beslecht;
- 4° de wijze waarop de regering en de verschillende geledingen binnen de VLOR in overleg treden over projecten en hervormingen met een pedagogische doelstelling. Ten minste wordt daarbij een werkgroep opgericht waarin het Gemeenschapsonderwijs en de inrichtende machten zijn vertegenwoordigd;
- 5° de wijze waarop technische werkgroepen worden opgericht. Inzonderheid worden technische werkgroepen opgericht voor het deeltijds kunstonderwijs en de centra voor leerlingenbegeleiding;
- 6° de vormen van financiële en doelmatigheidscontrole;
- 7° de wijze waarop de beleidsovereenkomst kan worden aangepast, verlengd of ontbonden.

Art. 90

De algemene raad regelt de interne werking van de VLOR in een huishoudelijk reglement, dat ten minste bepaalt:

- 1° de taakverdeling tussen de algemene raad en de deelraden;
- 2° de wijze waarop de voorzitters van de deelraden worden aangetuigd;
- 3° de samenstelling, werking en bevoegdheden van het vast bureau en de algemeen secretaris. De algemeen secretaris maakt van rechtswege deel uit van het vast bureau. Noch de algemeen secretaris noch het vast bureau kunnen worden belast met het verstrekken van een advies.

Art. 91

De VLOR bezit alle bevoegdheden die rechtstreeks of onrechtstreeks noodzakelijk of nuttig zijn voor de uitoefening van zijn opdracht, met inbegrip van het sluiten van overeenkomsten, het oprichten van of deelnemen in andere rechtspersonen.

Art. 92

De regering bepaalt de personeelsformatie van het permanent secretariaat.

De Vlaamse Onderwijsraad kan personeelsleden tewerkstellen die overeenkomstig hun geldende rechtspositie een verlof wegens bijzondere opdracht of een verlof wegens opdracht hebben opgenomen.

Op de personeelsleden die bij de VLOR overeenkomstig een verlof wegens bijzondere opdracht of een verlof wegens opdracht zijn tewerkgesteld, zijn de artikelen X.9 tot en met X.12 van het Vlaams personeelsstatuut van 13 januari 2006 van toepassing. Aan de personeelsleden die bij de VLOR overeenkomstig een verlof wegens bijzondere opdracht of een verlof wegens opdracht zijn tewerkgesteld, wordt per werkdag een verblijfsvergoeding van 9,5 euro tegen 100 % toegekend. Deze verblijfsvergoeding wordt niet toegekend voor vakantie-, verlof- en ziekte dagen en wordt maandelijks na vervallen termijn uitbetaald.

Deze verblijfsvergoeding is gekoppeld aan de evolutie van de gezondheidsindex overeenkomstig de wet van 1 maart 1977 houdende de inrichting van een stelsel waarbij sommige uitgaven in de overheidssector aan het indexcijfer van de consumptieprijzen van het Rijk worden gekoppeld, zoals gewijzigd door het koninklijk besluit nr 178 van 30 december 1982 en onverminderd artikel 2 van het koninklijk besluit van 24 december 1993 ter uitvoering van de wet van 6 januari 1989 tot vrijwaring van 's lands concurrentievermogen.²

In afwachting van een organieke rechtspositieregeling voor het permanent secretariaat blijven artikelen 160, 161 en 169bis van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II, zoals deze golden op de vooravond van de inwerkingtreding van deze titel, van kracht.

HOOFDSTUK VII - Financiering

Art. 93

De VLOR beschikt over een dotatie die jaarlijks wordt ingeschreven op de begroting van de Vlaamse Gemeenschap.

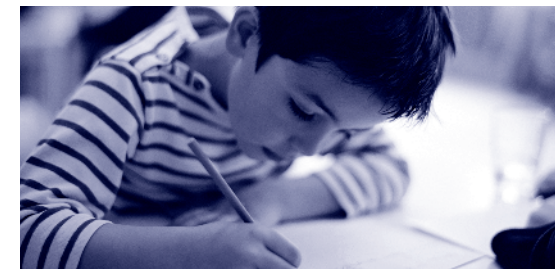
De dotatie omvat kredieten voor werking en huisvesting en voor de bezoldiging van het personeel. De dotatie kan niet worden gebruikt voor de financiering van andere rechtspersonen.

Art. 94

De beleidsovereenkomst voorziet in de financiële middelen nodig voor de uitvoering van de conventionele opdrachten van de VLOR.

² Wijziging via Decreet betreffende het onderwijs, XVIII, artikel 36, 25 juni 2008

Art. 95

De VLOR kan schenkingen, giften en legaten in ontvangst nemen.

HOOFDSTUK VIII - Opheffings- en inwerkingtreddingsbepalingen

Art. 96

De volgende regelingen worden opgeheven:

1° titel IX van het decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs-II;

2° het besluit van de Vlaamse Regering van 24 juli 1996 houdende de samenstelling van raden en afdelingen van de Vlaamse Onderwijsraad.

Art. 97

De bepalingen van deze titel treden in werking op een door de Vlaamse Regering vast te stellen datum.

Decreet tot regeling van de strategische adviesraden van 18 juli 2003

Art. 7

Ten hoogste tweederde van de leden van een strategische adviesraad is van hetzelfde geslacht.

Telkens wanneer in een strategische adviesraad één of meer mandaten ten gevolge van een voordrachtprocedure te begeven zijn en de voorgedragen kandidaturen het niet mogelijk maken om te voldoen aan de verplichting vermeld in artikel 7, eerste lid, moet de voordrachtprocedure hernomen worden. In voorkomend geval moeten de voordragende instanties die geen kandidaat van het ondervertegenwoordigde geslacht hadden voorgedragen, een extra kandidaat voordragen die van het ondervertegenwoordigde geslacht is.³

Art. 9

Leden van strategische adviesraden worden door de Vlaamse Regering ontslagen, op eigen verzoek of om ernstige redenen.

Art. 10

De Vlaamse Regering stelt de presentiegelden en de vergoedingen van de leden van strategische adviesraden vast.

Art. 11

Een strategische adviesraad regelt zijn interne werking en kan ter voorbereiding van adviezen werkcommissies instellen.

Art. 12

Een strategische adviesraad beschikt over een eigen secretariaat dat onder het gezag van de strategische adviesraad wordt geleid door een secretaris.

Het in het vorige lid vermelde secretariaat staat in voor de administratieve, logistieke en inhoudelijke ondersteuning van de strategische adviesraad.

Art. 14

De strategische adviesraad stelt jaarlijks een begroting en een rekening op en voert een boekhouding volgens de wijze zoals door de Vlaamse regering bepaald.⁴

Het Rekenhof is gemachtigd om de rekening van de strategische adviesraad te controleren.

De met de financiële controle en certificering belaste instantie, kan een toezicht ter plaatse uitvoeren op de comptabiliteit en de verrichtingen van de strategische adviesraad. Ze mogen te allen tijde alle bewijsstukken, staten, inlichtingen of toelichtingen opvragen die betrekking hebben op de ontvangsten, de uitgaven, de activa en de schulden.⁵

Art. 15

§ 1. De Vlaamse Regering stelt de strategische adviesraad uit eigen beweging of op zijn verzoek alle informatie ter beschikking die noodzakelijk is voor de adviesopdracht.

De structurele informatie-uitwisseling tussen de Vlaamse Regering en de strategische adviesraad wordt veruitwendigd in een protocol tussen de beleidsraad en de strategische adviesraad.

§ 2. Een strategische adviesraad kan de personeelsleden van de departementen en agentschappen van de Vlaamse overheid verzoeken om de nodige technische toelichting te verschaffen.

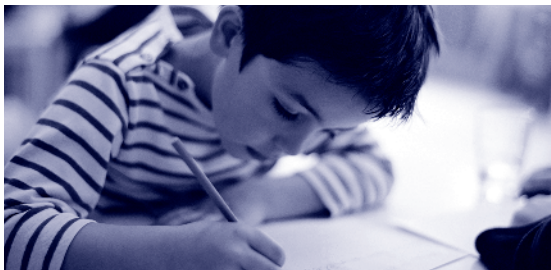
Art. 16

§ 1. In afwijking van artikel 11 beraadslaagt een strategische adviesraad collegiaal over de uit te brengen adviezen, volgens de procedure van de consensus.

³ Wijziging via Decreet houdende de bevordering van een meer evenwichtige participatie van vrouwen en mannen in advies- en bestuursorganen van de Vlaamse Overheid, 13 juli 2007 (BS 6/08/2007)

⁴ Wijziging via Decreet tot wijziging van het decreet van 18 juli 2003 tot regeling van de strategische adviesraden, van diverse oprichtingsdecreten van strategische adviesraden en van het kaderdecreet Bestuurlijk Beleid, 22 december 2006 (BS 10/01/2007)

⁵ Wijziging via Decreet van 29 juni 2007 houdende bepalingen tot begeleiding van de aanpassing van de begroting 2007

Als geen consensus kan worden bereikt, wordt gestemd en wordt de stemmenverhouding in het advies vermeld. Er kan een minderheidsnota aan het advies worden toegevoegd.

§ 2. De adviezen worden in de regel verstrekt binnen een termijn van dertig dagen na de datum van de ontvangst van de adviesaanvraag. In geval van spoed, die met redenen wordt omkleed, kan de Vlaamse regering de termijn inkorten zonder dat hij minder dan tien werkdagen mag bedragen.

Art. 17

Strategische adviesraden kunnen onderling samenwerken en gezamenlijk advies uitbrengen.

Art. 19

Een strategische adviesraad brengt elk jaar verslag uit van zijn werkzaamheden. Dit jaarverslag wordt voor 15 mei van het volgende jaar gezonden aan de Vlaamse Regering en aan het Vlaams Parlement.⁶

⁶ Voor de Vlor is hierop een uitzondering toegestaan via onderwijsdecreet XVII van 22 juni 2007, zodat hij zijn jaarverslag verder per schooljaar kan uitbrengen.

SPECIFIEKE BEVOEGDHEDEN

Wet van 6 juli 1970 op het buitengewoon en geïntegreerd onderwijs

Art. 20

Adviesbevoegdheid over de regels waaronder de Vlaamse Regering de reiskosten van gehandicapten ten laste neemt voor het vervoer naar een school voor buitengewoon onderwijs.

Adviesbevoegdheid over de regels waaronder de Vlaamse Regering bijdraagt in de kosten voor huisonderwijs voor gehandicapten.

Decreet van 31 juli 1990 betreffende het onderwijs, II zoals gewijzigd

Art 74 ter decies, §3

Voor zover de opleidingenstructuur afwijkt van die, vastgesteld bij besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2002 betreffende het experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel, legt de Vlaamse Regering desbetreffende opleidingenstructuur ter advies aan de Vlaamse Onderwijsraad voor.

Art. 74 quater decies

Voor zover de competenties afwijken van die, bepaald bij besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2002 betreffende het experimenteel secundair onderwijs volgens een modulair stelsel, legt de Vlaamse Regering desbetreffende competenties ter advies aan de Vlaamse Onderwijsraad voor.

Besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 houdende organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichting “Beeldende kunst”

Art. 43, 46 en 48

Adviesbevoegdheid over programmaties van instellingen, filialen en graden. Het advies moet uitgaan van reglementair vastgelegde criteria.

Besluit van de Vlaamse Regering van 31 juli 1990 houdende organisatie van het deeltijds kunstonderwijs, studierichtingen “Muziek”, “Woordkunst” en “Dans”

art. 52, 54, 56, 57

Adviesbevoegdheid over programmaties van instellingen, filialen en graden. Het advies moet uitgaan van reglementair vastgelegde criteria.

Decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het Gemeenschapsonderwijs

Art. 77quater, §2

Advies over de toekenning van personeelsleden met verlof wegens bijzondere opdracht of een verlof wegens opdracht voor diensten of projecten met belang voor het onderwijs. De projecten worden door het Gemeenschapsonderwijs en door één of meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten of door meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten uitgevoerd.

Decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van sommige personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding

Art. 51quater §2

Advies over de toekenning van personeelsleden met verlof wegens bijzondere opdracht of een verlof wegens opdracht voor diensten of projecten met belang voor het onderwijs. De projecten worden door het Gemeenschapsonderwijs en door één of meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten of door meerdere representatieve groeperingen van inrichtende machten uitgevoerd.

Besluit van de Vlaamse Regering van 7 september 1994 tot regeling van de procedure voor de projecten van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek

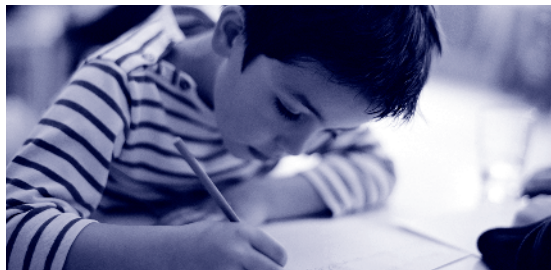
Art. 4

Adviesbevoegdheid over de prioritaire thema's voor het onderwijskundige beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek.

Decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

Art. 44 §1

Advies over de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon kleuteronderwijs en het buitengewoon basisonderwijs en over de eindtermen voor het gewoon basisonderwijs.

Decreet van 14 juli 1998 houdende diverse maatregelen met betrekking tot het secundair onderwijs en tot wijziging van het decreet van 25 februari 1997 betreffende het basisonderwijs

Art. 28, § 2

Adviesbevoegdheid over de programmatie van een niet-georganiseerde specifieke optie in het eerste leerjaar van de tweede of derde graad of niet-georganiseerd specifiek derde leerjaar van de derde graad, georganiseerd als een specialisatiejaar, of een niet-georganiseerd studiegebied. Het advies moet uitgaan van decretaal vastgelegde criteria.

Art. 38, § 2

Adviesbevoegdheid over de programmatie van een niet-georganiseerde specifieke optie in het eerste leerjaar van de tweede of derde graad of niet-georganiseerd specifiek derde leerjaar van de derde graad, georganiseerd als een specialisatiejaar, of een niet-georganiseerd studiegebied. Elk advies dient uit te gaan van decretaal vastgelegde criteria.

Art. 56bis

Adviesbevoegdheid over afwijkingen van de rationalisatienormen.

Decreet van 1 december 1998 betreffende de centra voor leerlingenbegeleiding

Art. 96, §3

De regering kan zelf een aantal thema's bepalen waarop het kwaliteitsbeleid zich richt. Zij doet dit, al naargelang van het thema, na advies van de Vlaamse Gezondheidsraad en/of de Vlaamse Onderwijsraad.

Ministerieel besluit van 16 mei 1999 tot bepaling van de voorwaarden voor de aanvraag van een programmatie in het deeltijds kunstonderwijs en de behandeling ervan, de voorwaarden voor de melding van een structuurwijziging in het bestaande studieaanbod in het deeltijds kunstonderwijs en de infrastructuurvereisten voor de studierichting "Dans" in het deeltijds kunstonderwijs

Art. 16, § 1-3

De programmatieaanvragen worden voor advies voorgelegd aan de Vlaamse Onderwijsraad. De Vlaamse Onderwijsraad formuleert voor elke ontvankelijke programmatieaanvraag een advies, dat minimaal uitgaat van de criteria die de Vlaamse Regering daartoe bepaald heeft.

Ministerieel besluit van 5 juli 1999 tot vastlegging van de benamingen die kunnen voorkomen op de kwalificatiegetuigschriften van het deeltijds beroepssecundair onderwijs

Art. 3

De inrichtende machten van de centra voor deeltijds beroepssecundair onderwijs kunnen andere benamingen dan deze weergegeven in artikel 1 ter goedkeuring voorleggen. Een dergelijk gemotiveerd voorstel dient voor 30 november van het voorafgaand schooljaar aan de bevoegde administratie van het departement Onderwijs van het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap te worden gericht. De minister bevoegd voor het onderwijs beslist over het voorstel na kennisname van een advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

Decreet van 30 april 2001 betreffende het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid

Art. 6, 5°

Het advies van de Vlaamse Onderwijsraad moet ingewonnen worden over de procedure om de studiebewijzen van opleidings- en onderwijsprogramma's die overeenstemmen met competenties verbonden aan een beroep of deel van een beroep, te identificeren en te erkennen en dus te beschouwen als een titel van beroepsbekwaamheid.

Decreet van 18 januari 2002 betreffende de eindtermen, de ontwikkelingsdoelen en de specifieke eindtermen in het voltijds gewoon en buitengewoon secundair onderwijs (themadecreet)

Art. 3, §1

De eindtermen, de decretale specifieke eindtermen, de ontwikkelingsdoelen voor het gewoon voltijds secundair onderwijs en de ontwikkelingsdoelen voor het buitengewoon secundair onderwijs worden vastgelegd door het Vlaamse Parlement bij wijze van bekrachtiging van een besluit van de Vlaamse Regering, genomen op advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

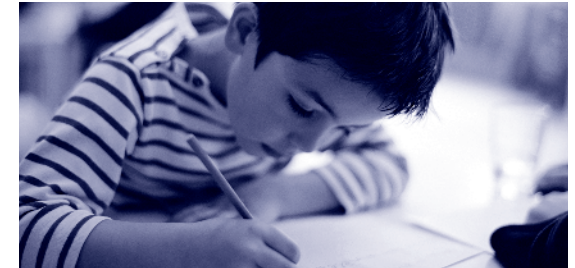
Besluit van de Vlaamse Regering van 6 december 2002, zoals gewijzigd¹

Art. 20 ter

Adviesbevoegdheid over afwijkingen op de opleidingenstructuur van buitengewoon secundair onderwijs dat modulair georganiseerd is. De afwijkingen hebben betrekking op de opleidingen-

¹ Wijziging via Decreet betreffende het onderwijs, XVIII, artikel III., 25 juni 2008

structuur zoals vastgelegd door het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2002 betreffende het experimenteel secundair onderwijs.

Art. 20 quater

Adviesbevoegdheid over competenties vervat in modulaire opleidingen van het buitengewoon secundair onderwijs als die competenties afwijken van deze bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 1 maart 2002 betreffende het experimenteel secundair onderwijs.

Decreet van 4 april 2003 betreffende de herstructurering van het hoger onderwijs in Vlaanderen

Art. 9, §2

Advies over de samenstelling en werking van de Erkenningcommissie

Art. 55ter.

§ 1 Adviesbevoegdheid over het beroepsprofiel van de leraar. Het beroepsprofiel omschrijft de kennis, vaardigheden en attitudes van de leraar bij zijn beroepsuitoefening. Het beroepsprofiel bevat de taken die een ervaren leraar verricht en zal verrichten.

§ 2 Adviesbevoegdheid over de basiscompetenties. De basiscompetenties van de leraar omschrijven de kennis, vaardigheden en attitudes, waarover iedere afgestudeerde moet beschikken om op een volwaardige manier als beginnend leraar te kunnen fungeren. De basiscompetenties stellen de leraar in staat door te groeien naar het beroepsprofiel en worden rechtstreeks afgeleid van het beroepsprofiel.

Decreet van 9 december 2005 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten in het onderwijs

Art. 6

De Vlaamse Onderwijsraad wordt betrokken bij de diverse stadia van het evaluatieproces en de besluitvorming over tijdelijke projecten.

Besluit van de Vlaamse Regering van 9 februari 2007 betreffende de organisatie van tijdelijke projecten voor de Opleiding voor Opleiders van Volwassenen

Art. 13

De Vlaamse Onderwijsraad wordt op regelmatige tijdstippen geïnformeerd over de voortgang van de tijdelijke projecten

Decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs

Art. 10

Adviesbevoegdheid over de organieke toevoeging of opheffing van experimenteel nieuwe leergebieden voor de basiseducatie of nieuwe studiegebieden voor het secundair volwassenenonderwijs.

Art. 11

Adviesbevoegdheid over de eindtermen en de specifieke eindtermen voor de basiseducatie en het secundair volwassenenonderwijs.

Art. 18

Adviesbevoegdheid over het beroepsprofiel en de basiscompetenties voor de specifieke lerarenopleidingen uit het volwassenenonderwijs.

Art. 24

Adviesbevoegdheid over de opleidingsprofielen voor de basiseducatie en het volwassenenonderwijs

Art. 64

Adviesbevoegdheid voorafgaand aan een beslissing van de Vlaamse Regering over een beroep bij de weigering van onderwijsbevoegdheid t.a.v. een centrum voor volwassenenonderwijs door het consortium of voor centra die niet bij een consortium zijn aangesloten.

Art. 68

Adviesbevoegdheid voorafgaand aan een beslissing van de Vlaamse Regering over een beroep van een centrum voor volwassenenonderwijs bij weigering van een bijkomende vestigingsplaats door het consortium.

Adviesbevoegdheid voorafgaand aan een beslissing van de Vlaamse Regering over een vraag van een centrum voor volwassenenonderwijs dat niet bij een consortium is aangesloten, om een nieuwe vestigingsplaats op te richten.

Art. 188 (deze bevoegdheid houdt op te bestaan op 31 augustus 2008)

Adviesbevoegdheid voorafgaand aan een beslissing van de Vlaamse Regering over aanvragen van centra voor volwassenenonderwijs om onderwijsbevoegdheid voor een andere opleiding te krijgen of voor het aanwenden van leraarsuren en ambten opgericht op basis van de puntenenveloppe in een bijkomende vestigingsplaats.

Besluit van de Vlaamse Regering van 19 juli 2007 betreffende de organisatie van het opleidingsaanbod in het volwassenenonderwijs

Art. 6

Adviesbevoegdheid over de opleidingsprofielen voor het volwassenenonderwijs (jaarlijks)

Besluit van de Vlaamse Regering van 6 juli 2007 tot vaststelling van de indienings- en adviseringsprocedure voor voorstellen van nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs

Art. 4 en 6

Adviesbevoegdheid over voorstellen voor nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs

Decreet van 14 maart 2008 betreffende de financiering van de werking van de hogescholen en de universiteiten in Vlaanderen

Art. 44

Adviesbevoegdheid over de lijst met algemene resultaatsindicatoren (uiterlijk op 30 juni 2008).

Decreet van 8 juli 2008 betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap

Art. 12

Adviesbevoegdheid over afwijkingen op de rationalisatienormen.

Art. 23

Adviesbevoegdheid over de conclusies van de commissie die de bestaande opleidingen in het stelsel van leren en werken screent.

Art. 24

Adviesbevoegdheid over nieuwe opleidingen en over de conclusies van de commissie met betrekking tot de nieuwe opleidingen.

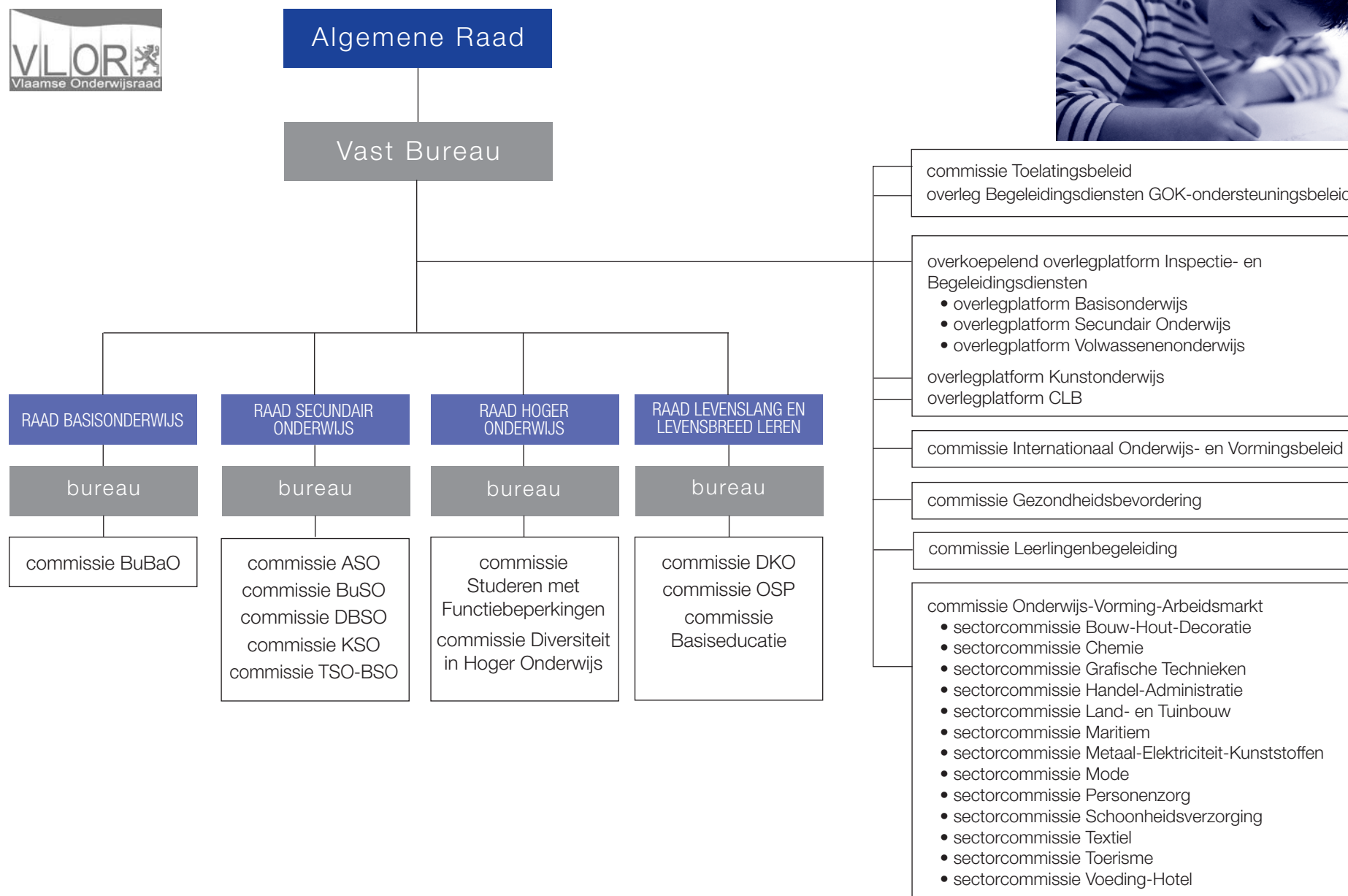
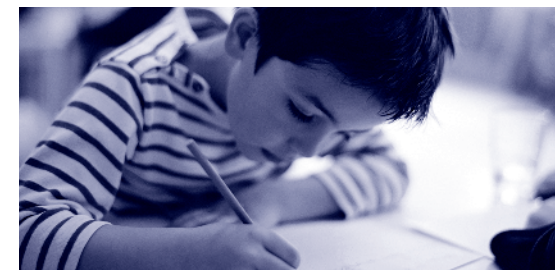
Art. 28

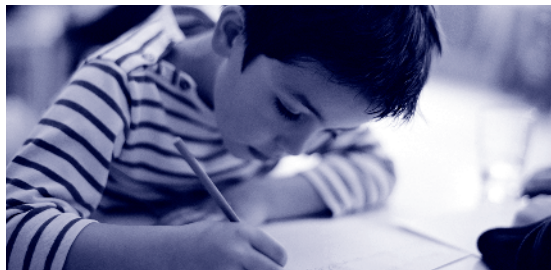
Adviesbevoegdheid over de opleidingenstructuur voor modules aangeboden in centra voor leren en werken. De Vlaamse Regering ontwikkelt deze opleidingenstructuur, tezamen met het Gemeenschapsonderwijs en de representatieve verenigingen van inrichtende machten van het gesubsidieerd onderwijs.

Art. 30

De Vlaamse Regering bepaalt in nauw overleg met de beroepssectoren, de Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen en de Vlaamse Onderwijsraad de referentiekaders waarvan de doelen voor de beroepsgerichte vorming van de opleidingen binnen het deeltijds beroepssecundair onderwijs worden afgeleid.

Als de opleiding niet modulair wordt aangeboden, gelden de goedgekeurde opleidingskaarten als minimale leerdoelen. Deze komen tot stand na advies van de Vlaamse Onderwijsraad.

ALGEMENE RAAD

Uitgebrachte adviezen

Advies over de discussienota 'Krijtlijnen voor de nieuwe financiering van het leerplichtonderwijs'; **27 september 2007**

Advies over mogelijke beleidsmaatregelen ten aanzien van het aanbod van frisdranken op school; **27 september 2007**

Advies over het ontwerp van besluit van de Vlaamse Regering betreffende de organisatie van tijdelijke projecten rond studie - en beroepskeuze en rond werkplekleren; **27 september 2007**

Advies over de beleidsbrief Onderwijs en Vorming 2007-2008; **22 november 2007**

Advies over de discussienota "Treden naar succes, werk en leren. Het hoger beroepsonderwijs in het Vlaamse onderwijs"; **22 november 2007**

Advies omtrent het ontwerpbesluit tot samenstelling van een beroepscommissie omtrent het verwerven van een titel van beroepsbekwaamheid; **22 november 2007**

Advies ten gronde over onderwijsonderzoek; **20 december 2007**

Advies Naar een sterkere internationalisering van het Vlaamse onderwijs; **20 december 2007**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het onderwijs, XVIII; **24 januari 2008**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende de werkingsbudgetten in het basisonderwijs en de werkingsbudgetten in het secundair onderwijs; **14 februari 2008**

Advies over de themazetting van het onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek – oproep 2008; **14 februari 2008**

Advies over wijzigingen aan besluiten over tijdelijke projecten in het basisonderwijs en het secundair onderwijs; **24 april 2008**

Advies betreffende de detacheringprojecten, schooljaar 2008-2009; **24 april 2008**

Advies over onderwijs aan kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen; **26 juni 2008**

Reactie op de Europese consultatie. 'Scholen voor de 21e eeuw'; **13 december 2007** (einddocument)

Standpunt over de wijze van aanpassen van de eindtermen; **10 januari 2008** (einddocument)

Probleemverkenningen

Verschenen

- Competentie-ontwikkeland onderwijs
- Tertiair onderwijs
- Overgang van basis- naar secundair onderwijs

Te verschijnen

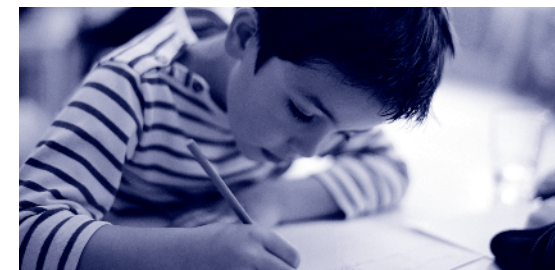
- Publieke informatie over scholen

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Toelatingsbeleid
- Overleg Begeleidingsdiensten GOK-ondersteuningsbeleid
- Overkoepelend overlegplatform Inspectie en Begeleidingsdiensten
- Overlegplatformen Inspectie - Begeleiding voor basisonderwijs, secundair onderwijs en volwassenenonderwijs
- Commissie Gezondheidsbevordering
- Commissie Leerlingenbegeleiding
- Commissie Internationaal Onderwijs-en Vormingsbeleid
- Commissie Onderwijs-Vorming-Arbeidsmarkt
- Werkgroep Eindtermen
- Werkgroep Leerzorg
- Begeleidingscommissie Convenant Horeca-Onderwijs
- Werkgroep HBO-SAM
- Werkgroep OBPWO

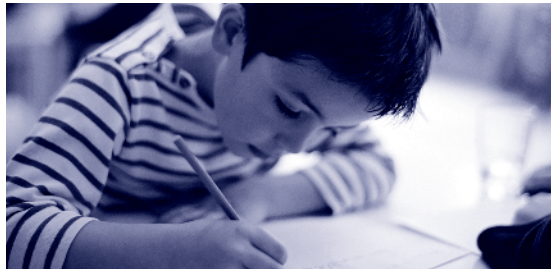

Leden op 30 juni 2008

Geleding		Werkende leden	Plaatsvervangers
		Ann Demeulemeester - vz	
Inrichtende machten	GO!	Urbain Lavigne	Rita De Boeck
	GO!	Lut Stroobants	Luc Brion
	OVSG	Patrick Delbaere	Marina Vermeir
	OVSG	Liesbet Peeters	Bob Loisen
	POV	Patrick Weyn	Marie Weckx
	VSKO	Mieke Van Hecke	Paul Wille
	VSKO	Marc Van den Brande	Beatrijs Pletinck
	VSKO	Lieve Werbrouck	Chris Smits
	VSKO	Karel Casaer	Carmen Wullaert
	OKO	Kamiel Van Herp	Christine Marius
Instellingshoofden hoger onderwijs	VLIR	Mieke Van Haegendoren	Luc Moens
	VLHORA	Robert Hoogewijs	Ann Verreth
Directeurs	Off. BO	Rob Trenson	Joël Boussemaere
	Vrij SO	Eddy De Laet	Franky Hungenaert
	Off. DKO	Luc Doutrebon	Barthold Eyckermans
	Vrij CVO	Hilde Penneman	Marie-Paule Blomme
	VCLB	Els Palmaers	Patrick D'Oosterlinck
Personeel	ACOD	Hugo Deckers	Nadine Marechal
	ACOD	Rita De Smet	Raf De Weerd
	COV-COC	Romain Maes	Dirk Koppen
	COV-COC	Michel Van Uytfanghe	Eva Tiquet

Geleding		Werkende leden	Plaatsvervangers
Personeel	COV-COC	Riet Nackom	Rudy Van Renterghem
	VSOA	Luc Van den Bosch	Paulette Van Eeckhout
Ervaringsdeskundigen	Off. Vrij	Christine Wauters Lea Van Gyseghem	Kathleen Van Coppenholle Jos Van Nuffel
	Ouderverenigingen	VCOV	Trees Gilles
VCOV		Wies Beckers	Kim Bogaerts
KOOGO		Jan Stevens	Bart Van Dijck
ROGO		vacant	José Roos
Leerlingen	VSK	Maarten Mommaerts	Ellen Windey
	VSK	Pim van den Bos	Jelle Heyvaert
Studenten	WS	Hans Plancke	Nele Spaas
	VWS	Veronique Vanonckelen	Ward Poelmans
Sociaal-economische organisaties	SERV	Françoise Vermeersch	Wim Van Roy
	SERV	Lut Maertens	Peter Van der Hallen
	SERV	Nele Muys	Bjorn Cuyt
	SERV	Lieven Desmet	Henk Vlerick
Sociaal-culturele organisaties	VV	Fons De Neve (Gezinsbond)	Tanja Gouverneur (FOV handicap)
	VV (Verenigde Verenigingen)	Sanghmitra Bhutani (Minderhedenforum)	Paul Vaernewijck (Netwerk armen)

RAAD BASISONDERWIJS

Uitgebrachte adviezen

Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen; **21 mei 2008**

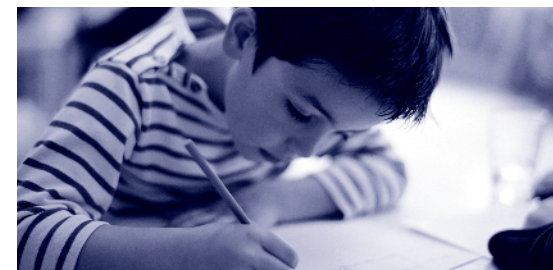
Advies over ontwikkelingsdoelen in het buitengewoon onderwijs; **21 mei 2008**

Advies over ontwikkelingsdoelen buitengewoon basisonderwijs, type 3; **21 mei 2008**

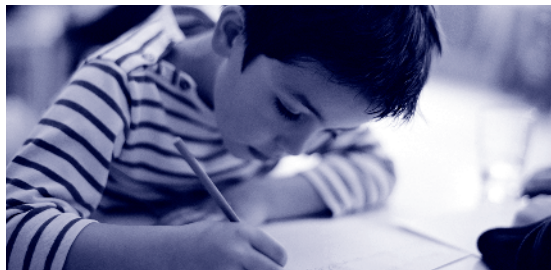
Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Buitengewoon Basisonderwijs
- Werkgroep Vreemdetalenonderwijs
- Werkgroep Ondersteuning Directeur

Leden op 30 juni 2008

Geleding			Geleding				
	Werkende leden	Plaatsvervangers		Werkende leden	Plaatsvervangers		
Inrichtende machten	GO!	Ingrid Verstrepen	Philippe Venstock	Off. Vrij	Peter Spruyt	Joke Goetmaeckers	
	GO!	Rita De Boeck	Jacky Langers		Stijn Verkinderen	Liliane Van Muysen	
	OVSG	Johan Vanwynsberghe	Chris Heughebaert	VCOV KOOGO- ROGO	Ludo Claes	Veronique Cloetens	
	OVSG	Hilde Van Dalem	Luc Van Eylen		Jan Stevens (KOOGO)	vacant	
	VSKO	Marc Van den Brande - vz	Gerda Bruneel				
	VSKO	Jan Saveyn	Beatrijs Pletinck	CLB	VCLB	Christine Vonckx	Lieve Willems
	VSKO	Annemie Jennes	Karel Casaer		CLB off.	Yolande Schulpen (OVSG)	Marc Frederix (GO!)
OKO	Lieve Vansintjan	Cathérine Devos	Sociaal-culturele organisaties	VV	Monique De Dobbeleer (Welzijnszorg)	Veerle Adams (FOV handicap)	
Directeurs	Vrij	Raf Waumans		Christiaan De Schepper	VV	Sieg Monten (Netwerk armen)	Sanghmitra Bhutani (Minderhedenforum)
	Off.	Gerda Calders		Robert Scheltjens	(Verenigde Verenigingen)		
Personeel	ACOD	Tony Van den Heurck - o.vz		Joseanne Van Hove			
	COV-COC	Eva Tiquet		Marianne Coopman			
	COV-COC	Dirk Koppen	Romain Maes				
	COV-COC	Trudo Beckers	Nancy De Wulf				
	COV-COC	Fredy Degrendel	Lut Adriaensens				
VSOA	Miriam Van Laethem	Ludwig Van Tendeloo					

RAAD SECUNDAIR ONDERWIJS

Uitgebrachte adviezen

Advies over de aanvraag van 2 nieuwe structuuronderdelen. Tweede graad BSO Duurzaam wonen en verzorgen. Derde graad TSO Productie- en procestechnologie; **20 november 2007**

Advies over de aanvragen tot programmatie voor het schooljaar 2008-2009; **22 januari 2008**

Advies over de voorstellen van nieuwe kwalificatiebenamingen in het deeltijds beroepssecundair onderwijs vanaf het schooljaar 2008-2009; **26 februari 2008**

Advies over de bijkomende aanvragen tot programmatie voor het schooljaar 2008-2009; **26 februari 2008**

Advies over het voorontwerp van decreet betreffende het stelsel van leren en werken in de Vlaamse Gemeenschap; **18 maart 2008**

Advies over de aanvragen voor nieuwe structuuronderdelen in het voltijds gewoon secundair onderwijs; **15 april 2008**

Advies over de screening van studiegebieden en nieuwe structuuronderdelen in het voltijds secundair onderwijs; **8 mei 2008**

Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen; **5 juni 2008**

Advies over ontwikkelingsdoelen in het buitengewoon onderwijs; **5 juni 2008**

Advies over bijkomende aanvragen tot programmatie voor het schooljaar 2008-2009; **17 juni 2008**

Advies over de opleidingskaarten voor kwalificaties in het DBSO; **17 juni 2008**

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Algemeen Secundair Onderwijs
- Commissie Buitengewoon Secundair Onderwijs
- Commissie Deeltijds Beroepssecundair Onderwijs
- Commissie Kunstsecundair Onderwijs
- Commissie Technisch- en Beroepssecundair Onderwijs
- Technische Werkgroep Programmaties

Leden op 30 juni 2008

Geleding			Geleding					
	Werkende leden	Plaatsvervangers		Werkende leden	Plaatsvervangers			
Inrichtende machten	GO!	Jean Vallers	Joke Pauwels	Ouder- verenigingen	KOOGO-ROGO	José Roos (ROGO)	Marijke Vanthomme (KOOGO)	
	GO!	Hilde De Meyer	Marc Smets		VCOV	Wies Beckers	Ludo Claes	
	POV	Patrick Weyn - vz	Marie-Bernadette Weckx	Leerlingen	VSK	Ellen Windey	Maarten Mommaerts	
	OVSG	Annemie De Smet	Frie Van Camp		VSK	Bilitis Crockaert	Ellen Van Overmeire	
	VSKO	Chris Smits	Bernadette Van de Steene		CLB	VCLB	Sonja Buts	Lieve Feys
	VSKO	Jan Schokkaert	Lieve Werbrouck	CLB off.		Dries Vandermeersch (GO!)	Yolande Schulpen (OVSG)	
	VSKO	Dominiek Desmet	Karel Casaer	Sociaal- economische organisaties		SERV	Nele Muys	Bjorn Cuyt
	OKO	Christine Marius	Kamiel Van Herp		SERV	Lieven Desmet	Willy Ivens	
Directeurs	Vrij	Eddy De Laet – o.vz	Marcel Davidts		SERV	Lut Maertens	Peter Van der Hallen	
	Off.	Jo Naessens	Jean-Paul Govaert		SERV	Wim Van Roy	Ilse De Vreese	
	Personeel	ACOD	Rita De Smet	Raf De Weerd	Sociaal- culturele organisaties	VV	Annemie Drieskens (Gezinsbond)	Peter Debbaut (FOV handicap)
		COV-COC	Wim Plas	Henk Van den Berghe		VV	Marc Michiels (FOV KWB)	Peter Janssens (FOV handicap)
		COV-COC	Riet Nackom	Mia Michiels	Ervarings- deskundigen	Off.	Jan Sijmkens	Monique Sevrin
COV-COC		Edith Buntinx	Eric Michiels	Vrij		Dirk Daems	Paul Carteus	
COV-COC		Paul Viaene	Katrien Cerpentier					
VSOA	Rita Dewulf	Karine De Dier						

RAAD HOGER ONDERWIJS

Uitgebrachte adviezen

Advies over de flexibilisering van het Vlaamse hoger onderwijs; **15 januari 2008**

Advies over de randvoorwaarden voor internationale mobiliteit in het Vlaamse hoger onderwijs; **11 maart 2008**

Advies over de taalregeling hoger onderwijs; **11 maart 2008**

Advies over de invulling van het Aanmoedigingsfonds; **15 april 2008**

Advies over registratie van kansengroepen in het hoger onderwijs; **15 april 2008**

Advies over het rapport van de ministeriële commissie rationalisatie hoger onderwijs; **13 mei 2008**

Advies. Onderwijs: kiem voor onderzoek en innovatie; **13 mei 2008**

Advies over de discussienota hoger kunstonderwijs; **10 juni 2008**

Advies over de minimale c.q. wenselijke studieomvang van de opleiding bachelor in de vroedkunde; **10 juni 2008**

Probleemverkenningen

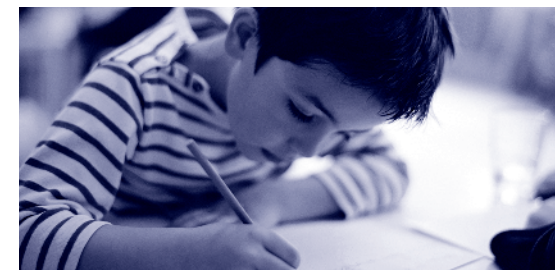
Verschenen

- Flexibilisering van het hoger onderwijs

Commissies en langlopende werkgroepen

- Commissie Studeren met Functiebeperkingen
- Commissie Diversiteit in Hoger Onderwijs
- Overlegplatform Associaties inzake EVC/EVK
- Werkgroep Financiering Hoger Onderwijs
- Werkgroep Internationaal Hogeronderwijsbeleid
- Werkgroep Basisdecreet

Leden op 30 juni 2008

Geleding	Werkende leden	Plaatsvervangers	Geleding	Werkende leden	Plaatsvervangers			
Instellingshoofden hoger onderwijs	VLIR	Joke Denekens (UA)	Cis Van den Bogaert (UA)	Studenten	VVS	Gertie De Fraeye	Inge Gielis	
	VLIR	Tine Baelmans (KUL)	Ludo Melis (KUL)		VVS	Hans Plancke	Véronique Vanockelen	
	VLIR	Luc François (UG)	Rosette S'Jegers (VUB)		VVS	Mattias Willems	Nele Spaas	
	VLIR	Harry Martens (UH*) - vz	Mieke Van Haegendoren (UH*)	Sociaal- economische organisaties	SERV	Nele MUys	Bjorn Cuyt	
	VLHORA	Jacques Peeters (HA)	Bert Hoogewijs (HoGent)		SERV	Peter Verboven	Lieven Desmet	
	VLHORA	Johan Veeckman (Artevelde HS)	Jan Trommelmans (KdG)		SERV	Lut Maertens	Ann Demeulemeester	
	VLHORA	Luc Van de Velde (Erasmus HS)	Ben Lambrechts (PH Limburg)		SERV	Françoise Vermeersch	Wim Van Roy	
	VLHORA	Flora Carrijn (Lessius HS)	Toon Martens (KHLeuven)		Sociaal- culturele organisaties	WV	Yeliz Güner (Minderhedenforum)	Elmas Kahraman (Minderhedenforum)
Personeel	ACOD	Marc Van de Velde	Hilde Willaert	WV		Ria Van den Heuvel (Centrum ZitStil)	Geert Meert (FOV handicap)	
	ACOD	Brenda Delcloo	Peter De Keyzer	<small>(Verenigde Verenigingen)</small>				
	COV-COC	Jan Van Damme	Jan Soons					
	COV-COC	Raf Spitaels	Ilse Vanderstukken					
	COV-COC	Rudy Van Renterghem	Anna De Schutter					
VSOA	Dirk De Vos	Lucianus Van Rompaey						
Studenten	VVS	Ward Poelmans	Nele Vandersteen					
	VVS	Ann Coenen	Agirdag Orhan					
	VVS	Julie De Fraeye	Hanne Vermeiren					

*(UH = U Hasselt)

RAAD LEVENSLANG EN LEVENSBREED LEREN

Uitgebrachte adviezen

Advies over voorstellen voor modulaire opleidingsprofielen in het volwassenenonderwijs; **3 oktober 2007**

Advies over de versnelde programmaties in het volwassenenonderwijs schooljaar 2007-2008; **18 december 2007**

Advies over bijkomende opleidingsprofielen voor de studiegebieden Bouw en Hout van het secundair volwassenenonderwijs; **18 december 2007**

Advies over mogelijke referentiekaders voor opleidingen van het volwassenenonderwijs; **22 januari 2008**

Advies over voorstellen van opleidingsprofielen voor het volwassenenonderwijs; **26 februari 2008**

Advies over programmatie in het volwassenenonderwijs; **18 maart 2008**

Advies over de programmatieaanvragen in het Deeltijds Kunstonderwijs voor het schooljaar 2008-2009; **26 mei 2008**

Advies over de herziening van de eindtermen en ontwikkelingsdoelen Nederlands en moderne vreemde talen; **26 mei 2008**

Advies over de tweede fase van de modularisering basiseducatie; **24 juni 2008**

Advies over de afstemming van het opleidingsprofiel Tandarts-assistent op het beroepscompetentieprofiel; **24 juni 2008**

Advies over de uitvoering en de werkbaarheid van het afsprakenkader NT2 2007; **24 juni 2008**

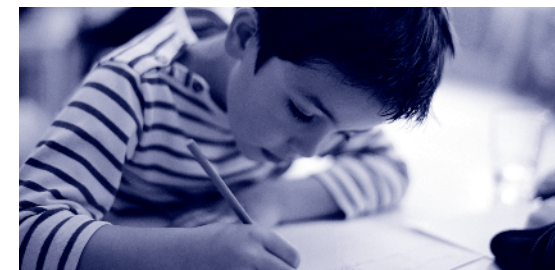
Beoordelingskader voor de aanvraag van nieuwe taalopleidingen in het volwassenenonderwijs; **23 oktober 2007** (einddocument)

Commissies en langlopende werkgroepen

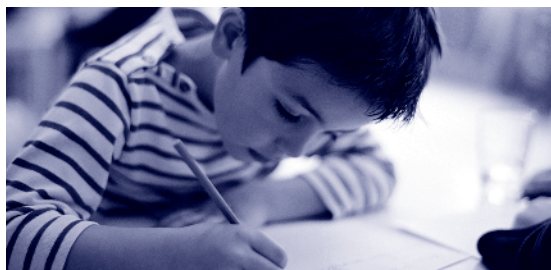
- Commissie Basiseducatie
- Commissie Deeltijds Kunstonderwijs
- Commissie Onderwijs voor Sociale Promotie
- Werkgroep Inburgering
- Werkgroep Stages en Werkplekleren Volwassenenonderwijs

Leden op 30 juni 2008

Geleding			Geleding						
	Werkende leden	Plaatsvervangers		Werkende leden	Plaatsvervangers				
Inrichtende machten en opleidings-verstrekkers	GO!	Gunther Degroote - vz	Daisy Denolf	Ervarings-deskundigen	Off. Vrij	Philippe Vanderschaeghe	Christine Wauters		
	POV	Dirk Debroey	Ann De Herdt			Rita Van Ham	Lien Plasschaert		
	OVSG	Hilde Quix	Bavo Van Soom		Cursisten	Freddy Tack	Lesley Arens		
	VSKO	Wim Nimmegeers	Maryse Boufflette			Thierry Goffart	Henri Smet		
	VSKO	Arseen Biesemans	Rika Christiaen			Katrien Verbruggen	Mie Swankaert		
	VSKO	Bart De Naegel	Geert Degrande			Peter Naessens	Els De Saeger		
	SYNTRA	Ben Bruyndonckx	Luc Neyens			Sociaal-economische organisaties	SERV	Nele Muys	Bjorn Cuyt
	VDAB	Mireille Gillebeert	Theo Leyman				SERV	Lieven Desmet	Maarten Van der Biest
	SoCiuS	Fred Dhont	Ronny Leenknecht		SERV		Peter Van der Hallen	Lut Maertens	
	Basiseducatie	Hilde Derveaux	Jan Van Gompel		SERV		Françoise Vermeersch	Stiene Van Rie	
Directeurs	Off. DKO	Barthold Eyckermans	(nihil)	Sociaal-culturele organisaties	WV	Hugo Verhenne (FOV senioren)	Hugo De Vos (FOV)		
	Vrij CVO	Carmen Wullaert	Marie-Paule Blomme		WV	Mohamed Lahlali (Minderhedenforum)	Heike Stevens (FOV handicap)		
	Off. CVO	Jeske Boel	Tilla Rauter			(Verenigde Verenigingen)			
Personeel	Basiseducatie	Anne Bogaerts	Colette Claessens						
	ACOD	Elke De Belder	Frans Allard						
	ACOD	Georgy Baor	Liesbet De Bontridder						
	COV-COC	Marleen Gysels – o.vz	Paul Van Camp						
	COV-COC	Ingrid Kremer	Paul Verachtert						
	COV-COC	Eddy Coene	Herlinde Uten						
VSOA	Arlette Christiaens	Rudy Van Megroot							

ACTIVITEITEN

Studiedagen en vormingsdagen

- **'Vitaminen voor een gezondheidsbeleid op school'**

Antwerpen: 16 oktober 2007

Brugge: 25 oktober 2007

Leuven: 5 november 2007

Hasselt: 6 november 2007

Aalst: 26 november 2007

Brussel: 23 januari 2008

- **Studie- en discussiedag Kunstonderwijs**

22 november 2007, Brussel

- **Studienamiddag 'Flexibilisering hoger onderwijs'**

5 december 2007, Brussel

- **Studienamiddag 'Competentie-ontwikkelen onderwijs'**

18 januari 2008, Brussel

- **Studiedag 'Frans leren in de basisschool'**

22 februari 2008, Brussel

- **Studienamiddag 'Diversiteit in het hoger onderwijs'**

23 april 2008, Brussel

- **Regionale contactnamiddagen 'Leer-kracht Veerkracht'**

Schaarbeek: 29 januari 2008

Gent: 14 februari 2008

Hasselt: 21 februari 2008

Antwerpen: 29 april 2008

Vorming voor de begeleiders diversiteit

- **Vorming over kleuterparticipatie**, 18 januari 2008 en 20 februari 2008

- **Vorming over spijbelpreventie**, 30 april 2008

- **Vormingsdag 'Het lokaal onderwijsbeleid en goede praktijkvoorbeelden'**, 25 april 2008

Focussen op LOP-werking

- **Werkbezoeken voor LOP-voorzitters, LOP-deskundigen en de begeleiders diversiteit:** Turnhout (12 oktober 2007), Menen (16 november 2007), Halle (18 januari 2008), Oudenaarde, voor BaO (22 februari 2008)

- **Focussen op LOP-ouders:** (18 april 2008), Brussel (16 mei 2008), Diest (30 mei 2008) en Heusden-Zolder Houthalen-Helchteren SO (13 juni 2008)

Vormings- en studiedagen voor begeleiders en CLB-medewerkers van GOK-scholen

Voor CLB-medewerkers:

- **Schoolondersteuning van basisscholen met kansarme leerlingen**, 9 november en 14 december 2007

- **Trajectbegeleiding anderstalige nieuwkomers s.o.**, 24 januari 2008

- **Breed evalueren**, 12 februari en 4 maart 2008

Voor begeleiders basisscholen:

- **Interactieve werkvormen binnen wereldoriëntatie**, 10 en 21 maart 2008

- **Materiaal voor taalvaardigheidsonderwijs in de kleuterklas**, 6 en 8 mei 2008

- **Technologie en diversiteit**, 8 april en 27 mei 2008

- **Coachen na de klasscreening**, 3 en 10 juni 2008

Voor begeleiders secundaire scholen:

- **Projectwerk**, 29 april 2008

- **Lezen in de niet-taalvakken**, 22 mei 2008

- **Wijzer kijken naar de lesaanpak**, 4 juni 2008

Andere

- **Startdag 'Bestuurskracht in onderwijs'**, 20 september 2007, Brussel

- **Presentatie discussienota 'Treden naar succes, werk en leren. Het hoger beroepsonderwijs in het Vlaamse onderwijs'**, 3 oktober 2007, Brussel

- **Seminarie van de probleemverkenning 'Publieke informatie over onderwijsinstellingen'**, 6 en 7 november 2007, Brussel

- **Workshop registratie van studenten met een functiebeperking**, 28 november 2007, Brussel

- **Werksessies in het kader van leerzorg:**

- **Werkessie over 'draagkracht'**, 18 april 2008, Brussel

- **Werkessie over 'competentie-ontwikkeling'**, 30 april 2008, Brussel

- **Infonamiddag VDAB en SYNTRA-Vlaanderen**, 26 mei 2008, Heverlee

Tertiair onderwijs; een verkenning

Brussel, Vlor-Garant, oktober 2007, 122p.

Het grensgebied tussen secundair onderwijs en hoger onderwijs in de BaMa-structuur heet intussen 'hoger beroeps-onderwijs' en bevat opleidingen in het volwassenenonderwijs (HOSP) en het secundair onderwijs (o.a. 4de graad). Maar hun plaats in de structuur van het onderwijs was onvoldoende duidelijk en hun aantal te klein om van een samenhangend aanbod op dit niveau te kunnen spreken. Deskundigen onderzochten onder meer of de arbeidsmarkt nood heeft aan mensen met een competentieniveau tussen dat van het secundair onderwijs en de professionele bachelor. En welk profiel een lerende heeft die voor dit 'tertiair onderwijs' zou kiezen.

Flexibilisering van het hoger onderwijs; een verkenning

Brussel, Vlor-Garant, december 2007, 299p.

In deze probleemverkenning wordt nagegaan wat de meerwaarde en gevolgen zijn van de implementatie van het flexibiliseringsdecreet voor studenten, ouders en de hogeronderwijsinstelling.

Competentie-ontwikkeld onderwijs; een verkenning

Brussel, Vlor-Garant, januari 2008, 189p.

Met zeven bijdragen van deskundigen verkent de publicatie het concept competentie-ontwikkeld onderwijs. Wat is het? Wat zijn de meerwaarden en de knelpunten? Past het beter bij bepaalde onderwijsniveaus en -sectoren dan bij andere? Aan welke voorwaarden moet het onderwijs-systeem zeker voldoen? Een synthesetekst geeft aanzetten voor het debat.

Frans leren in de basisschool. Vroeg begonnen, half gewonnen: talensensibilisering en taalinitiatie vanaf de kleuterschool

Brussel, Vlor, februari 2008, 98p.

De Raad Basisonderwijs wil met dit boek een bewustmakingsproces voor vreemdetalenonderwijs op gang helpen brengen. Hij hoopt dat het schoolteams informatie, vertrouwen en een houvast geeft om vroeg met talensensibilisering Frans te beginnen en een talenbeleid Frans uit te tekenen.

De overgang van het basis- naar het secundair onderwijs; een verkenning

Brussel, Vlor-Garant, mei 2008, 195p.

De meeste leerlingen stappen zonder veel problemen over van het basis- naar het secundair onderwijs. Nochtans sluiten beide onderwijsniveaus alleminst naadloos op elkaar aan. Wetenschappers hebben de aansluitingsproblematiek bekeken vanuit de ontwikkelingspsychologie, het onderzoek van onderwijsloopbanen (LOSO) en de gezinswetenschappen. Daarnaast bevat het boek getuigenissen over drie proeftuinen en een nascholingsproject. Een synthesetekst sluit het geheel af.

Opleidingsprofiel Bachelor in de vroedkunde

Brussel, Vlor, juni 2008, 101p.

Een volledig nieuw opleidingsprofiel op basis van het beroepsprofiel uit 2007.

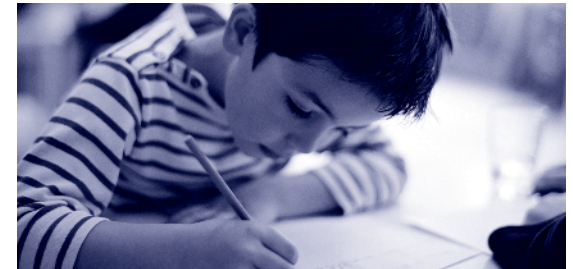
herdruk **Leer-kracht Veer-kracht**

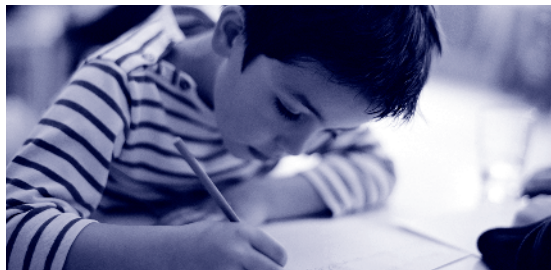
Brussel, Vlor, oktober 2007

Jaarverslag 06-07

Brussel, Vlor, september 2007, 91p.

Permanente secretariaat van de Vlor

administrateur-generaal: **Mia Douterlungne**

secretariaat: **Nicole Meuleman**

Directeurs/adjunct van de directeur

inhoudelijke ondersteuning van raden, commissies en werkgroepen; begeleiding projecten

Patrice Caremans

o.a. gelijke-onderwijskansenbeleid, lerarenopleiding

Geertrui De Ruytter

o.a. overlegplatformen inspectie-begeleiding, gezondheidsbevordering, kwaliteitszorg

Roos Herpelinck

o.a. leezorg, onderwijsbeleid EU, leerlingenbegeleiding

Filip De Bruyne

ICT, financiering

Koen Stassen (adj)

aansluiting onderwijs-arbeidmarkt

Projectmedewerkers

inhoudelijke ondersteuning en coördinatie van vernieuwingsprojecten

Marc Smolenaers

gelijke onderwijskansen - luik ondersteuning SO

Louisa Peeters

implementatiehandboek - gelijke onderwijskansen

Elfi De Boos

gelijke onderwijskansen - luik toelating

Kris Van Elsen

samenwerking hoger beroepsonderwijs

Ad Meskens

inschaling HBO-opleidingen

Greet Caris

gezondheidsbevordering

Wim Vansteenkiste

internationaal onderwijsbeleid

Laurens Vyncke

ondersteuning sectorcommissies

Anne Van Loon

Leer-kracht Veer-kracht

Secretarissen

inhoudelijke ondersteuning en coördinatie van de werking van een niveauraad en bijhorende commissies en werkgroepen

Johan Van Ransbeek

Raad Secundair Onderwijs

Ivo Snels

Raad Basisonderwijs

Isabelle De Ridder

Raad Hoger Onderwijs

Monique De Ridder

Raad Levenslang en Levensbreed Leren

Robert Lenaerts

Raad Secundair Onderwijs

Ondersteunende diensten

Bruno Paternoster, communicatie

Joël Job, personeelszaken

Elisabeth De Clercq, boekhouding

Machteld Lambrecht, personeelsadministratie

Isabelle Berghs, documentatiedienst (t.v.v. Myriam Camerlynck)

Anne Driesen, documentatiedienst

Mireille Pauwels, website & publicaties

Maurice Danckaerts, technisch assistent & chauffeur

Administratie en onthaal

Nancy Tuts, administratie

Piet De Craecker, administratie & studiedagen

Ilse Janssen, administratie

Pascale Vaegenhende, administratie & logistiek

Daniëlle Wouters, administratie

Ebru Bicer, onthaal

Viviane Piron, onthaal

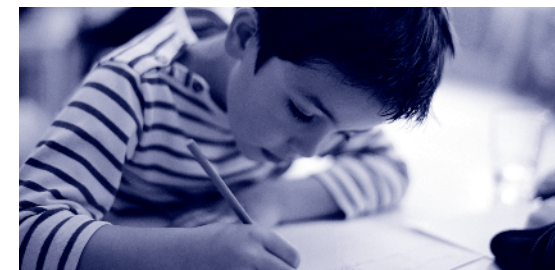
Salima Soussi, onthaal

Sigrid Van Laethem, onthaal

Arife Uckuyulu, onthaal

Lijst van courante afkortingen

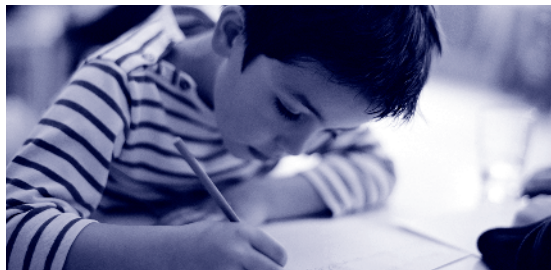

A	ACOD	Algemene Centrale der Openbare Diensten
	AGIO	Agentschap voor Infrastructuur in het Onderwijs
	AgODi	Agentschap voor Onderwijsdiensten
	AR	Algemene Raad (Vlor)
	ASO	algemeen secundair onderwijs
B	BaMa	bachelor-master
	BaO	basisonderwijs
	BBB	Beter Bestuurlijk Beleid
	BSO	beroepssecundair onderwijs
	BuBaO	buitengewoon basisonderwijs
	BuO	buitengewoon onderwijs
BuSO	buitengewoon secundair onderwijs	
C	CBE	centrum voor basiseducatie
	CLB	centrum voor leerlingenbegeleiding
	COC	Christelijke Onderwijscentrale
	COV	Christelijk Onderwijzersverbond
	CVO	centrum voor volwassenenonderwijs
D	DBO	Dienst Beroepsopleiding
	DBSO	deeltijds beroepssecundair onderwijs
	DIVA	Dienst Informatie Vorming en Afstemming
	DKO	deeltijds kunstonderwijs

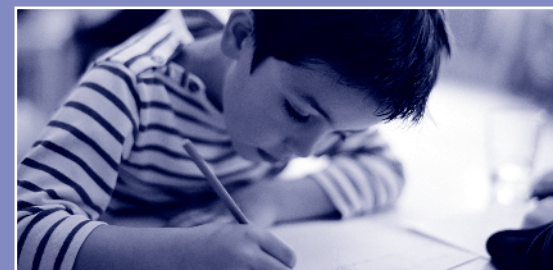
E	EVC	erkenning van eerder (of elders) verworven competenties
	EVK	eerder verworven kwalificaties
	EUNEC	European Network of Education Councils
F	FOPEM	Federatie van Onafhankelijke Pluralistische Emancipatorische Methodescholen
G	GO!	Onderwijs van de Vlaamse Gemeenschap
	GOK	gelijke onderwijskansen
H	HBO	hoger beroeps onderwijs
	HOSP	hoger onderwijs sociale promotie
I	ICT	informatie- en communicatietechnologie
K	KOOGO	Koepel van Ouderverenigingen van het Officieel Gesubsidieerd Onderwijs
	KSO	kunstsecundair onderwijs
L	LOP	lokaal overlegplatform
M	MOVI	Netwerk voor management in de Vlaamse overheid
N	NT2	Nederlands als tweede taal

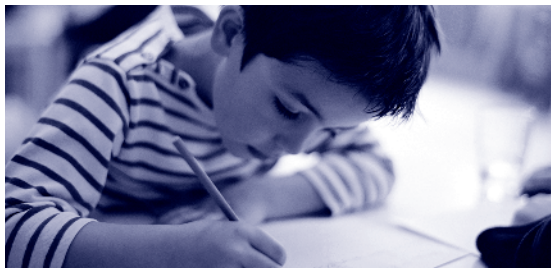
Bijlage 8

Lijst afkortingen

O	OBPWO	onderwijskundig beleids- en praktijkgericht wetenschappelijk onderzoek
	OESO	Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling
	OKO	Overlegplatform Kleine Onderwijsverstrekkers
	OVB	onderwijsvoorrangsbeleid
	OSP	onderwijs voor sociale promotie
	OVSG	Onderwijssecretariaat van de Vlaamse Steden en Gemeenten
P	POV	Provinciaal Onderwijs Vlaanderen
R	RBO	Raad Basisonderwijs (Vlor)
	RHO	Raad Hoger Onderwijs (Vlor)
	RLLL	Raad Levenslang en Levensbreed Leren (Vlor)
	ROGO	Raad voor Ouders van het GO!
	RSO	Raad Secundair Onderwijs (Vlor)
S	SERV	Sociaal-Economische Raad van Vlaanderen
	SO	secundair onderwijs
	SoCiuS	Steunpunt voor Sociaal-Cultureel Werk
	SVO	secundair volwassenenonderwijs
	SYNTRA	Vlaams Agentschap voor Ondernemersvorming - SYNTRA Vlaanderen
T	TSO	technisch secundair onderwijs
V	VCLB	Vrije CLB-koepel
	VCOV	Vlaamse Confederatie van Ouders en Ouderverenigingen
	VDAB	Vlaamse Dienst voor Arbeidsbemiddeling en Beroepsopleiding
	VLAO	Vlaams Agentschap Ondernemen
	VLIR	Vlaamse Interuniversitaire Raad
	Vlor	Vlaamse Onderwijsraad
	VLHORA	Vlaamse Hogescholenraad
	VO	volwassenenonderwijs
	VOKA	Vlaams netwerk van ondernemingen
	VOOP	Vlaams Onderwijs Overlegplatform
	VRWB	Vlaamse Raad voor Wetenschapsbeleid
	VSK	Vlaamse Scholierenkoepel
	VSKO	Vlaams Secretariaat van het Katholiek Onderwijs
	VSOA	Vrij Syndicaat voor het Openbaar Ambt
	VVS	Vlaamse Vereniging van Studenten

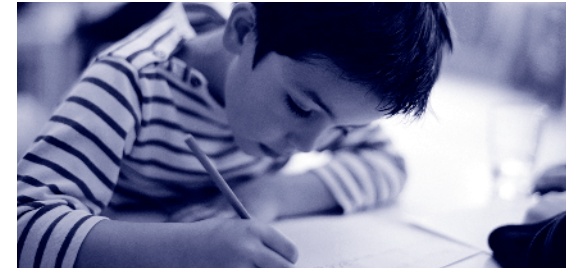

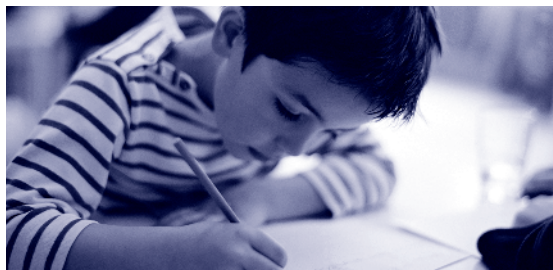

Voorwoord	3
Deel 1: De Vlaamse Onderwijsraad	5
1 Wat is de Vlaamse Onderwijsraad	6
2 Wat doet de Vlaamse Onderwijsraad	7
2.1 Advies	7
2.2 Overleg	8
2.3 De Vlor als kenniscentrum	8
2.4 De Vlor na Beter Bestuurlijk Beleid	9
3 Wie is de Vlor	10
3.1 De samenstelling	10
4 Permanent secretariaat	11
4.1 Personeel	11
4.2 Informatica en communicatie	12
4.3 Netwerking	13
5 Internationale dimensie	13
Deel 2: Een jaar onderwijsbeleid door de ogen van de Vlor	15
1 Beleidsmethoden	16
1.1 Onderwijsvernieuwing via proeftuinen	16
1.2 Beleidsvoorbereidend onderzoek	17
1.2.1 Een nieuw kader voor onderwijskundig onderzoek	17
1.2.2 Prioriteiten binnen het onderwijsonderzoek	19
1.3 Samenwerking met andere beleidsdomeinen en -niveaus	20
1.4 Het Europese en internationale onderwijsbeleid	21
1.4.1 Kwalificaties internationale tendensen	21
1.4.2 Internationaliseringsagenda voor het Vlaamse onderwijs	22
1.4.3 Naar een Europese kwalificatiestructuur (EQF)	23
1.4.4 Onderwijs in de 21ste eeuw	23
1.4.5 Het Europese onderwijsbeleid na 2010	23
1.4.6 Het hoger onderwijs in een internationale context	24
1.4.7 Randvoorwaarden voor internationale mobiliteit	24

2	Gelijke kansen als centrale doelstelling	25
2.1	Toelatingsbeleid	25
2.2	Ondersteuningsbeleid	25
2.3	Engagementsverklaring hoger onderwijs	27
3	Vier hoofdassen van het onderwijsbeleid	27
3.1	Aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt verbeteren	27
3.1.1	Competentieagenda	28
3.1.2	Leren en werken	28
3.1.3	Screenen studiegebieden	30
3.1.4	Onderwijsluit van de sectorconvenants	31
3.1.5	Hoger beroepsonderwijs	32
3.1.6	Opleidingsprofiel bachelor in de vroedkunde	33
3.1.7	Mogelijke referentiekaders voor opleidingen volwassenenonderwijs	34
3.2	De financiering van onderwijs	34
3.2.1	Andere financiering leerplichtonderwijs	35
3.2.2	Vereenvoudiging studiefinanciering	36
3.2.3	Financiering en rationalisatie hoger onderwijs	36
3.2.4	Schoolinfrastructuur	37
3.3	Beleidsvoerend vermogen van scholen	37
3.3.1	Kwaliteitszorg	37
3.3.2	Publieke informatie over scholen	37
3.3.3	Professionalisering van de schoolleiding - scholengemeenschappen	38
3.4	Loopbanen van leraren	38
3.4.1	Ondersteuning van de directeur basisonderwijs	39
3.4.2	Loopbaanontwikkeling	39
4	Een zorgzaam onderwijsbeleid	40
4.1	Op weg naar een kader voor leerzorg	40
4.2	Zorg voor kinderen en jongeren met ernstige gedrags- en emotionele problemen	42
4.3	Het recht op onderwijs voor kinderen en jongeren met ernstige meervoudige beperkingen	42
4.4	Leerlingenbegeleiding	43
4.5	Zorgbeleid in het hoger onderwijs	44
4.5.1	Registratie van studenten met functiebeperkingen	44
4.5.2	Invulling van het Aanmoedigingsfonds	44

4.5.3	Registratie van studenten uit kansengroepen	45
4.6	Naar een zorgbeleid in het volwassenenonderwijs	46
5	Competenties en kwalificaties	46
5.1	Naar een Vlaamse kwalificatiestructuur	46
5.2	Competenties	46
5.3	Modulair onderwijs	47
5.3.1	Modularisering basiseducatie	47
5.3.2	Modularisering in secundair onderwijs	47
6	Bredere opdracht van onderwijs	48
6.1	Eindtermen en ontwikkelingsdoelen	48
6.1.1	Standpunten over de werkwijze	48
6.1.2	Nederlands en moderne vreemde talen	49
6.1.3	Wereldoriëntatie, wetenschappen en vakoverschrijdende eindtermen	49
6.2	Ontwikkelingsdoelen buitengewoon onderwijs	50
6.3	Talenonderwijs	51
6.3.1	Eindtermen Nederlands en moderne vreemde talen	51
6.3.2	Frans leren in de basisschool	53
6.3.3	Taalregeling in het hoger onderwijs	53
6.4	Onderwijs en Kunst	54
6.4.1	Overleg kunstonderwijs	54
6.4.2	Deeltijds kunstonderwijs	54
6.4.3	Hoger kunstonderwijs	54
6.5	Project gezondheidsbevordering	55
6.6	Frisdranken op school	55
7	Onderwijsaanbod en organisatie in het leerplichtonderwijs	56
7.1	Programmatie en rationalisatie in het basisonderwijs	56
7.2	Programmatie in het secundair onderwijs	56
7.3	Probleemverkenning overgang basis-secundair onderwijs	58
8	Hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek	58
8.1	Basisdecreet hoger onderwijs	58

8.2	Gevolgen flexibilisering	58
8.3	Onderwijs: kiem voor onderzoek en innovatie	59
9	Opleiding en vorming voor volwassenen	60
9.1	Een nieuw decreet volwassenenonderwijs	60
9.2	Evolutie van het aanbod	60
9.3	Evaluatie Afsprakenkader NT2 van 2007	61
9.4	Programmatie in het volwassenenonderwijs	62
Deel 3: Bijlagen		63
1	Decretale basis	64
2	Specifieke bevoegdheden	71
3	Organigram	75
4	De raden	
	Algemene Raad	77
	Raad Basisonderwijs	79
	Raad Secundair Onderwijs	81
	Raad Hoger Onderwijs	83
	Raad Levenslang en Levensbreed Leren	85
5	Activiteiten	86
6	Publicaties	87
7	Permanent secretariaat van de Vlor	88
8	Lijst afkortingen	89
Inhoud		91

